ALp 2766
L.arch.

This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, November 14, 1989

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 46 (2073) 1989 LAPKRITIS–NOVEMBER 14 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 75 ct.

Kortų namelio problemos

Okupuotų kraštų valdytojams, pasiėmusiems okupanto pasiūlytas pareigas, visuomet nebuvo lengva. Paprastai okupantas, koks jis bebūtų, yra didesnis už okupuotąjį ir savo fizine jėga reikšmingesnis. Tokioje padėtyje okupuoto krašto valdytojas visada būna okupanto patikėtinis, nes kitaip net ir okupacinė administracija būtų neįmanoma. Kaip bebūtų pavadinti tie patikėtiniai – gubernatoriais, ministeriais, komisarais, sekretoriais, tarėjais – jie neišvengiamai priversti bendrauti su okupantu. Šitas bendravimas dažniausiai minimas kaip kolaboravimas ir yra siejamas su išdavikiškumu, pataikūniška baime, karjerizmu ir kitais neigiamais reiškiniais. Žinoma, tame yra daug tiesos.

TAČIAU nesutapatinant bendravimo ir bendradarbiavimo sąvokų, gali būti lengviau suprantami teigimai, kad kai kurių patikėtinių įsipareigojimai okupantui turėję ir savųjų, paslėptų tautinių tikslų. Ir iš tikrųjų pavyzdžių galima pririnkti iš visų mūsų tautą niokojusių okupacijų, įskaitant ir pačią ilgiausią – caristinę. Jų ne vieną matome ir šiandien, kai tautos laisvėjimas kaip sietas skiria pelus nuo grūdų. Tai procesas, kurio paslėpti nebegalima. Jis ir nebėra slepiamas-kiekvienas okupuotos Lietuvos pareigūnas, mūsų tautietis, turi savo žymę, tautos pasitikėjimą ar abejingumą, turi aiškų ir teisingą įvertinimą, nebežiūrint nė to, kokiai politinei grupei jis ar ji priklauso. Kad vieną kartą sakyti tiesą atėjo laikas, šitai jau visi pripažįsta ir žino, kad tik nuo tiesos ieškojimo ir jos išsakymo galima pradėti rimtą pertvarką. Kovoti su pernelyg išpūstu ir išaukštintu biurokratizmu užsimota gana intensyviai, nes nebeįmanoma prasimušti pro tūkstančius bereikalingų biurokratinių kėdžių, sustatytų daugiausia okupanto saugumo ir vienpartinio šlovinimo reikalams. Jų pajudinimas betgi-tai ne vieno asmens palietimas, ne vieno įtvirtintos padėties griovimas. Ir šitoje vietoje lyg iš tamsos išsineria ryški kolaboravimo nauda, ne vienam užtikrinanti pastovumą, turėtą ilgą eilę metų. Persitvarkymo siūbavimuose, deja, tasai pastovumas dabar jau panašėja į kortų namelį. Stipresniems išeičių ieškojimo vėjams iš centro pūstelėjus, viskas griūva.

ŠITUOSE griuvėsiuose atsidūrė ir okupuotoji Lietuva. Per Sąjūdį išreikštu tautos valios spaudimu apkarpytos kietojo auginimo, Maskvos politinių "mokyklų" auklėjimo viršūnės, kad iš apačios atželtų naujos ir gražiau žaliuojančios, nebe vienodų linijų šakos, šakelės. Algirdas Brazauskas, formalusis Maskvos įgaliotinis ir patikėtinis, atsistojo tarp visagalio centro ir tautos, su kuria nesiskaityti nebegalima. Jo uždavinys painus ir sunkus. Bent tuo tarpu atrodo, kad tvora, ant kurios jis stovi, dar nebraška. Ir, galimas dalykas, kad tolydžio jis gali tapti laisvu savosios tautos atstovu, nebe Maskvos patikėtiniu, nors nėra lengva žengti pirmyn sunkiu raudonu moliu aplipusiom kojom. Reikia pirmiausia įtikėti tuo sunkumu, reikia gal peržiūrėti jaunystėje sudėliotą viziją apie komunizmo ateitį, reikia ir čia išdrįsti save įvertinti ir pasakyti tiesą be baimės sau pačiam. Ieškojimas išeičių toje pačioje sistemoje gali tik visus bandymus vesti iš vieno akligatvio į kitą. Rimtas ir atviras apsisprendimas naujose viršūnėse neišvengiamai turėtų paliesti ir tuos pulkus raudonai padažytų karjeristų, apatinių, šalutinių vadų, vadukų, kurie pagaliau turėtų pradėti sau duoną pelnytis normaliu būdu. O tada ir kolaboravimo šešėlis sutrumpėtų. Gal ir visai išnyktų. **Č.S.**

KANADOS ĮVYKIAI

Lėktuvai virš Labradoro

Niufaundlandijos provincijai priklausančio Labradoro centrinėje dalyje yra Kanados karinių pajėgų Goose Bay bazė, pastaruoju metu susilaukusi nemažo dėmesio spaudoje dėl vietinių gyventojų nenutilstančio protesto. Jį daugiausia reiškia medžiokle besiverčiantys indėnai, nepatenkinti pažemiu skraidančiais karo lėktuvais. Jų sukeltas triukšmas išvaiko elnių bandas bei kitus medžiojamus gyvius. Pagal 1986 m. pasirašytą sutartį Goose Bay baze naudojasi Britanijos, JAV, Olandijos ir pačios Kanados naikintuvai. Atlanto sąjungai priklausančių šalių lakūnams yra labai svarbios 15-20 metrų aukštyje atliekamos skrydžių treniruotės, nes tik jų dėka bus galima išvengti priešo radaro. Virš Labradoro dabar kasmet atliekami keli tūkstančiai tokių skrydžių. Tačiau net 100.000 Atlanto sąjungos lėktuvų skrydžių tekdavo V. Vokietijai, kuri dabar kvadratiniame kilometre turi 250 gyventojų, o Labradore tėra vienas gyventojas dešimtyje kvadratinių kilometrų. Tad nenuostabu, kad Goose Bay bazę norima paversti Atlanto sąjungos žemųjų skrydžių centru.

Savo paslaugas Atlanto sąjungai siūlo ir Turkija, nes toks treniruočių centras atneštų nemažų pajamų ir parūpintų darbo vietiniams gyventojams. Neturtingam Labradorui taip pat reikia daugiau darbų ir lėšų. Spėjama, kad Atlanto sąjungos treniruočių centrui Goose Bay būtų išleista pora bilijonų dolerių, kurių 850 milijonų tektų tai vietovei. Dabartinis metinis 7.000 žemų skrydžių skaičius padidėtų iki 34.000. Kanados krašto apsaugos ministerijos paruošta studija teigia, kad pažemiu atliekamus naikintuvų skrydžius galima būtų pertvarkyti, nukreipti toliau nuo pagrindinės elnių bandos ir vietovių, kuriose yra indėnų. Labiausiai nukentėtų prie Goose Bay esantis Sheshatshit indėnų miestelis, bet jam galėtų padėti specialios socialinės programos. Pasak tos studijos, Atlanto sąjungos skrydžių centras būtų naudingas ir Labradorui, ir Kanadai, kuri yra tos organi-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Vilniečiai protestuoja prieš jaunų lietuvių prievartą tarnauti Raudonojoje armijoje

Atsisako tarnauti sovietų armijoje

Baltijos kraštuose jaunimas sako netarnausiąs okupacinėje kariuomenėje

Korespondentas Jeff Salot "The Globe & Mail" dienraštyje spalio 1 d. laidoje rašo iš Vilniaus, kad vis didėja Baltijos valstybėse jaunų vyrų skaičius, atsisakančių tarnauti Raudonojoje armijoje. Jie grąžina šaukimus, pažymėdami, kad niekad netarnaus okupacinėje kariuomenėje.

Toks judėjimas, kaip rašo korespondentas, prasidėjo buvusioje nepriklausomoje Lietuvoje ir greitai paplito ir kitose dvejose Baltijos šalyse. Šis judėjimas irgi yra viena iš paskutinių, priemonių išsikovoti kuo didesnę autonomiją ir galų gale nepriklausomybę. Iš tikrųjų niekas nežino, kiek šaukimų stoti į kariuomenę grąžinta. Vien Lietuvoje skaičiuojama daugiau kaip tūkstantis.

Pasiruošęs eiti į kalėjimą

Visi jauni ir sveiki vyrai, sulaukę 18 m. amžiaus, privalo dvejus metus tarnauti sovietų armijoje. Studentai gali tarnavimo laiką pratęsti iki studijų pabaigos. "Aš esu pasiruošęs eiti į kalėjimą" – pareiškęs Leonardas Vilkas, literatūros studentas, kuris šaukimą į kariuomenę grąžino. Dar jis pridūręs: "Visi mes Baltijos kraštuose esame kalėjime".

Ryšium su pasipriešinimu netarnauti kariuomenėje trys jauni latviai bus teisiami. Nors yra grasoma kriminalinėmis bausmėmis, tačiau galvojama, kad nuo kalėjimo bausmių bus susilaikyta. Kremlius esą nenori įkaitinti ir šiaip neramią politinę padėtį šiuose kraštuose. Tačiau jauni vyrai, atsisakę tarnauti, gali sulaukti kitokių bausmių, gali būti uždarytos jiems universiteto durys, gali negauti darbų bei butų.

Spalio pabaigoje Lietuvos laisvės lyga suruošė mitingą, kuriame dalyvavo tūkstančiai žmonių. Buvo stipriai pasisakyta prieš stojimą į kariuomenę. Panašus mitingas prieš vienerius metus buvo saugumo išvaikytas.

Buvo skriaudžiami ir niekinami

Vilnius, Lietuvos sostinė, buvęs okupuotas Napoleono, Hitlerio ir Stalino armijų. Pokaryje rusų atvykėliai į kraštą bandė įtikinti, kad Raudonoji armija buvo čionai pakviesta. Šiandien yra aišku, kad didelė dauguma lietuvių nori, kad ši armija iš jų krašto pasitrauktų. Įtampa tarp okupantų ir lietuvių intensyvėjanti. Vilniaus miesto namų sienos nukabinėtos antikremliškais šūkiais. Mažai uniformuotų rusų kareivių išdrįsta pasirodyti miesto gatvėse. "Kai okupacinė armija pasitrauks iš Lietuvos, tada turėsime Lietuvos kariuomenę, kurioje mielai tarnausiu", – pareiškęs jau minėtas studentas Vilkas.

Daug lietuvių, kurie tarnavo armijoje, turėjo iškentėti diskriminaciją bei pažeminimą, net fizinius sužalojimus. Jie buvo vadinami fašistais, turėjo rusų karininkams valyti batus. Lietuvos aukščiausiosios tarybos komisijos apklausinėjimu, didžiulė dauguma lietuvių, tarnavusių Raudonojoje armijoje, skundėsi, kad buvo fiziškai skriaudžiami ir žodžiais įžeidžiami.

Paminėtas ir kareivio Artūro Sakalausko atvejis, kai jis, neiškentęs visų mušimų ir niekinimų, buvo net išprievartautas, praradęs kantrybę, nušovė aštuonis savo kankintojus. Šiuo metu jis yra karo ligoninėje Lietuvoje.

Paskutiniu laiku armijos laikysena baltiečių atžvilgiu esanti pasikeitusi. Sužeistus ar šiaip gydymo reikalingus kareivius pasigydyti grąžina į jų kraštus.

Apklausa kongrese

Lietuvių informacijos centro pranešimu, JAV kongreso atstovų rūmų pokomitetis, nagrinėti reformų tempą bei žmogaus teisių būklę Sov. Sąjungoje, sušaukė apklausą. Anksčiau tokiose apklausose Baltijos kraštai buvo vadinami sovietų respublikomis. Šį kartą apklausos pavadinime buvo naudotas Baltijos valstybių terminas. Tuo būdu buvo pabrėžiama, kad Baltijos valstybės nėra teisėtos Sov. Sąjungos dalys.

Liudytojų sąrašą sudarė pagrindinių žmogaus teisių organizacijų atstovai. Apklausą stebėjo maždaug 50 asmenų grupė, jų tarpe svečiai iš Lietuvos: *Antanas Buračas, Jonas Mugevičius, Viktoras Petkus ir Antanas Terleckas,* kuriuos lydėjo VLIKo pirm. dr. K. Bobelis.

Apklausos pirm. kongresmenas Wayne Owens (demokratas iš Utah) viešai svečius pasveikino.

Apklausos įvade kongresmenas Owens pirmiausia atkreipė dėmesį, kad Baltijos tautos yra okupuotos. Liudytojai L. Thorne ir S. Padukov pabrėžė, kad baltiečių tautinis judėjimas nėra antirusiškas, kaip Vakaruose kartais vaizduojama. Jis yra prieš sovietinę santvarką.

Liudytojai gyrė baltiečių pastangas ginti savo teises taikingu būdu. Sutarė, kad iš trijų Baltijos kraštų, tik Lietuvoje Bažnyčia turėjo didžiulę įtaką žmonėms, kovojant už žmogaus ir tautos teises.

Liudytojas Kline prisipažino, kad nesąs Baltijos kraštų žinovas. Jo pasisakymas tiko ir visiems liudytojams, kurie nepasižymėjo gilesniu įžvalgumu.

Bandė sutrukdyti paradą

Spalio 1 d. Lietuvių informacijos centro pranešimu, ryšium su Spalio revoliucijos minėjimu Vilniuje, įvyko karinis paradas. Lietuvos laisvės lygos, komiteto "Ženeva-49" ir kitų radikaliai nusiteikusių 50 žmonių grandinė Gedimino prospekte bandė užblokuoti paradą.

Valstybės saugumas, milicija ir "Jedvinstvos" draugovininkai demonstrantus pašalino. Buvo naudota jėga, yra nukentėjusių, tačiau sužeimų nebuvo. Tankečių kolona, lydima šūkių "Okupantai – lauk", "Raudonoji armija – namo", tęsė paradą toliau. Demonstracija įvyko netoli KGB rūmų, kur paradą stebėjo Lietuvos komunistų partijos vadovai.

Tvarkos nustatymas

Sovietų Lietuvos Aukščiausioji taryba lapkričio 3 d. priėmė nutarimą "Dėl Lietuvos TSR konstitucijos 70-to straipsnio taikymo tvarkos".

70-tas straipsnis sudaro konstitucinį pagrindą Lietuvos suverenumo deklaracijai, paskelbtai gegužės 18 d. Tą dieną Sov. Lietuvos Aukščiausioji taryba priėmė šią pataisą konstitucijos 70-tam straipsniui: "Lietuvos TSR galioja tik jos Aukščiausios tarybos arba referendumu priimti įstatymai. TSRS įstatymai ir TSRS valstybinės valdžios ir valdymo organų teisiniai aktai Lietuvos TSR teritorijoje galioja tik Lietuvos TSR Aukščiausiajai tarybai juos patvirtinus ir įregistravus nustatyta tvarka. Jų galiojimas gali būti apribotas ar sustabdytas Lietuvos TSR Aukščiausiosios tarybos nutarimu".

Lapkričio 3 d. nutarimu buvo nustatyta Sov. Sąjungos, jos valdžios ir valdymo organų teisinių aktų galiojimo tvarka Lietuvos TSR teritorijoje.

(Nukelta į 9-tą psl.)

Griūva Berlyno siena

Naujasis Rytų Vokietijos kompartijos vadas E. Krenzas, pakeitęs spalio 18 d. pasitraukusį E. Honeckerį, buvo priverstas imtis drastiškų priemonių masiniam gyventojų bėgimui ir demonstracijoms sustabdyti. Lapkričio 7 d., kai Maskvoje buvo švenčiamos Spalio revoliucijos metinės, R. Berlyne atsistatydino visas ilgamečio premjero W. Stopho 44 ministerių kabinetas, o lapkričio 8 d. — ir visas kompartijos politbiuras. Didžiausia staigmena atėjo lapkričio 9 d., kai buvo paskelbtas R. Vokietijos sienų atidarymas, paspartintas išvažiavimo užsienin vizų išdavimas.

E. Krenzas, kurį centrinis kompartijos komitetas paskubomis patvirtino generaliniu sekretoriumi ir tuo pačiu R. Vokietijos vyriausybės vadu, pasirinko reformų ir plataus krašto sienų atidarymo taktiką. Gyventojams buvo pažadėti laisvi parlamento rinkimai, laisva spauda, laisvas išvažiavimas iš R. Vokietijos ir taipgi laisvas grįžimas. Iš tikrųjų rizika nebuvo didelė, nes atbėgėlių ir oficialiai atvykusių vokiečių skaičius, šiemet pasiekęs 200.000, pasidarė sunkiai pakeliamas V. Vokietijai. Ten jiems vis sunkiau rasti butus ir darbus. Tolimesnis antplūdis būtų privertęs V. Vokietiją anksčiau ar vėliau uždaryti savo sienas, kurios lig šiol buvo atviros visiems vokiečiams.

Džiaugsmas Berlyne

Didžiausiu vokiečių tautos laimėjimu tapo Berlyną 1961 m. rugpjūčio 13 d. padalijusios sienos atidarymas po 28-rių ilgo laukimo metų. R. Vokietijos komunistinis režimas šia siena norėjo sustabdyti savo gyventojų bėgimą iš Rytų Berlyno į Vakarų Berlyną ir V. Vokietiją. Dabar tą sieną atidarė trys milijonai vokiečių, praėjusį savaitgalį užplūdusių V. Berlyną. Tokiai miniai nepakako II D. karą laimėjusių sąjungininkų sienoje paliktų veikiančių vartų. R. Berlyno milicija buvo priversta daugelyje vietų išardyti sieną masiniam gyventojų susisiekimui. R. Vokietijos gyventojai buvo išleisti be vizų, tik su antspaudu paženklintomis tapatybės kortelėmis.

V. Berlyne jų laukė ilgai nematytas kitas pasaulis, giminės, tos pačios tautos žmonės. V. Vokietijos vyriausybė kiekvienam svečiui iš R. Berlyno per bankus parūpino po šimtą savo markių. Daug ką nustebino olandai, sunkvežimiais atvežę 20.000 puokščių gėlių. Pagrindinės V. Berlyno gatvės, tapusios pėsčiųjų alėjomis, priminė didžiulę tris dienas trukusią mugę. Gėdingąją Berlyno sieną buvo bandoma kapoti iš V. Berlyno pusės. Daug kas prisiminė, kad dėl nesėkmingo bandymo pabėgti iš R. Berlyno milicininkai buvo nušovę beveik 200 vokiečių. Tikslus sužeistųjų skaičius nėra žinomas. Dabar tie patys milicininkai nešaudė, bet ant sienos užkopusį V. Berlyno jaunimą bandė nustumti stipriomis vandens čiurkšlėmis.

Mažesnė buvo eilutė, norinčių pamatyti R. Berlyną. Jie turėjo kontrolės punkto sargams sumokėti po keturias V. Vokietijos markes už leidimą ir išsikeisti 25 į bevertes R. Vokietijos markes. Išduotas leidimas juos įpareigojo iki ryto grįžti V. Berlynan. Jokių varžtų V. Berlyne neturėję svečiai iš R. Berlyno patys savo noru grįžo namo, tikėdamiesi, kad jiems vėl bus leista kiekvienu metu apsilankyti V. Berlyne. Apkapota ir apardyta siena liko, bet ji dabar yra tapusi suskaldytos vokiečių tautos gedulo paminklu.

Netikėti įvykiai

V. Vokietijos kanclerį H. Kohlį šie įvykiai užklupo oficialios viešnagės metu Lenkijoje. Jis buvo priverstas vienai dienai nutraukti viešnagę dėl ministerių kabineto posėdžio Bonnoje ir apsilankymo triumfuojančiame V. Berlyne. Tūkstančiams berlyniečių tartame žodyje H. Kohlis priminė R. Europoje prasiveržusius laisvės spindulius, pasiekusius Vengriją, Lenkiją, o dabar ir R. Vokietiją. Jis taipgi pabrėžė, kad tie laisvės spinduliai priklauso visiems Europos gyventojams. Vokiečiams jie betgi liudija, kad yra tik viena vokiečių tauta, kad abi Vokietijos turi kurti bendrą ateitį. Savo kalbą H. Kohlis baigė prasmingu šūkiu: "Tegyvuoja laisva tėvynė Vokietija ir taip pat laisva Europa!"

Kancleris H. Kohlis telefonu sutarė susitikimą su R. Vokietijos kompartijos vadu E. Krenzu, įvyksiantį lapkričio pabaigoje arba gruodžio pradžioje. Tačiau jis taipgi pabrėžė, kad pokalbiai lies tik bendradarbiavimą ir ekonominę pagalbą R. Vokietijai. Abiejų Vokietijų sujungimas nebus diskutuojamas. Sujungimą dabartiniu metu atmeta ir reformas Sovietų Sąjungoje vykdantis M. Gorbačiovas. Jis pritaria R. Vokietijos reformoms, bet sujungimo klausimą palieka ateičiai. Atrodo, Vokietijų

(Nukelta į 9-tą psl.)

Šiame numeryje:

Kortų namelio problemos
Sunku žengti raudonu moliu aplipusiom kojom
Atsisako tarnauti sovietų armijoje
Baltiečių jaunimas pasiryžęs eiti net į kalėjimą
Griūva Berlyno siena
Vokiečių tautos džiaugsmo ašarų savaitgalis
Skriaudos, kurių pamiršti negalima
Prisiminimai, vertinimai ir atviri klausimai
Gudijos lietuviai išnykimo grėsmėje
Sunki lietuvių padėtis šiame krašte
Kanados Lietuvių Bendruomenės tarybos suvažiavimas
PLB valdybos pranešimas, statuto pakeitimai ir nutarimai
Dvarų išdalijimas Lietuvoje
Miglotas žemės reformos įstatymas
Kad užtekėtų kitame krante...
Prisimenant a.a. prel. Joną Balkūną ir jo tarnybą Dievui ir tėvynei
Berlyno siena ir "Kabaretas tarp girnų"
Pirmas šios programos pasirodymas už Lietuvos ribų
Kanados lietuvių kultūros muziejus-archyvas
Jo įsteigimas ir atlikti darbai

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $26, pusmetinė – $14, rėmėjo – $35, garbės – $45 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 75 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: ordinary $26.00, supporter $35.00, honorary $45.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Skriaudos, kurių pamiršti negalima

Prisiminimai, vertinimai, atviri klausimai, savižiūra

Galvojant apie civilius, ne kariškius, be abejo, kad Antrojo pasaulinio karo metu daugiausia nukentėjo žydai. Antroje vietoje turbūt bus lenkai, taipgi rasizmo "viršžmogių" teoretikams naikintini, buvę pažymėti raide "P", represuoti, naikinti, pažeminti. Naikinamoji nacių mašina prarijo ne vieną milijoną nekaltų žmonių. Šito organizuoto naikinimo nevalia pasauliui pamiršti. Tuo ypač rūpinasi ir intensyviai amžinai neužmaršči dirba žydai. Ir, kai prisimenamas jų naikinimas nacių okupuotoje Lietuvoje, iškyla ir pačių lietuvių vaidmuo, apie kurį spaudoje dar ir dabar gana daug aiškinamasi.

Keliamos betgi ir kitos Baltijos kraštuose, taigi ir Lietuvoje, padarytos žydams nuoskaudos. Štai Lietuvoje gimęs Yehoshua Trigor, kurį laiką dirbęs Izraelio diplomatinėje tarnyboje, Šveicarijoje leidžiamame savaitraštyje "Israelitisches Wochenblatt fuer die Schweiz" š. m. rugsėjo 36 nr. straipsnyje "Sovietai, baltiečiai ir žydai" su vedamąja virš antraštės atspausdinta mintimi, kad "daug žydų aktyviai kovojo už Baltijos valstybių laisvę ir buvo dėl to ypatingai blogai atlyginti" paliečia nepriklausomos Lietuvos laikus.

Ignoruotos mažumų teisės

Straipsnio autorius, pradžioje gana plačiai ir objektyviai apžvelgęs baltiečių laisvėjimo procesą, paminėjęs Hitlerio-Stalino slaptuosius protokolus, meta žvilgsnį į praeitį ir Lietuvos nepriklausomybės kovas, kuriose "dėl Lietuvos laisvės kovojo daug tūkstančių žydų, jų tarpe nemažai savanorių". Prisiminęs Paryžiaus Taikos konferenciją, kurioje tarp kitko buvusios nustatytos Baltijos valstybių mažumų teisės su kultūrinio gyvenimo autonomijomis, vienok tolydžio jos nebe daug ką bereiškusios, ir kai kuriose gyvenimo srityse atsiradę pakeitimų. Pavyzdžiu nurodomas sunkumas žydų jaunimui patekti į Vytauto Didžiojo universitetą arba į aukštesniąsias žemės ūkio mokyklas. Kooperatyvų kaip "Lietūkis", "Maistas", "Pienocentras" įsteigimu norėta atitraukti Lietuvos ūkininkus nuo žydų verslininkų, kurie, nežiūrinti viso to, daugumą prekybos išlaikę savo rankose. Šiaip jau nacių inspiruotų išpuolių prieš žydus Baltijos valstybėse nebuvę daug, ir tos valstybės buvusios tinkamos ramiam ir saugiam žydų gyvenimui.

Sovietų tankai ir gėlės

Toliau autorius pasakoja apie 1939 metus, kai vakariečiai, bandydami sulaikyti galimą nacių agresiją, nesėkmingai tarėsi su sovietais. Pasiūlymams nepraėjus, iniciatyvos ėmėsi naciai ir slaptais protokolais pirmiausia pasidalinę Baltijos kraštus įtakų zonomis, o po gero pusmečio juos okupavusi Sovietų Sąjunga. Būdingas autoriaus prisiminimas. Jis su lietuviu draugu stovėjęs Vilniaus gatvėje ir stebėjęs riedančius sovietų tankus. Draugas jį paklausęs, kodėl žydai okupantus pasitinka su gėlėmis? Jo paiškinimas buvęs – tai darą tik žydų mažuma, o dėl visų kitų galima būtų pasakyti, kad jie ir turėję džiaugtis sovietine invazija, kuri juos išgelbėjusi nuo Hitlerio. Žydų tarpe esą įprasta sakyti: "Mūsų mirties bausmė tuo buvusi pakeista nelaisve iki gyvos galvos . . ."

Neapykanta dėl kelių enkavedistų

Straipsnyje tiksliai prisimenama tolimesnė okupacijos eiga, prievartinis Lietuvos prijungimas prie Sovietų Sąjungos, deportacijos. Pabrėžiama, kad dėl kelių žydų enkavedistų lietuvių tarpe prasiveržusi vulkaniška neapykanta visiems žydams, nors jų 7000 taipgi buvę deportuota. Kadangi NKVD teroro baimėje ir nesant laisvos spaudos yra buvę neįmanoma patikrinti tiesą, tai šališką informacija remdamiesi, lietuviai labai išplėtę neapykantą žydams. Vokiečiams užėmus Lietuvą, jie be jokio okupanto įsakymo patys pirmieji atsisukę prieš žydus. Tuo būdu sunaikinta 95% Baltijos žydų. O žydų gelbėtojų Lietuvoje buvęs koks šimtas atvejų. Autorius buvęs tų laimingųjų tarpe. Straipsnis pailiustruotas nuotraukomis iš Utenos, kur buvusi išžudyta visa žydų bendruomenė. Kėdainių žydų vaikų darželis ir Plungės žydų ugniagesių komanda.

Žydų partizanas grįžta į girią

Izraely leidžiamas anglų kalba "The Jerusalem Post" rugsėjo 19 d. laidoje Greer Fay Cashman rašo apie Kaune gimusį, dabar Izraelyje profesoriaujantį 64 m. žydų partizaninio ir pogrindinio judėjimo žinovą Dov Leviną, iš spaudos puslapių daugeliui pažįstamą kaip aštrų savižiūrį pokalbininką žydų naikinimo klausimu Lietuvoje. Rašoma, kad buvęs Kauno gete, vėliau lietuvių partizanų (raudonųjų desantininkų ar vietinių komunistų, red.) grupėse kovojęs su naciais. Apie tai yra parašęs keletą knygų. Jų medžiaga pasinaudojant, neseniai pasirodęs ir specialus filmas, kurio versija anglų kalba taipgi ruošiama. Filmavimo reikalais izraelitų grupė, vadovaujama Dov Levin, 21 dieną praleidusi Sovietų Sąjungoje. Lankėsi Maskvoje, Rygoje, Kaune, Vilniuje, Minske, Kijeve ir kitose vietovėse. Tekę susitikti ir kalbėtis su dar gyvais liudininkais. Kauną aplankyti tiesiog prisivertęs labai suspausta širdimi. Vilnius jam buvęs savesnis. Galėjęs ten net žydiškai pasikalbėti. Kaip partizanas kovęsis Rūdninkų miškuose. Ten jautęsis kaip namie. Minskas esąs vienintelis miestas, turįs paminklą su žydišku įrašu apie 5000 nužudytų žydų. Panašių paminklų nematęs nei Kaune, nei Vilniuje, nei Rygoje. **Snk.**

'SAMOGITIA'
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

Dr. Gina J. Ginčauskaite
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

Gudijos lietuviai išnykimo grėsmėje

TOMAS ŽEMAITIS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Varanavo rajono, Gardino srities, Pelesos parapijos aštuonių kaimų

Pareiškimas

Pradžioje nupasakojama Pelesos bažnyčios uždarymo istorija. Nurodoma, kad daug kartų buvo kreiptasi į vietinę ir aukščiausią valdžią su prašymais grąžinti bažnyčią ir įteisinti dvidešimtuką.

Bet mūsų prašymai buvo be pasisekimo, jie buvo priimti arba su grasinimais, arba praleisti tylomis.

Dabar atėjus persitvarkymo ir viešumo laikui, tikimės, kad išsipildys tikinčiųjų viltys, kad aukščiausioji valdžia atitaisys žemesnės valdžios mums padarytą skriaudą.

Į mūsų pareiškimą, išsiųstą 1988. II.25 religinių reikalų įgaliotiniui prie TSRS ministrų tarybos, gavome atsakymą: "Pranešame, kad Jūsų pareiškimas, rašytas religinių reikalų įgaliotiniui prie TSRS ministrų tarybos, perduotas apsvarstyti Gardino srities įgaliotiniui su prašymu duoti Jums atsakymą.

Mes, tikintieji, laukėme pilnus du mėnesius, o atsakymo iš Gardino nesulaukėme. Kodėl, mums nežinoma.

Mes kreipiamės į Jus su pakartotinu prašymu, išdėstydami, kad mūsų reikalavimai yra tikslingi.

1. Bažnyčia atimta be sutikimo komiteto ir Pelesos, parapijos tikinčiųjų.
2. Bažnyčia pastatyta tikinčiųjų išteklias ir jėgomis.
3. Mes, tikintieji, imamės ant savęs visas medžiagines išlaidas, kurių reikės atstatant bažnyčią.

Prašome nepalikti mūsų be atsakymo ir apie Jūsų nutarimą pranešti adresu. (Nurodomas adresas.) Tikinčiųjų parašai 1988. V.30.

Pastatyta koplyčia

Ir po šio pareiškimo Pelesos bažnyčios reikalai nepajudėjo iš vietos.

Dar 1988 m. rugpjūčio mėn. pelesiečiai neturėjo vilties atgauti bažnyčią, buvo nusiminę. Bet vienas įvykis išjudino bažnyčios bylą. Negaudami bažnyčios, pelesiečiai jau seniau buvo nutarę kapinėse, netoli bažnyčios, pasistatyti koplyčią, kur žiemos metu galėtų bent dalis tikinčiųjų susirinkti ir pasimelsti. 1986 m. jie slapta buvo surentę primityvią koplyčią. Be leidimo, nes valdžia leidimo koplyčiai pastatyti nedavė.

Valdžia, pastebėjusi koplyčią, liepė ją nugriauti. Bažnytinio komiteto pirmininkas, kuriam buvo įsakyta koplyčią nugriauti, išsigando valdžios ir koplyčią pašalino. Pirmininkas vėliau gėdijosi savo bailumo, o žmonės vėl ryžosi iš naujo statyti koplyčią.

Taip tęsėsi iki 1988 m. rudens. Daug buvo sumanymų ir projektų, kaip nauju "metodu ir technika" koplyčią pastatyti, kad ją nelengva būtų nugriauti.

Talka iš Vilniaus

Į pagalbą atėjo Vilnius. Ten visa medžiaga koplyčiai buvo pagaminta ir viskas paruošta. Visa medžiaga turėjo būti greitai, vienos nakties metu, į Pelesą nugabenta ir ten kapinėse koplyčia pastatyta.

Visam darbui vadovavo Petras Cidzikas. (Gimęs 1944 m. Vienas iš vadų, kurie 1987 m. prie Ad. Mickevičiaus paminklo surengė Molotovo-Ribbentropo pakto minėjimą. 1988 m. spalio mėn. 30 dienų prie Vilniaus katedros badavo kad išlaisvintų politinius kalinius).

Planas pavyko, ir koplyčia po vienos nakties rugsėjo vidury išdygo. Nutarta pastatyti sargybą saugoti, kad kas nesiimtų koplyčios griauti ar kokį kenksmingą darbą atlikti.

1988. IX. 18 koplyčia buvo pašventinta. Rugsėjo 25 d. Pelesoje buvo atlaidai (koplyčioje). Apie atlaidus parašė "Gimtasis kraštas" (1988 m. nr. 40): "Pelesos parapijoje IX. 25, sekmadienį, atkurti tradiciniai šv. Lino atlaidai. Susirinko per 700 tikinčiųjų lietuvių ir iš aplinkinių parapijų, iš artimesnių Rytų Lietuvos vietovių. Mišias laikė kunigai A. Keina, K. Matulionis, M. Petravičius ir J. Vaitonis. Bažnytines giesmes giedojo vietos katalikų bendruomenės ir išeivių iš šių vietovių choras. Plevėsavo tautinių trispalvių vėliavų. Baigiantis iškilmėms, jų dalyviai pasuko prie senosios, bet vis dar uždarytos bažnyčios, pasimeldė, kad ji būtų greičiau grąžinta tikintiesiems. Danutė Radziulienė".

Visa tai buvo padaryta be valdžios leidimo. Po šių įvykių pajudėjo ir bažnyčios reikalai: prisistatė valdžios atstovai ir pasiūlė atiduoti bažnyčią su sąlyga, kad koplyčia bus nugriauta. Parapijiečių atstovai tada tik tiek pareiškė, kad kai turėsime bažnyčią, tai koplyčios klausimas išsispręs. Koplyčios nugriauti nesutiko ir toliau ją saugojo.

Koplyčia tebestovi ir dabar (1988 m. gruodžio mėn.). Žinoma, visą laiką neišsaugosi, ypač žiemą, kai užėjo šalčiai. Koplyčia šiek tiek nukentėjo. Buvo mėginta ją padegti. Bet, laimei, pasamdyto kriminalisto planas nepavyko, tik trupučį vienoje vietoje apdegė grindys (buvo įneštas į vidų didelis skuduras, aplietas degamuoju skysčiu, ir padegtas). Pamaldos koplyčioje laikomos kiekvieną sekmadienį — atvyksta kunigai iš Lietuvos.

Prašymas Gorbačiovui

Norėdami savo padėtį sutvirtinti, pelesiečiai kreipėsi į advokatą (advokatas yra iš BTSR, jo pavardė ir darbo vieta neskelbiama, nenorint jam sudaryti asmeniškų nemalonumų). Jis patarė koplyčios negriauti, nors ir kažin kaip grasintų. Jis parašė pareiškimą M. S. Gorbačiovui, kurio pilnas tekstas žemiau pateikiamas.

Bažnyčios reikalai dabar (1988 m. gruodžio mėn. pradžia) yra tokioje padėtyje: Rajonas (Varanavo) jau sutikęs (ir paruošęs raštą) bažnyčią grąžinti. Gardino (srities) valdžia irgi yra sutikusi bažnyčią grąžinti. Turi duoti galutinį sutikimą Maskva.

Kol kas bažnyčia stovi kaip buvusi, neištuštinta, joje tebestovi sukrautos kolchozo gėrybės.

Parapijiečiai kaupia lėšas bažnyčios atstatymui. Turės padėti visa Lietuva.

Procesija per šv. Lino atlaidus Pelesoje Nuotr. V. Brajo

Pelesiečiai mano, kad be koplyčios dar vienas veiksnys, paveikęs valdžią grąžinti bažnyčią — užsienio radijas.

Generaliniam Sekretoriui M. S. Gorbačiovui, Pelesos parapijos, Varanavo r-no, Gardino srities, tikinčiųjų

PAREIŠKIMAS

Pelesos kaime iki 1962 m. veikė bažnyčia, ir mes tenkinome savo religinius poreikius. Religinių reikalų tarybos prie TSRS ministrų tarybos sprendimu 1962 m., katalikų bendruomenė Pelesoje buvo išregistruota. Šį sprendimą mes laikėme neteisėtu ir reikalaujame jį pakeisti. TSRS konstitucija kiekvienam iš mūsų garantuoja tikėjimo laisvę. O mes įsitikinome, kad mums duotoji teisė grubiai pažeista. Mums atėmė galimybę patenkinti savo religinius poreikius Pelesos bažnyčioje be mūsų sutikimo ir nesiskaitant su Pelesos parapijos tikinčiųjų nuomone, o toje parapijoje gyvena pusė tūkstančio katalikų. Į jų nuomonę neatsižvelgiama. Į mūsų raštus ir prašymus Varanavo rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas N. P. Kuzmič tris kartus davė mums neigiamą atsakymą. Jį palaikė tarybos įgaliotinis religiniams reikalams Gardino srities vykdomajame komitete A. J. Lyskov ir tarybos įgaliotinis religiniams reikalams BTSR A. Zaleski. Šie žmonės mus tik užjaučia ir teigia, kad nuo Pelesos kaimo 12 km atstumu yra kita bažnyčia Rodūnėje. Tačiau jie nepriėmė dėmesin, kad daug Pelesos parapijos kaimų yra 27 km atstumu nuo Rodūnės. Į tuos kaimus nėra pagrindinių kelių, autobusai neina, kitų kokių nors priemonių susisiekti nėra. Tie žmonės arba apie tai nežino, kad šalyje vyksta persitvarkymas, arba patys nenori persitvarkyti, gyvena senomis pažiūromis ir įsitikinimais. Mūsų bažnyčią atidavė kolchozui, bet mes pajėgsime savo jėgomis ir priemonėmis atremontuoti tą bažnyčios pastatą ir padaryti jį veikiančiu.

Gerbiamas Michailai Sergiejevičiau, mes priversti kreiptis į Jus, kadangi vietoje per keliolika metų negalime apginti savo įstatyminių teisių. Įsitikinę, kad Jūs mus teisingai suprasite ir padėsite, kad neteisėtas sprendimas panaikinti Pelesos kaime bažnyčią būtų panaikintas.

Su pagarba Jums pagal pavedimą parapijiečių bažnyčios dvidešimtuko nariai. Parašai. Duotas atgalinis adresas.

Pareiškimas pasiųstas asmeniškai M. S. Gorbačiovui.

Pagaliau grąžino

Pelesos bažnyčia 1989 m. pradžioje tikintiesiems grąžinta. Štai ką rašo "Literatūra ir menas" 1989 m. liepos 15 d. nr. 29:

"Varenavo rajono administracija grąžino mūsų tėvų ir senelių statytą akmeninę bažnyčią. Tiesa, kiauru stogu, su nugriautais bokštais, sulaužytais ir išniekintais altoriais, sugadintais vargonais . . . Žmonės ėmėsi darbo: triūsia nuo šviesos iki tamsos, aukoja lėšas . . . Džiugu, kad atvažiuoja talkininkų iš Vilniaus (. . .). Norime naują bažnyčią pašventinti per šv. Lino atlaidus rugsėjo 23 d. Šie planai įvykdomi, jei mums padės broliai ir sesės Tėvynėje.

Todėl prašome įmonių, organizacijų, mokslo ir kultūros įstaigų bei žemdirbių kolektyvų paremti mūsų darbus nors kukliomis aukomis. (. . .) Kartu kreipiamės į visą Lietuvos Katalikų Bažnyčios hierarchiją — padėkite mums ne tik aukomis, bet ir liturginiais reikmenimis. Taip pat laukiame kunigų, pasišventusių apaštalauti mūsų parapijoje (. . .).

Tikinčiųjų vardu bažnytinio komiteto nariai: Marija Kruopienė, Jurgis Galvelė, Jonas Radziulis, Antanas Stankevičius, Antanas Šimelionis, Izidorius Šimelionis."

Pasirūpinta, kad 1989 m. vasario 16 d. minėjimas Pelesoje nejvyktų. Tam tikslui suorganizuotas visas valdžios aparatas, pašaukti į pagalbą draugovininkai, kad budėtų, kad kur nors nepasirodytų Lietuvos trispalvė.

Kolchozo vadovybė griežtai įsakė visiems būti darbe. Mokyklos vadovybė iš anksto perspėjo mokinius, kad tą dieną nenusišalintų nuo pamokų.

(Bus daugiau)

• Visa išeivijos lietuviškoji spauda sunkiai verčiasi. Reikia paramos ir "Tėviškės žiburiams". Kas galite, paremkite juos auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu.

Iš anksto dėkingi –

"TŽ" leidėjai

Šv. Lino šventovė Pelesoje, dabartinės Gudijos teritorijoje Nuotr. V. Brajo

Visą gyvenimą tarnavusiam Lietuvos labui,
Lietuvos generaliniam konsului Kanadai

A†A
dr. JONUI ŽMUIDZINUI
mirus,

jo sūnų dr. JONĄ ŽMUIDZINĄ, šeimą ir artimuosius nuoširdžiai užjausdamos kartu liūdime –

Baltiečių moterų taryba

Lietuvos generaliniam konsului Kanadai

A†A
dr. JONUI ŽMUIDZINUI
mirus,

sūnui JONUI su šeima ir kitiems artimiesiems reiškiame gilią užuojautą bei kartu liūdime –

Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba

Mūsų mielam klasės draugui

A†A
dr. HENRIKUI LUKAŠEVIČIUI
Floridoje mirus,

jo žmoną ALEKSANDRĄ ir šeimą nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime –

S. F. Janušoniai
A. G. Repčiai

PADĖKA

a.a. dail. JOKŪBUI DAGIUI

mirus, 1989 m. rugsėjo 6 d.,

dėkojame visiems atsilankiusiems laidotuvių namuose ir šventovėje. Nuoširdus ačiū už gėles, pareikštas užuojautas, maldas, asmenims aukojusiems velionies atminimui, "Tėviškės žiburiams", Toronto Lietuvių slaugos namams, šventovei ir kt.

Ačiū dr. S. Čepui už atsisveikinimo žodį buvusių mokinių ir "Tėviškės žiburių" vardu, E. Docienei – bičiulių vardu, L. Nakrošienei, skaičiusiai Dagio poeziją.

Dėkojame dr. A. Pacevičiui ir dr. L. Leknickienei už rūpestį bei globą ligos metu. Nuoširdžiai dėkojame kun. P. Diliui už maldas prie karsto ir sol. V. Verikaičiui už giedojimą šventovėje. Ypatinga padėka V. Dauginiui ir Audronei Kairienei už rūpestį, pagalbą, be kurios sūnus Leopoldas ir vaikaitis Darius nebūtų galėję dalyvauti laidotuvėse.

Ačiū B. Stanulienei už skaniai paruoštus pusryčius ir ponioms už suneštus pyragus.

Ačiū visiems, kurie palengvinote mums šias sunkias ir skaudžias netekimo valandas.

Nuliūdime –

Lois Dagienė ir šeima Lietuvoje

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniška darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Kanados Lietuvių Bendruomenės tarybos suvažiavimas

R. SAKALAITĖ-JONAITIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

PLB pirmininko pranešimas

Sekmadienį, spalio 29 d., 10 v.r. krašto tarybos sesijos antroji diena pradėta PLB pirm. dr. Vytauto Bieliausko pranešimu. Pirmininkas suminėjo didžiuosius praeitų metų įvykius, priminė 1988 m. suvažiavimo pergyvenimus, kai buvo rodoma Sąjūdžio pirmojo seimo vaizdajuostė. Š. m. gegužės mėn. jis dalyvavo Taline sušauktoje tautinių sąjūdžių seimų asamblėjoje. Po to Vilniuje jam buvo leista stebėti LTSR aukščiausiosios tarybos posėdį. Birželio mėn. dalyvavo Europos lietuvių dienose ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkų susirinkime.

Vicepirmininkė G. Petrauskienė atstovavo PLB valdybai Vasario 16 minėjime Lietuvoje ir PLJS suruoštame jaunimo vadų sąskrydyje Vokietijoje liepos mėn. Vicepirmininkė kultūros reikalams Ir. Lukoševičienė dalyvavo Europos studijų dienose Gotlando saloje liepos pabaigoje.

PLB Švietimo komisija išleido ir išplatino D. Bindokienės knygą *"Lietuvių papročiai ir tradicijos išeivijoje"*. Taip pat ši komisija tęsia Vasario 16 gimnazijos globos darbą, parūpindama stipendijas norintiems ten studijuoti.

Molotovo-Ribbentropo pakto sukakties proga buvo paruošta medžiaga ir laiškai, paskatinantys visus LB kraštus demonstruoti arba ruošti minėjimus. Apie sukaktį buvo pranešta 144 valstybių vadams.

Birželio mėn. vicepirmininkė G. Petrauskienė kartu su inž. J. Daniu ir G. Damušyte paruošė memorandumą Žmogaus teisių konferencijai Paryžiuje.

Valdyba įsteigė Ekologinių reikalų komisiją, kurios narys dr. Romas Vaštokas atstovavo išeivijos lietuviams Sofijos konferencijoje ir davė pranešimą. Lietuvai atstovavo – KLB suvažiavimo svečias iš Lietuvos Zigmas Vaišvila.

Ekonominių reikalų komisija taipgi buvo sudaryta PLB iniciatyva. Į ją įeina ekonomistai iš įvairių kraštų, įskaitant tris iš Lietuvos (Prunskienė, Buračas ir Antnavičius), o pirmininkas prof. Palubinksas (JAV). Pirmas komisijos posėdis įvyks Čikagoje lapkričio 22 d. kūrybos ir mokslo simpoziumo metu.

Š. m. balandžio mėn. KLB, JAV LB ir PLB valdybos posėdžiavo Detroite. Buvo nutarta, kad visų kraštų bendruomenių ryšius su Lietuva koordinuos PLB valdyba. Tai patvirtino kiti kraštai ir Sąjūdis. Taip pat nutarta, kad kitais metais vėl įvyks šių valdybų pasitarimas.

Finansų srityje pastebėta, kad JAV LB taryba dabar sutikusi atiduoti reikiamą nuošimtį (30%) aukų, surinktų Vasario 16 proga PLB veiklai paremti, kaip daro KLB ir Australijos LB.

"Atgimimui" Lietuvoje paskelbus išeivijos veiksnių adresus, jų tarpe ir PLB, valdybą užplūdo laiškai iš Lietuvos, prašantys įvairios pagalbos. Stengiamasi prašymus nukreipti į atitinkamas organizacijas.

Toliau pirmininkas atkreipė klausytojų dėmesį į PLB ir VLIKo vaidmenis išeivijoje. VLIKas, atstovaudamas nepri. Lietuvai, su savo politinėmis partijomis, neatstovauja visai išeivijai, bet yra egzilinis politinis organas. PLB nesiremia partiniais principais, o turi įvairius siekius, pvz. kultūros išlaikymą. Abu dirba Lietuvos laisvinimo darbą ir vieni kitų veikimą papildo ir praturtina.

Po to dr. V. Bieliauskas suminėjo visą eilę reiškinių, kurių atsiradimas Lietuvoje duoda pagrindo optimizmui dėl jos ateities. Spauda, tikinčiųjų bendrijos, organizacijos, įstatymai rodo pažangą, tačiau militarinių pasikeitimų dar nėra, ekonomija irgi dar ne savarankiška, valdomieji organai nepasikeitę.

Daug vilčių dedama į artėjančius rinkimus. Labai svarbu, kad išeivija juos finansiškai paremtų. Jis pataria išeivijai nesimėtyti į visas puses, sumažinti paskendimą kelionėse, kalbose, aparatų pirkime ir vaizdąjuosčių žiūrėjime. Mūsų veikla dabar turi būti konkreti, koordinuota, ne vien tik kosmetinė. Taip pat pirmininkas perspėjo, kad su studentų arba specialistų pasiketimais reikia elgtis atsargiai, nes dalyvaujančių atranka būna nukreipta dažniausiai Sov. Sąjungos naudai.

Pirmininkui pranešimą baigus, sekė trumpos diskusijos. Po to buvo nutarimų skaitymas, diskusijos ir balsavimas. Priimtų nutarimų tekstas ir sveikinimai spausdinami atskirai.

Rezoliucijų komisijai baigus savo darbą, Kultūros komisijos pirm. Rasa Kurienė pristatė suvažiavimui kelis statutinius pakeitimus, liečiančius Kanados lietuvių muziejaus-archyvo įsteigimą. Už juos taryba pabalsavo ir sesiją baigė Tautos himnu.

XIV-sios krašto tarybos pirmosios sesijos, įvykusios 1989 m. spalio 28-29 d.d. Toronto Lietuvių namuose,

NUTARIMAI

I. Įvadas: principinis pareiškimas

Gyvename Lietuvos valstybingumo atstatymui lemtingą laikotarpį. Įvykių raida veda tautą prie valstybinio nepriklausomybės paskelbimo slenkščio artimoje ateityje. Išeivijos lietuviai žengia kartu su tauta, išreikšdami solidarumą, suteikiant politinę, moralinę bei konkrečią paramą.

Kanados Lietuvių Bendruomenė rimtimi ir didžia vilitimi jungiasi su visomis išeivijos institucijomis ir Lietuvoje veikiančiomis grupėmis, kurios siekia Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo.

KLB krašto taryba įpareigoja KLB krašto valdybą:

1. Dėti visas galimas pastangas ruošti pasaulio viešąją opiniją galimam Lietuvos nepriklausomybės paskelbimui artimoje ateityje.

2. Kelti Lietuvos valstybingumo klausimą per Kanados vyriausybę tarptautinėje politinėje arenoje, remiantis tarptautinės teisės pažeidimo principu.

3. Burti visas Kanados lietuvių finansines pajėgas į paramą Sąjūdžio organizuojamiems rinkimams, remti rinkiminę akciją visuose Lietuvos rajonuose.

4. Greitai reaguoti į įvykius Lietuvoje, ruošiant politines analizes bei prognozes, tuo įtaigojant Kanadoje veikiančius politinius sluoksnius nepriklausomos Lietuvos naudai.

Sąmoninga aktyvi išeivija yra brangiausia dovana atgimstančiai Lietuvai.

II. Konkretūs darbai

1. Įpareigoja KLB krašto valdybą sudaryti komisiją, kuri vystytų konkrečią akciją talkinti Lietuvai išsilaisvinimo darbuose.

2. Įpareigoja KLB krašto valdybą tartis su PLB ir JAV LB, kad iki šių metų pabaigos būtų sušauktas darbo posėdis išdirbti pilnai integruotą veiklos planą dėl ryšių su Lietuva 1990 metais ir iki pat Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

3. Įpareigoja KLB krašto valdybą įsteigti finansų komisiją, kuri ištirtų KLB finansinę padėtį bei poreikius ir rūpintųsi lėšų telkimu Lietuvos nepriklausomybės atstatymo veiklai Lietuvoje ir išeivijoje.

4. Įpareigoja KLB krašto valdybą surasti ir užangažuoti pagal reikalą įvairių sričių specialistus, kurie paaukotų savo profesinius patarnavimus KLB konkrečių darbų įvykdymui.

5. Įgalioja KLB krašto valdybą, reikalui esant, samdyti kompetentingus asmenis prisidėti prie nuolatinių ryšių palaikymo su spauda ir valdžios pareigūnų informavimui.

6. Įpareigoja KLB krašto valdybą skleisti periodines santraukas-informacijas, ateinančias iš Lietuvos.

7. Skatina visus KLB krašto tarybos narius užsiprenumeruoti LPS leidžiamą dienraštį "Respubliką".

8. Skatina KLB krašto valdybos narius užmegzti ir palaikyti nuolatinius ryšius su Sąjūdžiu, dedant pastangas savo lėšomis nuvykti į Lietuvą.

9. Įpareigoja KLB krašto valdybą pervesti $15,000 PLB Sąjūdžio fondui mėnesio laikotarpyje Sąjūdžio rinkiminei veiklai paremti.

10. Įpareigoja KLB krašto valdybą nusiųsti Prancūzijos LB $1,000 paremti jų pastangas šelpti lankytojus iš Lietuvos.

11. Įpareigoja KLB krašto valdybą sudaryti akivaizdinę programą, kurios tikslas būtų informuoti visuomenę, ypač jaunąją kartą apie dabartinius įvykius Lietuvoje, tuo sužadinant sąmoningą apsisprendimą tapti aktyviais LB nariais. Šią programą paskleisti visose apylinkėse, lietuviškose mokyklose, organizacijose ir kultūriniuose vienetuose.

12. Įpareigoja KLB krašto valdybą, pasitarus su PLB, JAV LB ir Kanados kultūriniais vienetais, išvystyti kultūrinių švenčių veiklos planą, įjungiant kursus, seminarus bei naujas programas, kurios apimtų visas menines pajėgas.

13. a) Kanados Lietuvių Bendruomenė steigia Kanados lietuvių muziejų-archyvą ir yra teisiškai ir finansiškai už jį atsakinga; b) Kanados lietuvių muziejus-archyvas veikia savarankiškai pagal Kanados Lietuvių Bendruomenės (krašto valdybos) patvirtintą statutą; c) Kanados lietuvių muziejų-archyvą tvarko Kanados Lietuvių Bendruomenės (karšto valdybos) pakviesta trijų metų kadencijai muziejaus-archyvo taryba; d) Kanados lietuvių muziejaus-archyvo tarybos pirmininkas yra Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto tarybos narys.

III. Padėkos ir sveikinimai

1. Sveikina jus, brangios sesės ir broliai, ir džiaugiasi jūsų darbais tautos persitvarkymo ir atgimimo istorinėje kovoje už išsilaisvinimą. Tegu ši kova mus ir jus dar labiau sujungia ir duoda visiems ištvermės ir susiklausymo nenuleisti akių nuo amžino Lietuvos priešo galimų kėslų jūsų darbui pakenkti.

2. Sveikina Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir džiaugiasi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos sėkmingais darbais, užmezgant artimus ryšius su Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio, Laisvės lygos ir kitais atgimimo kovos organizatoriais ir dėkoja jos pirmininkui dr. Vyt. Bieliauskui ir visiems valdybos nariams už jų įdėtas pastangas.

3. Dėkoja PLB valdybos pirmininkui dr. Vyt. Bieliauskui už dalyvavimą, sveikinimus tarybos sesijos dalyviams ir veiklos pranešimą.

4. Dėkoja KLB krašto valdybai šia sesija baigusiai savo kadenciją už jos sėkmingą darbą, už darnią veiklą, už suruoštus renginius ir už valdybos narių asmeniškas pastangas bei pasiaukojimą.

5. Dėkoja KLB reikalų vedėjai Darijai Deksnytei už efektingos raštinės įkūrimą ir sklandų vedimą, nuolatinį ryšių palaikymą ir nenuilstamą rūpestį KLB darbais.

6. Dėkoja Česlovui Stankevičiui ir Zigmui Vaišvilai už dalyvavimą tarybos sesijoje, pačių svarbų įnašą, dalyvaujant simpoziume ir mums suteikiant esminių žinių apie Sąjūdžio veiklą.

7. Dėkoja visiems simpoziumo pranešėjams už pateiktas mintis, sprendžiant ir vystant tolimesnę KLB veiklą.

8. Dėkoja Lietuvos generaliniam konsului dr. J. Žmuidzinui, VLIKui ir visiems tarybos sesiją sveikinusiems raštu ar žodžiu.

9. Dėkoja Kanados lietuvių fondui už jo nuolatinę paramą, finansuojant Kanados Lietuvių Bendruomenės darbus. Didelė padėka taipgi priklauso lietuviškiems bankams, parapijoms ir visoms kitoms organizacijoms bei pavieniams asmenims už jų pastangas ir paramą, organizuojant lietuvybės išlaikymo ir politinės veiklos darbus Kanadoje.

10. Dėkoja Toronto Lietuvių namams už leidimą pasinaudoti patalpomis tarybos sesijos metu.

Nutarimų komisija:
Rasa Lukoševičiūtė-Kurienė, Londonas
Gabija Juozapavičiūtė-Petrauskienė, Torontas
Ramūnė Sakalaitė-Jonaitienė, Torontas

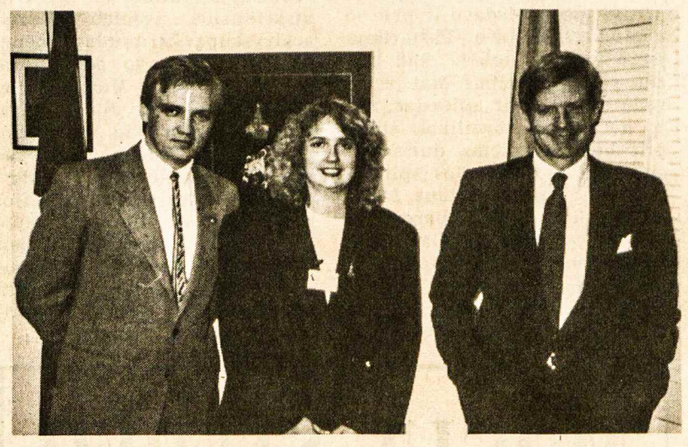

Sąjūdžio seimo tarybos narys Zigmas Vaišvila Kanados parlamente Otavoje. Nuotraukoje iš kairės: ZIGMAS VAIŠVILA, KLB krašto valdybos narė RITA RUDAITYTĖ, parlamentaras DAVID KILGOUR

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 500,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: ***"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvybei išeivijoje!"***

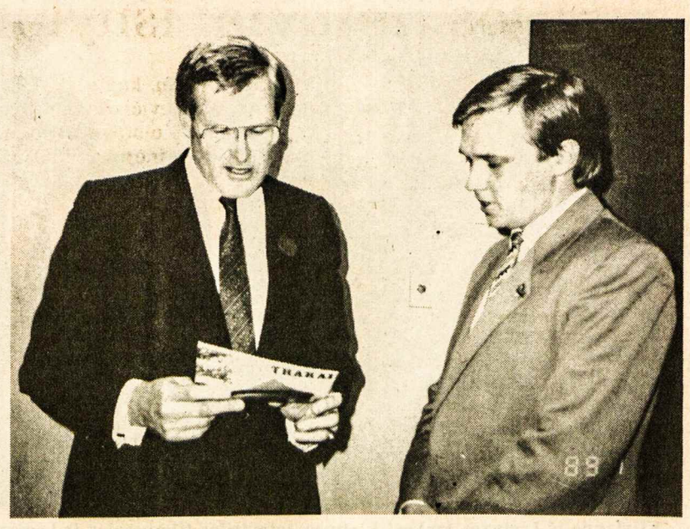

ZIGMAS VAIŠVILA (dešinėje) Otavoje susitiko su Kanados finansų ministeriu MICHAEL WILSON Nuotr. R. Rudaitytės

Dvarų išdalijimas Lietuvoje

Miglotas žemės reformos įstatymas

BRONIUS VAŠKAITIS

Paskubomis kuriant teisinę valstybę, tai yra nepriklausomą Lietuvą, tarp kitų problemų iškilo ir žemės reformos reikalai. Gal kam kyla klausimas, kodėl gi Lietuvoje užsimota valdžios dvarus, arba kaip ten įprasta sakyti visuomeninius ūkius, išdalinti pavieniams asmenims? Agrarine reforma norima bent kiek atitaisyti ūkininkams padarytą žalą, atstatyti teisingumą, kuris buvo trypiamas per ištisus keturiasdešimt metų, ir žemės ūkį pritaikyti šių dienų Lietuvos ekonominei, socialinei, politinei padėčiai — gauti galimai geresnius derlius.

Nemažai problemų turėta, ruošiant 1922 m. žemės reformos įstatymą. Jų apsčiai atsirado ir dabar. Vienos tų problemų yra analogiškos abiem reformom, o kitos visai skirtingos. Anais laikais buvo labai daug žemės norinčių, bet mažai jos dalinimui. Šiuo metu tam reikalui žemės turima labai daug, bet neaišku, kiek ja bus besidominčių. Pirmos reformos metu Lietuva buvo nepriklausoma ir pats svarbiausias žemės reformos punktas "žemė atiduodama pilnon nuosavybėn" nekėlė jokių problemų. Pagal senąją sovietinės Lietuvos konstituciją žemę specialiais leidimais gali naudoti atskiri asmenys, bet ji niekada negali tapti nuosavybe. Beje, 1989 m. gegužės 18 Lietuvos aukščiausiajai tarybai deklaravus ekonominį suverenitetą buvo paskelbta, kad Lietuvai priklauso jos teritorijoj esanti žemė su visais turtais, oro erdvės, pajūris ir jo gelmės. Tačiau neaišku, ar su šiuo pakeitimu, kaip ir su kai kuriais kitais, sutiks Maskvos biurokratai. Tas sudarė nemažą galvosūkį, ruošiant dabartinį žemės reformos įstatymą.

Dabartinis Lietuvos ūkis

Pirmoji agrarinė reforma buvo pravedama visiškai karo sugriautame žemės ūkyje. O šiuometinė — jau visai Lietuvai esant elektrifikuotai, melioruotai, žemės ūkiui, kad ir menkaverte technika, stipriai mechanizuotam. Apsieinama su žymiai mažesniu laukų darbininkų skaičiumi. Labai sumažėjo ir arklių skaičius.

Liepos antroje pusėje, lankantis Lietuvoje, nuostabą kėlė puikiai sutvarkyti didžiuliai laukai, vešliose pievose besiganančios gausios kaimenės sveikų karvių, geras derlius kai kuriose vietovėse. Buvo aiškinama, kad Lietuvoje yra gerų mėsinių jaučių, veislinių kiaulių. Vien Panevėžio kombinate kasdien paruošiama 1500 bekonų ir 500 raguočių, kurie keliauja į Leningradą ir Maskvą. Kai kas dėl šių dienų didelio maisto trūkumo Lietuvoje kaltę bando suversti kolūkiams ir valstybiniams ūkiams. Nors juose dar yra labai daug netvarkos, bet, jei visi žemės ūkio produktai būtų paliekami Lietuvoje, jų pilnai pakaktų gyventojams.

Nauja žemės reforma

Dalinant žemę, Lietuvoje yra labai svarbu, kad būtų išsaugota, kas jau yra sukurta. Todėl nenuostabu, kad į žemės reformos įstatymo ruošimą aktyviai įsijungė teisininkai, ekonomistai, agronomai, žemdirbių sąjūdžio nariai. Plačiai paskleistos su žemės reforma susijusios anketos. Lietuvos ūkininkų sąjungos skyriuose tuo reikalu buvo šaukiami pasitarimai. Aukščiausioji taryba sudarė komisiją, kuriai pavesta paruošti žemės reformos įstatymo projektą. Kitą tos rūšies pasiūlymą suredagavo Lietuvos persitvarkymo Sąjūdis. Šie abu dokumentai liepos ketvirtą buvo atidžiai svarstomi Lietuvos AT sušauktame pasitarime. Žemės reformos reikalu pasisakė net aštuoni deputatai. Buvo keliami klausimai: kam pirmiausia žemę duoti ir kokiomis sąlygomis, kiek jos duoti, kas naujakurius turės remti, kas atsitiks su visuomeniniais ūkiais, geriausiems jų darbininkams pasitraukus ir t.t. Nustebta, kad iki šiol yra paduota tik 500 prašymų žemei gauti.

Sąjūdžio projekte buvo siūloma, kad žemė būtų duodama pilnon nuosavybėn, t. y., kad gavėjas ją galėtų parduoti, nuomoti, dovanoti. Tuo tarpu valdžios projekte buvo kalbama tik apie teisę žeme naudotis iki gyvos galvos. Savininkui mirus, tokiomis pat teisėmis ūkį paveldi įpėdiniai.

Diskusijose išaiškėjo, kad kurį laiką egzistuos net trys ūkininkavimo formos: privatūs ūkiai, valstybiniai ūkiai ir kolūkiai. Išsivystys lenktyniavimas, konkurencija. Vienos ar kitos ūkininkavimo formos pranašumą įrodys pats gyvenimas. Tie ūkiai, kurie nebus progresyvūs, savaime išnyks.

Pasidžiaugta, kad šiuo metu yra pažangiausi tie ūkiai, kurie jau persitvarkė kooperatiniais pagrindais. Deja, tokių dar labai nedaug.

Bloga technika

Deputatė Ona Sepezinskienė, agronomė, visą laiką reikalų turėjusi su visuomeniniais ūkiais, kartais siekiančiais per 5,5 tūkst. hektarų, savo kalboje pabrėžė, kad nūdieninės Lietuvos žemės ūkio didžiausias stabdys yra labai bloga technika. Štai jos žodžiai: "Mechanizatoriai, gavę naują techniką, iš karto turi virinti, standartinti, pertvarkyti, ir beveik kiekvieną kartą be garantinio remonto neapsieinama. Išardo traktorininkai traktorių ir vaikšto apie jį savaitėmis, o inžinierių pulkas, ieškodamas dalių, laksto po artimiausius ūkius. Mokslininkai rašo, kad trąšų barstytuvai iki 70% išberia nelygiai, o kombainai, ypač kalvotose dirvose, išbarsto grūdus ir t.t." Agronomė pridėjo, kad ir gautą pasagą reikia perkalti norint, kad ji tiktų prie arklio kanopos.

Su šiomis problemomis tuojau susidurs ir būsimieji naujakuriai. Labai keista, kad per tiek metų rusiškojo komunizmo sistemoje neišmokta padaryti nė tinkamos pasagos. Jau ir dabar girdėti balsų, kad žemės ūkio mašinos bei padargai galimai greičiau būtų pradėti gaminti Lietuvoje arba perkami Vakarų kraštuose. Vienas kalbėtojas pareiškė, kad Latvija jau susitarė su V. Vokietija dėl 15 tūkstančių mažų naudotų traktorių bei jiems dalių pirkimo.

Visiems kalbėtojams pasisakius, buvo sudaryta redakcinė komisija, kuri iš pateiktų dviejų projektų ir padarytų pareiškimų padarė naują projektą. Jį patvirtino Aukščiausioji taryba. Tokiu būdu gimė naujas teisinis žemės ūkio aktas, apimantis nepilną dienraščio puslapį. 1922 m. reformos įstatymas tokių puslapių turėtų apie dvidešimt.

Įstatymo trūkumai

Aktas nevadinamas žemės reformos įstatymu, bet Lietuvos TSR valstiečio ūkio įstatymu. Skamba kiek "gramozdiškai". Neatsižvelgta į Agronomų sąjungos pageidavimą žodį "valstietis" pakeisti į "ūkininką". Įstatyme sakoma, kad "valstiečio ūkis laikomas įsteigtu, nuo valstybinio žemės nuosavybės akto išdavimo momento". Per greitai nesidžiaukime, nes kitame punkte jau kalbama, kad valstiečio ūkio žemė negali būti perkama, parduodama, išnuomojama, įkeičiama. Pagal įstatymą, valstiečio ūkis negali būti mažesnis kaip 10 ha. ir didesnis kaip 50 ha. Specializuotas ūkis — sodininkystės, daržininkystės, bitininkystės ir t.t. — gali būti mažesnis.

Tie, kurie nepriklausomoje Lietuvoje bent kiek susidūrė su žemės ūkiu, gerai žino, kad nemažą bėdą turėdavo tie ūkininkai, kurių ūkiai būdavo apie 10 ha. Su vienu arkliu juos sunku apdirbti, o du arklius išlaikyti nelengva. Turint apie 15 ha buvo lengviau. Kartu išsispręsdavo ir geresnių padargų panaudojimas. Greičiausiai norinčių 10 hektarų daug ir nebus. Maksimumą gal reikėjo padidinti iki 80 ha. Tokiame ūkyje jau galima panaudoti traktorių, gal ir kombainą, jei nebus labai aukšta benzino kaina. Noromis-nenoromis valstiečių ūkiai turės būti stipriai mechanizuoti, nes, žmonėms išbėgiojus į miestus, bus sunku su samdomąja jėga. Be to, kasgi benorės sunkiu fiziniu darbu lieti prakaitą.

Netikras savininkas

Prašantiems žemė duodama nemokamai. Trejus metus naujakuriui nereikės mokėti žemės mokesčių. Vėliau jie bus tokie pat kaip visuomeniniams ūkiams. Ūkio reikalams iš bankų galės gauti paskolas. Valstybiniams ir kitokiems organams bei pareigūnams draudžiama kištis į valstiečių ūkių veiklą. Vadinasi, neturės komandyrių, įsakančių, kada sėti, kada pjauti. Geras ir tas įstatymo punktas, kuriuo valstiečiui pagamintus produktus leidžiama parduoti kam nori: kolūkiui, valstybei arba turguje. Norintieji gali jungtis į žemės ūkio kooperatyvus.

Be abejonės, šis valstiečio ūkio įstatymas nėra idealus. Diskusijų metu vienas iš kalbėtojų juokaudamas net pasakė, kad idealius įstatymus kurė tik Stalinas, o juos dar idealiau vykdė Berija. Bene didžiausias to įstatymo minusas, kad žemę gavęs nesijaus tikru jos savininku. Dėl to, nors ir buvo nuomonių skirtumų, vargu ar galima ką nors kaltinti. Atrodo bijota, kad dėl pilnos nuosavybės Maskva gali labai užsirūstinti. Kalbėtojų kelis kartus buvo pabrėžiama, kad tai yra pirmoji pakopa į gerą žemės reformos įstatymą. Laiko slinktyje trūkumai bus koreguojami, šalinami. Praktikoje įstatymo rezultatai pradės aiškėti po 5-10 m. Būtų didelis džiaugsmas, jei jie būtų pozityvūs.

Šį straipsnį ruošiant, naudotasi š. m. "Komjaunimo tiesos" 128, 129, 130 ir 132 numeriais.

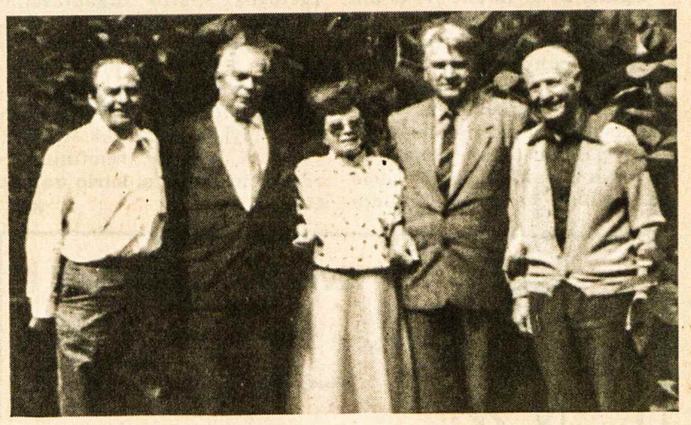

Svečiai iš Lietuvos – laisvės kovotojai ir buvę sąžinės kaliniai – VIKTORAS PETKUS ir ANTANAS TERLECKAS poilsiauja Kalifornijoje. Iš kairės: Jonas Matulaitis, Viktoras Petkus, Marytė Grušienė, Antanas Terleckas, Pranas Grušas

LIETUVOS PERSITVARKYMO SĄJŪDIS
siūlo išeivijos lietuviams naują laikraštį

"Respublikos" laikraščio prenumerata 1990 metams užsieniui priimama jau dabar. Laikraštis bus siunčiamas oro paštu. Norintiems 1990 metais gauti 300 "Respublikos" laikraščio numerių, reikia užpildyti anketą, iškirpti ją ir išsiųsti nurodytu adresu.

Siunčiu "Respublikos" laikraščio prenumeratos 1990 metams mokestį $85.00 (JAV). Taip pat siunčiu auką $.....(JAV)

Pavardė, vardas_____

Adresas_____

_____

Čekius rašyti ir siųsti:
SąjūdžioInfo, 7159 S. Whipple, Chicago, IL 60629, USA

Be to, pranešame, kad "Respublika" priima visas tautiečių, gyvenančių užsienyje, reklamas ir skelbimus. Jos superkamos ir parduodamos per SąjūdžioInfo. Visais "Respublikos" platinimo užsienyje ir reklamų bei skelbimų klausimais reikia kreiptis į laikraščio atstovę Čikagoje Ritą Dapkutę (SąjūdžioInfo).

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KRETINGOS LURDAS

Pranciškonų vienuolynas Pastauninko slėnyje iš lauko akmenų buvo įrengęs lietuvišką Lurdą Kretingoje. Prancūziškojo Lourdo kalno ola, susieta su Švč. Mergelės Marijos pasirodymu, čia buvo pakeista iš akmenų išmūrytu urvu. Kretingos Lurdas, pokaryje negailestingai naikintas, dabar vėl grįžo tikintiesiems. Kretingiškiai išvalė ir sutvarkė Pastauninko slėnį, atgaivino jau merdėjantį šaltinėlį. Į jį buvo įpilta iš Prancūzijos Lourdo atvežto stebuklingojo šaltinio vandens. Kretingos Lurdan vėl grįžo bažnyčioje išsaugotos Švč. Mergelės Marijos ir šv. Bernadetos skulptūros. Lurdą atšventino Telšių vysk. Antanas Vaičius, Mišias koncelebravęs su kaimyninių bažnyčių kunigais. Apeigose dalyvavo gausiai susirinkę tikintieji.

LIGONINĖS SUKAKTIS

Pirmajai klinikinei Kauno ligoninei aštuoniasdešimtmečio proga grąžintas jos senasis Lietuvos Raudonojo kryžiaus vardas. Taip pavadinta ligoninė buvo įsteigta 1908 m. teikti pagalbą neturtingiesiems, tačiau visuomenės lėšomis ji išsilaikė tik kelerius metus. Po I D. karo Raudonojo kryžiaus ligoninė, pradžioje turėjusi 50 lovų, buvo išplėsta ir ypač sustiprėjo Lietuvos nepriklausomybės metais, kai jon įsijungė žymieji medicinos specialistai P. Mažylis, P. Avižonis ir J. Alekna. Dabar ši ligoninė turi kelis naujus pastatus ir dvi poliklinikas su 570 lovų. Vyriausiojo gydytojo M. Biliūno pranešimu, medicininio personalo eilėse yra net 42 veteranai, jai paaukoję 40 darbo metų.

TAUTODAILININKŲ SĄJUNGA

Lietuvos liaudies meno draugijos suvažiavime birželio 10 d. Vilniaus "Aušros" klube pranešimus padarė valdybos pirm. Jonas Kilšauskas ir revizijos komisijos pirm. Rimantas Kurklietis. Laiškais į suvažiavimo dalyvius kreipėsi etnografė Kazimiera Galaunienė ir Lietuvos tautodailės taryba. Suvažiavime nutarta Lietuvos liaudies meno draugiją perorganizuoti į kūrybinę Lietuvos tautodailininkų sąjungą, kuri jungs tėvynėje ir už jos ribų gyvenančius liaudies menininkus. Su naujos organizacijos įstatų projektu supažindino jį paruošusios komisijos pirm. Albertas Vaidila. Išrinkta Lietuvos tautodailininkų sąjungos valdyba ir revizijos komisija. Valdybos pirmininku išrinktas dail. Žilvinas Bautrėnas. Liaudies švietimo ministerijai pasiūlyta įvesti tautodailės kursą vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklose.

TREMTINIŲ SUVAŽIAVIMAS

Spalio 21 d. Kaune įvyko antrasis Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių suvažiavimas. Juos jungia Kaune įsteigtas klubas "Tremtinys", vadovaujamas Audriaus Butkevičiaus. Pirmiausia buvo prisimintas tremtinių palaikų parsivežimas Lietuvon ir palaidojimas jos žemėje. Vytauto bažnyčioje kauniečiams didelį įspūdį paliko šešiolika karstų su tremtinių palaikais, atvežtais nuo Laptevų jūros krantų. Tarp jų buvo ir keturi paskutinio nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministerio Juozo Urbšio giminaičiai. Lietuva parsiveža savo sūnų ir dukrų kaulus, į šalį atidėjusi visas striukos piniginės problemas, o estai pasitenkina tik tokių išlaidų atidavimu socialiniams reikalams. "Komjaunimo tiesos" atstovė Henrika Valickaitė cituoja pokalbyje su "Tremtinio" pirm. A. Butkevičiumi prieitą išvadą: "Toks mūsų tautos dvasios fenomenas. Namai lietuviams visada buvo visko pradžia ir pabaiga. Ir kaip mums beatrodytų, jog mūsų dvasios šaknys seniai nukapotos, tik paliesk žaizdą, ir atsiveria daugybė, pasirodo, nesunaikinamų tautos dvasios klodų... Apie tai ir galvojau sėdėdama suvažiavime, regėdama priešais save žilas tiek iškentėjusių ir nereikalaujančių keršto galvas..."

SVARSTYTI KLAUSIMAI

Suvažiavime buvo aptarta tolimesnė klubo "Tremtinys" veiklos programa, organizacinė struktūra, paliesti ir kai kurie kiti klausimai, kartais susilaukiantys karštų diskusijų. Jonavietis Simanavičius siūlė remti Lietuvos persitvarkymo sąjūdį, padėti jaunimui atgaivinti atmintį, nes tremtiniai jau yra nueinanti karta. Tuo tarpu vilnietis A. Bendinskas teigė, jog Lietuvos persitvarkymo sąjūdis išaugo ant politinių kalinių ir tremtinių kaulų, todėl jis turi vykdyti šios organizacijos valią. Panašias mintis dėstė ir V. Milvydas, pridūręs, kad Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiui dar reikia ir apsivalyti. Diskusijų atnešė prasidėjęs Lietuvos partizanų perlaidojimas. Mat vieni norėjo jų palaikus iš šulinių ir sąvartynų perkelti į kapines, o kiti siūlė pašventinti ir įamžinti tas vietas, kur jie guli. Priekaištų susilaukė dabartinis rezistencijos metų nuotraukų ir atsiminimų rinkimas. Esą reikia uždrausti tokios medžiagos rinkimą neįpareigotiems asmenims, nes jau pasitaikė atvejų, kad nuotraukos platinamos pasipelnimo tikslu. Laikraščio "Tremtinys" red. Povilas Varanauskas skundėsi, kad jis per ilgai užsiguli spaustuvėje. Atrodo, ne visiems patinka redakcijos nutarimas rašančių neskirstyti pagal tautybę ar partiją, nes jie visi yra buvusieji tremtiniai. Vilnietis Z. Juškevičius priminė šventą tremtinių pareigą rūpintis gyvaisiais, padėti tremtiniams invalidams, ištremtųjų vaikams. Suvažiavimo dalyvius sveikino estai ir latviai, atsikurianti Lietuvos šaulių organizacija, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Kauno tarybos narys A. Patackas. Pastarasis prašė tremtinius padėti Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiui atrinkti svarbiausius dalykus iš ne tiek svarbių. Pasak A. Patacko, tremtiniai turi kančios krikštą, kurio dažnai trūksta kitiems.

V. Kst.

Klivlande iš Lietuvos lankėsi Lietuvos televizijos filmuotojas ir komentatorius Stasys Arnašius. Iš kairės: P. Pečiulaitis, kun. G. Kijauskas, J. Mikonis, J. Kijauskas, St. Arnašius, K. Žiedonis Nuotr. V. Bacevičiaus

Hamilton, Ontario

A. a. PETRO GUŽO atminimui Kanados lietuvių fondui aukojo: $30 – E. L. Klevai; $20 – Z. P. Sakalai, G. J. Krištolaičiai, A. Liaukus; $10 – M. Vaitonienė, A. Didžbalienė.

Povilas Girnius papildė savo įnašą KLF, paaukodamas $100. Kanados lietuvių fondas nuoširdžiai dėkoja už aukas. **KLF**

Winnipeg, Manitoba

A. a. PETRAS GUDŽIŪNAS, 85 metų amžiaus, po ilgos ligos mirė spalio 19 d. Gimė Aibariškių kaime, Radviliškio valsčiuje. Būdamas jaunas, imigravo į Kanadą ir dirbo "Canada Packers" įmonėje Winnipege iki išėjimo pensijon. Buvo vienas iš Manitobos lietuvių klubo steigėjų ir ilgametis jo narys. Maldas laidotuvių koplyčioje sukalbėjo prel. J. Bertašius ir prel. J. Cormylo. Palaidotas Garry Memorial Park kapinėse šalia savo žmonos, mirusios 1983 metais. Liūdesyje liko sūnus Valteris su šeima, dukterėčia – augintinė Irena su šeima, brolis Vincas, dukterėčios ir sūnėnai Lietuvoje ir daug kitų giminių Kanadoje ir JAV. **EKK**

Edmonton, Alberta

Edvardas ir Mariana Melikauskai š.m. liepos mėn. povestuvinei kelionei išvyko į Lietuvą. Čia būdami, padarė savo viešnagės bei lankomų vietų vaizdajuostę, kurią parodė sekmadienį, spalio 8 d., po pamaldų Lietuvių namuose.

A.a. Garbinčienė Rozalija, ilgametė lietuvių bendruomenės gyventoja, mirė š.m. spalio 15 d., sulaukusi 89 metus. Paliko liūdesyje vyrą Zenoną, sūnų Albertą ir penkias dukteris. Gyvenančiąją San Francisco mieste palietė dar ir žemės drebėjimas. Velionė taipgi paliko devynis vaikaičius.

Palaidota iš St. Pranciškaus Asyziečio šventovės spalio 18 Holy Cross kapinėse. Iškilmingas laidotuvių pamaldas laikė kun. D. Vavrek. Jų metu solo giedojo Inge Schutta.

A.a. Rozalija buvo gimusi Mehle vietovėje, Baltarusijoje šio šimtmečio pradžioje. Buvo gero būdo, gabi ir darbšti moteris. Ištekėjusi už Zenono Garbinčiaus Edmontone, išaugino gausią šeimą ir gražiai įsikūrė. Laidotuvėse dalyvavo gausus būrys žmonių, kuriems pietų metu padėkojo duktė Helen Papley. Nuoširdi užuojauta visiems Garbinčių giminaičiams.

Artėjant Naujiems metams, LB apylinkės valdyba praneša, kad šiemet bendro Naujų metų sutikimo Lietuvių namų salėje nebus. Tačiau numatomas šaunus pobūvis su šokiais sausio mėn. pabaigoje.

Dobilas

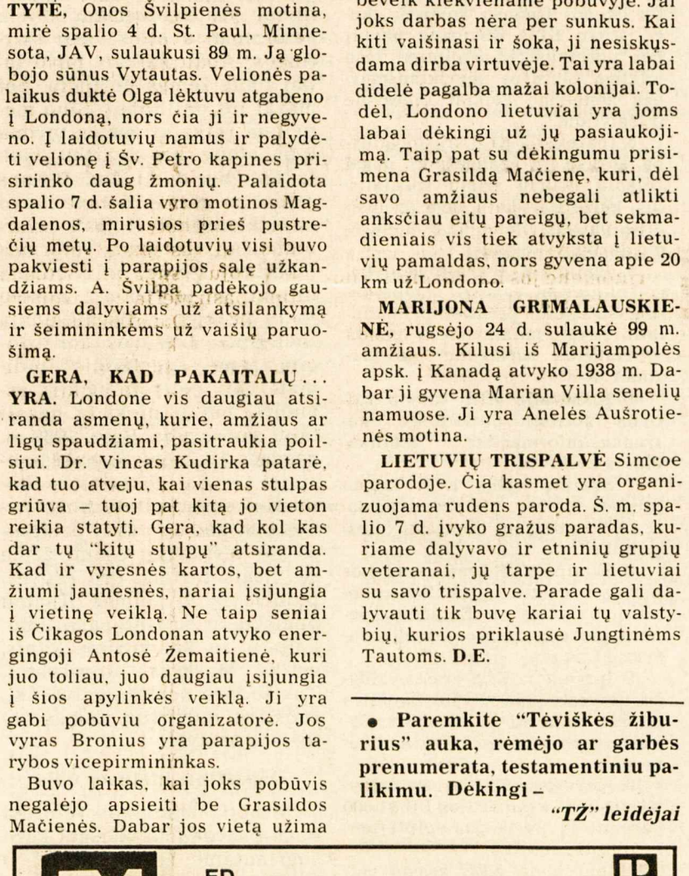

Lietuvių trispalvė žygiuojant prie žuvusiųjų karių paminklo Simcoe, Ont.

London, Ontario

A. a. ELZĖ ESKIENĖ-TAURAITYTĖ, Onos Švilpienės motina, mirė spalio 4 d. St. Paul, Minnesota, JAV, sulaukusi 89 m. Ją globojo sūnus Vytautas. Velionės palaikus duktė Olga lėktuvu atgabeno į Londoną, nors čia ji ir negyveno. Į laidotuvių namus ir palydėti velionę į Šv. Petro kapines prisirinko daug žmonių. Palaidota spalio 7 d. šalia vyro motinos Magdalenos, mirusios prieš pustrečių metų. Po laidotuvių visi buvo pakviesti į parapijos salę užkandžiams. A. Švilpa padėkojo gausiems dalyviams už atsilankymą ir šeimininkėms už vaišių paruošimą.

GERA, KAD PAKAITALŲ... YRA. Londone vis daugiau atsiranda asmenų, kurie, amžiaus ar ligų spaudžiami, pasitraukia poilsiui. Dr. Vincas Kudirka patarė, kad tuo atveju, kai vienas stulpas griūva – tuoj pat kitą jo vieton reikia statyti. Gera, kad kol kas dar tų "kitų stulpų" atsiranda. Kad ir vyresnės kartos, bet amžiumi jaunesnės, nariai įsijungia į vietinę veiklą. Ne taip seniai iš Čikagos Londonan atvyko energingoji Antosė Žemaitienė, kuri juo toliau, juo daugiau įsijungia į šios apylinkės veiklą. Ji yra gabi pobūvių organizatorė. Jos vyras Bronius yra parapijos tarybos vicepirmininkas.

Buvo laikas, kai joks pobūvis negalėjo apsieiti be Grasildos Mačienės. Dabar jos vietą užima darbščioji Vanda Bendoraitienė. Ji su dideliu pasiaukojimu dirba beveik kiekviename pobūvyje. Jai joks darbas nėra per sunkus. Kai kiti vaišinasi ir šoka, ji nesiskųsdama dirba virtuvėje. Tai yra labai didelė pagalba mažai kolonijai. Todėl, Londono lietuviai yra joms labai dėkingi už jų pasiaukojimą. Taip pat su dėkingumu prisimena Grasildą Mačienę, kuri, dėl savo amžiaus nebegali atlikti anksčiau eitų pareigų, bet sekmadieniais vis tiek atvyksta į lietuvių pamaldas, nors gyvena apie 20 km už Londono.

MARIJONA GRIMALAUSKIENĖ, rugsėjo 24 d. sulaukė 99 m. amžiaus. Kilusi iš Marijampolės apsk. į Kanadą atvyko 1938 m. Dabar ji gyvena Marian Villa senelių namuose. Ji yra Anelės Aušrotienės motina.

LIETUVIŲ TRISPALVĖ Simcoe parodoje. Čia kasmet yra organizuojama rudens paroda. Š. m. spalio 7 d. įvyko gražus paradas, kuriame dalyvavo ir etninių grupių veteranai, jų tarpe ir lietuviai su savo trispalve. Parade gali dalyvauti tik buvę kariai tų valstybių, kurios priklausė Jungtinėms Tautoms. **D.E.**

• **Paremkite "Tėviškės žiburius" auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Dėkingi –**

"TŽ" leidėjai

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Prez. A. Smetonos karo mokyklos XX-sios kadro laidos karininkai rugsėjo 14 d. išeivijoje ir Lietuvoje paminėjo mokyklos baigimo penkiasdešimtmetį. Ta laida gyveniman 1939 m. išleido 113 karininkų, o dabar tik 55 yra gyvi: 32 — išeivijoje ir 23 Lietuvoje. Išeivijos karininkams suvažiavimą surengė ir jam vadovavo Vytautas Poderys, talkinamas Alekso Jankūno ir Viktoro Kažemekaičio. Jis pradėtas pamaldomis Tėvų jėzuitų koplyčioje Čikagoje, vainiko padėjimu prie žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo. Oficialioji suvažiavimo dalis vyko Jaunimo centro patalpose. Karo mokyklos dienas suvažiavimo dalyviams priminė V. Kažemekaitis, pabrėždamas, kad ji buvo įsteigta prieš 70 metų. Tad šiam suvažiavimui tenka dvi sukaktys. Antanas Mažeika kalbėjo apie Lietuvos karo mokyklos įsteigimą ir jos nuopelnus Lietuvai. Nuo 1919 m. iki pirmosios sovietinės okupacijos mokyklą baigė apie 1.660 kadro karininkų ir 15 aspirantais vadinamų atsargos karininkų laidų. Oficialioji suvažiavimo dalis Čikagoje baigta sveikinimais.

Baigminė dalis buvo tęsiama Taboro Farmos vasarvietėje, kur kelioms dienoms persikėlė apie 40 suvažiavimo dalyvių, įskaitant ir jų šeimų narius. Įspūdingai praėjo vakarinis patikrinimas su buvusio kuopininko Jono Stelmoko šaukiamomis visų XX-sios laidos karininkų pavardėmis. Už tuos, kurių nebuvo suvažiavime, atsiliepė budėtojo vaidmenį atliekantis Viktoras Kubilius, pabrėždamas žuvusius partizaninėse kovose, nukankintus sovietiniuose kalėjimuose, mirusius Sibire. Buvo svarstytas mirusių išeivijoje ir Lietuvoje XX-sios laidos karininkų kapų sutvarkymas, bet šiam uždaviniui įgyvendinti reikia tikslesnių žinių. V. Poderys skaitė pranešimą "Lietuvos laisvė ir jos kariuomenės perspektyvos". Diskusijose padaryta išvada, kad šiuo metu Lietuva žengia pilnó atgimimo keliu ir kad jai reikia visokeriopos išeivijos lietuvių pagalbos.

Brazilija

Sao Paulo lietuviai, minėdami Lietuvos krikšto 600 metų sukaktį, Aparecidos bazilikoje, kuri yra didžiausia pasaulyje Marijos šventovė, pastatė lietuvišką kryžių. Jis buvo įsileistas šventovėn prie pagrindinių durų. Jokia kita tautybė šioje 300.000 maldininkų talpinančioje bazilikoje neturi savo tautinių ženklų. Yra tik paauksuotoje marmurinėje nišoje stovinti Marijos statula prie didžiojo altoriaus ir kryžius su Kristaus figūra centrinėje bazilikos dalyje. Tą lietuvišką kryžių, primenantį Lietuvos kankinius, matydavo pro pagrindines duris įeinantys ir išeinantys aštuoni milijonai maldininkų per vienerius metus. Jie perskaitydavo užrašą, pasimelsdavo ir prie jo nusifotografuodavo. Pastaruoju metu buvo pastebėta, kad kryžiui reikia pagalbos. Mat jis atrodė nublukęs ir apleistas, nes jį net ir po bazilikos stogu pro besivarstančias duris pasiekdavo karšti saulės spinduliai, vėjo įpūsti lietaus lašai. Kryžių atnaujino Aparecidon nuvykę jo meistrai Vladas Zizas ir Jonas Jodelis. Jie kryžių nudulkino, nuvalė, vėl nupoliravo, atnaujino tvorelę. Dabar šis lietuviškas kampelis vėl spindi ir žavi praeivių akis. Sao Paulo lietuviai galvoja sudaryti specialų fondą lietuviško kryžiaus priežiūrai užtikrinti. Reikėtų pasamdyti vietinį brazilą, kuris kryžių nuvalytų, prie jo padėtų gėlių, maldininkams parūpintų informacinių lapelių apie Lietuvą.

Australija

Savaitraščio "Tėviškės aidai" tradicinis spaudos balius spalio 7 d. Lietuvių namuose Melburne sutraukė apie 200 dalyvių. Juos pasveikino Australijos lietuvių katalikų federacijos valdybos pirm. kun. dr. Pranas Dauknys, palinkėdamas linksmai praleisti vakarą. Dainų programą atliko sol. Birutė Šaulytė-Kymantienė, pianinu palydėta Zitos Prašmutaitės. Dalyvių laukė skani vakarienė, paruošta Emilijos Krikščiūnienės ir talkininkių. Jaunystės dienas priminė šokiams grojusi smagi kapela, užtraukusi net ir lietuvišką suktinį. Loterijai vadovavo kun. J. Petrauskas, raguotį įteikęs jį laimėjusiai sol. B. Šaulytei-Kymantienei.

Britanija

Tautos šventės minėjimą rugsėjo 9 d. Mančesterio lietuvių klube surengė DBLS skyriaus valdyba. Susirinkusius tautiečius ir svečius iš Lietuvos pasveikino pirm. A. Podvoiskis, paskaitai pakvietęs H. Vaineikį. Pastarasis paaiškino, kad su šia data yra susieti trys įvykiai — Švč. Mergelės Marijos gimtadienis, Vytauto Didžiojo planuotas karūnavimas ir mūsų Tautos šventė. Paskaitininkas aptarė Lietuvos praeitį, nepriklausomybės dienas ir dabar prasidėjusį tautinį atgimimą. Minėjimas neturėjo meninės programos. Ją pakeitė M. Ramono, A. Podvoiskio ir viešnios iš Lietuvos E. Šimaitienės padeklamuoti eilėraščiai. Vasario 16 gimnazijai V. Vokietijoje surinkta 90 svarų aukų.

Boltono baltiečių komitetas 1979 m. buvo suorganizuotas trijų tautybių iniciatorių: lietuvio H. Vaineikio, esto R. Norlo ir latvio J. Zakio. Komiteto dešimtmetis paminėtas rugpjūčio 26 d. Boltono ukrainiečių salėje surengtu baltiečių koncertu ir šokių vakaru. Dalyvius pasveikino DBLS Boltono skyriaus pirmininkas ir Boltono baltiečių komiteto sekr. Henrikas Vaineikis. Pagrindinę programos dalį atliko Vidos Gasperienės vadovaujamas "Gimtinės" ansamblis. Vakaro dalyvius žavėjo lietuvių liaudies dainos, kanklių ir skudučių muzika. Gerokai kuklesnis buvo latvių pasirodymas, o estai šį kartą programon neįsijungė. Šokiams grojo latvių kapela. "Ilgiausių metų" sugiedota pensininko amžiaus sulaukusiam H. Vaineikiui.

Italija

Romoje gyvenantys lietuviai kunigai spalio 11 d. Fiumicino orauostyje sutiko iš Lietuvos atskridusius svečius: Kauno arkivyskupą kardinolą Vincentą Sladkevičių, jo pagalbininką vysk. Vladą Michelevičių, Kaišiadorių vysk. Juozą Matulaitį ir Vilkaviškio vysk. Juozą Žemaitį. Romon jie atvyko kelioms savaitėms ir apsigyveno Šv. Kazimiero kolegijos namuose "Villa Lituania". Spalio 12 d. jie įsijungė į Europos vyskupų konferencijų tarybos surengtą simpoziumą "Dabartinės pažiūros į gimimą ir mirtį — iššūkis evangelizacijai".

AUDRA travel CORPORATION

Kviečiame keliauti į LIETUVĄ ir kitas pasaulio šalis!

Ruoškitės naujų daug žadančių 1990 metų sutikimui Lietuvoje.

Sutvarkome keliones grupėm bei pavieniam asmenim pagal pageidaujamą maršrutą ir laiką. Teiraukitės smulkesnių žinių.

- *Mūsų biuras išrašo bilietus keliauti traukiniais bei visomis pagrindinėmis lėktuvų bendrovėmis.*
- *Sutvarko poilsines keliones į šiltus kraštus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.*
- *Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.*
- *Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.*
- *Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.*

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279
Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7
Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

ED MASOTTI REAL ESTATE LTD. REALTOR
2093 Pine St. Burlington, Ontario L7R 1G1
Jei norite pirkti ar parduoti namą, patarnauju lietuvių kalba Hamiltone ar Burlingtone
ANELĖ MURAUSKAITĖ
Verslo tel. 637-2376 Namų tel. 389-4242

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 31 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki .	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m..	12.75%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m..	14%
90 dienų indėlius	10%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.*	
1 m. term. indėlius	11%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
1 m. term.ind.mėn.pal.	10.5%		
3 m. term.indėlius	11%		
RRSP ir RRIF (pensijos)..	8.5%		
RRSP ir RRIF 1 m.	11%		
RRSP ind. 3 m.	11%		

MOGUL STEREO
Visos sistemos • Pal • Secam
110-220 voltų
tinka naudoti Lietuvoje ir Europoje
Turime didžiausią pasirinkimą nešiojamų radijų, televizijų, video aparatų, filmavimo kamerų, magnetofonų bei kitokių prekių iš šių žymių firmų:
***Sony, Toshiba, Sharp, Hitachi** ir t.t.*
Garantuojamos geriausios kainos
JAVID MIRZA
FAX: 664-5737
170 Highway 8, Stoney Creek, Ont. **664-5733**
891 Upper James, Unit 4, Hamilton, Ont. **574-3310**

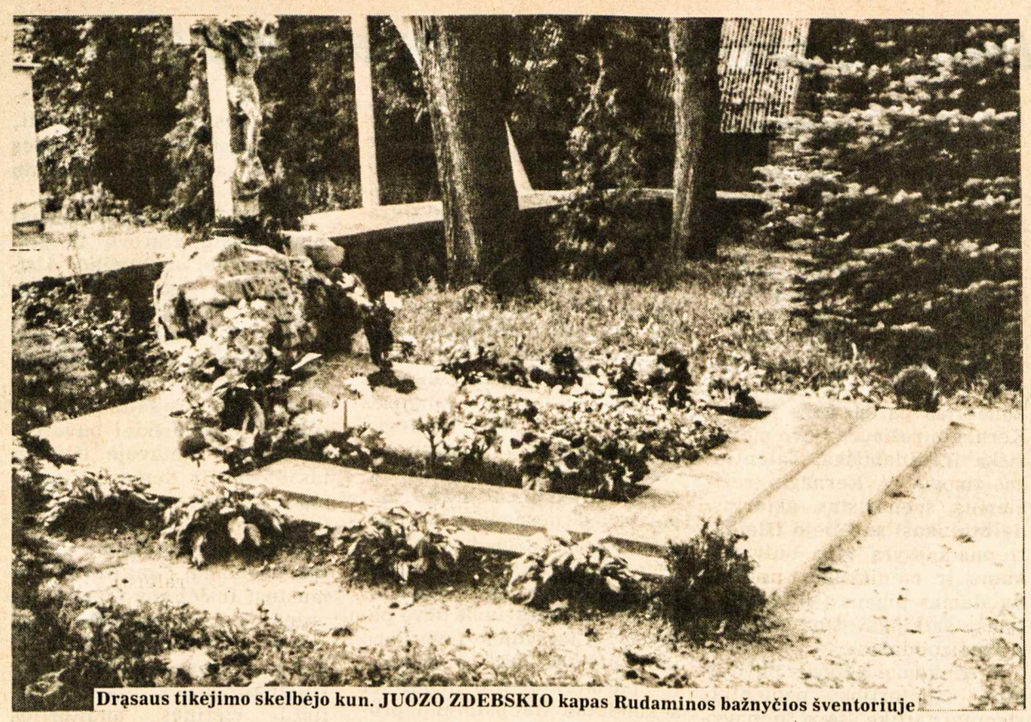

Drąsaus tikėjimo skelbėjo kun. JUOZO ZDEBSKIO kapas Rudaminos bažnyčios šventoriuje

Lietuvos generolų laipsnio ženklai

H. L. GAIDIS

Senais laikais Lietuvos aukštieji karininkai buvo vadinami "etmonais" ar "didžiaisiais etmonais". Šis žodis buvo kilęs iš kazokų "atamano". Titulas buvo naudojamas iki 1794 m. Kosciuškos sukilimo, kai aukštam kariniam viršininkui vadinti pradėta naudoti prancūzų kalbos "generolo" vardas. Prancūzijoje generolo pavadinimas atsirado po prancūzų revoliucijos. Prieš tai daugumą aukštųjų karininkų turėjo karališkus titulus ir juos naudojo kariuomenėje. Karališki titulai išnyko revoliucijos metu, ir generolo pavadinimas pasklido Europoje su Napoleono pergalėmis. Sakoma, kad pirmas lietuvis, turėjęs generolo laipsnį, buvęs Tadas Kosciuška.

1918 m. atkūrus Lietuvos valstybę, generolo laipsnis buvo vėl naudojamas Lietuvos kariuomenėje. Pirmasis naujojo Lietuvos kariuomenėje generolas buvo Silvestras Žukauskas, vadovavęs kovoms su bolševikais, bermontininkais ir lenkais. Nepriklausomybės metu Lietuvos kariuomenėje yra tarnavę penkiasdešimt generolų. Pilnas jų sąrašas paskelbtas Vytenio Statkaus ir išspausdintas "Kario" 1988 m. rugpjūčio-lapkričio ir 1989 m. vasario numeriuose.

Nepr. Lietuvos kariuomenės generolo laipsnis pradžioje buvo žymimas ant apikaklės. Tai – raudoni, sidabriniu galionu apsiūti trikampiai, kurių vuduryje įsegtas sidabrinis Vytis. Pradėjus laipsnių ženklus dėvėti antpečiuose, generolai turėjo raudoname emalio apskritime sidabrinį Vytį. Apskritimas apsuptas auksinės spalvos stilizuotais spinduliais. Šio ženklo bendras skersmuo 31 mm.

Iki 1935 m. Lietuvos kariuomenėje buvo du generolų laipsniai: generolo leitenanto buvo žymimas po vieną aukščiau aprašytų ženklų ant kiekvieno antpečio, o generolo laipsnis – po du. 1936 m. buvo įvesti trys generolų laipsniai. Brigados generolas dėvėjo po vieną, divizijos generolas po du, o generolas po tris ženklus. Ženklų originalai yra gen. Povilo Plechavičiaus uniformoje, kurią išsaugojusi jo šeima. Šeimai sutikus, Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, 56th St. & Claremont Ave., Chicago, IL 60636, USA, pasirūpino pagaminti generolo laipsnio ženklų reprodukcijas, kurios jau gautos ir yra taip gerai atliktos, kad visai nesiskiria nuo originalo.

LTS centras tam tikrą reprodukcijų skaičių paskyrė pardavimui $40 už vieną. Gautas pelnas skiriamas LTS centro veiklai.

VLIKo seimo pareiškimas

VLIKo seimas, Baltimorėje išklausęs seimo delegatų ir okupuotos Lietuvos atstovų iš Lietuvos laisvės lygos, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio, Lietuvos demokratų partijos, Helsinkio grupės, Krikščionių demokratų pranešimus apie ekonominę, socialinę, kultūrinę ir politinę padėtį Lietuvoje ir Vakarų valstybių reakciją į vykstančius Sov. Sąjungoje pasikeitimus taria:

Lietuvių tautos laisvė ir Lietuvos valstybės nepriklausomybė yra tautos egzistencijos ir jos visokeriopos gerovės būtina sąlyga.

Lietuvos valstybės suverenumas priklauso lietuvių tautai, tačiau suvereninių teisių vykdymas buvo pertrauktas. Sovietų Sąjungai vykdant Stalino-Hitlerio paktą, Lietuvos valstybė tapo Sov. Sąjungos okupuota ir įjungta į Sov. Sąjungą. Ši sovietų aneksija didelės daugumos laisvojo pasaulio valstybių nepripažįstama teisėta.

Lietuvių tauta niekada nesutiko su jos pavergimu. Tas tautos ryžtas atgauti laisvę ir nepriklausomybę reiškėsi partizanine veikla, pasyviu pasipriešinimu, gausia pogrindine spauda ir kitomis priemonėmis okupuotoje Lietuvoje ir išeivijoje.

Gorbačiovo vykdoma atvirumo politika palietė palaipsniui vidaus reikalus ir tarptautines politines problemas, sudarydama naują politinę atmosferą. Šioje naujoje aplinkoje per pastaruosius metus Lietuvoje tapo išvystyta plati akcija, siekiant išlaikyti tautos savitumą. Seimas sveikina pradėtą okupuotos Lietuvos ir laisvojo pasaulio lietuvių organizacijų bendradarbiavimą, siekiant atkurti Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

Ryšium su pasikeitimais Sov. Sąjungoje, po Antrojo pasaulinio karo sukurta Europos tvarka ėmė dezintegruotis dideliu greičiu: Vengrija paskelbė naują valstybinę santvarką, Lenkijos vadovavimą perėmė Solidarumo atstovas, Rytų Vokietijoj ir Čekoslovakijoj vyksta masinės demonstracijos, mitingai, reikalaudami demokratinių reformų.

Gyvename nepaprastus laikus, kurie didžiai palietė Lietuvos gyvenimą, sukeldami naujų vilčių.

Seimas, visa tai imdamas dėmesin, kviečia viso laisvojo pasaulio lietuvius aktyviai remti Lietuvoje vykstančią demokratizaciją, persitvarkymą ir pastangas atkurti Nepriklausomos Lietuvos valstybę, įpareigoja VLIKo valdybą vystyti ryšius su okupuotos Lietuvos organizacijomis, suintensyvinti politinę veiklą laisvojo pasaulio kraštuose, derinant žygius su Lietuvos diplomatine tarnyba, PLB ir atskirų kraštų organizacijomis.

Vieningai reikalaukime, kad pasyvi nepripažinimo politika būtų pakeista aktyvia, įtraukiant Pabaltijo valstybių nepriklausomybės atkūrimą į tarptautinių problemų darbotvarkę. Sujunkime savo protus ir širdis didžiajam Lietuvos tikslui pasiekti: atkurti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę.

1989 m. lapkričio 5 d.
Baltimore, MD

Kariuomenės šventė

1918 m. lapkričio 23 d. laikinoji Lietuvos vyriausybė išleido įsakymą kurti Lietuvos kariuomenę jos laisvei ginti. Tuojau tūkstančiai jaunų vyrų sudarė pirmuosius savanorių-karių pulkus. Tuolaikinis Lietuvos jaunimas, tai mūsų savanoriai, nepaprastai mylėdami ir brangindami savo tėvynę Lietuvą, išėjo jos ginti – atkovoti tai, kas kiekvienam lietuviui yra brangiausia, tai tautos ir valstybės laisvė ir jos nepriklausomybė. Jų kova ir žuvusių aukomis Lietuva vėl turėjo 22 laisvės ir nepriklausomo gyvenimo metus.

Kai 1940 metais Raudonoji armija okupavo Lietuvą, ir vėl atsirado tūkstančiai naujų savanorių – laisvės kovotojų partizanų. Ta 10 metų trukusi herojiška – nelygi laisvės kova ir arti 30.000 žuvusių naujų savanorių-karių ir šaulių auka patvirtino lietuvių tautos pasiryžimą laisvai gyventi, jeigu reikia ir mirti.

Ir šiandien, savam krašte – Lietuvoje, lietuvis visais galimais būdais kovoja už savo tautos egzistenciją ir valstybės laisvės atstatymą. Tuos kovotojus sudaro tvirtos valios pasiryžėliai – savanoriai-patriotai. Daugiausia tai jauni žmonės, kurie sako: kantrybė, darbas ir kova, ir vienas visų tikslas – laisva Lietuva.

Čia išeivijoje taip pat turime kovotojų, kurie visais galimais būdais rūpinasi savo tautos laisvės atgavimu, lietuvybės išlaikymu ir nepriklausomos Lietuvos atstatymu. Tačiau jų nėra daug.

Prisimename ir pagerbiame visus tuos, kurie kovojo ir tebekovoja už Lietuvą ir jos nepriklausomybę. Per įvairius iškilesnius minėjimus mes dažnai giedame Tautos himną "Lietuva tėvyne mūsų". Taip, tik Lietuva yra vienintelė mūsų tėvynė. Tai kiekvienas turėtumėm įsidėti giliai į širdį ir visada prisiminti: *"Kol saulė švies akių mėlynėj ir šventus žodžius širdis kartos, nerasim mes kitos tėvynės, nerasim motinos antros".*

St. Jokubaitis

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

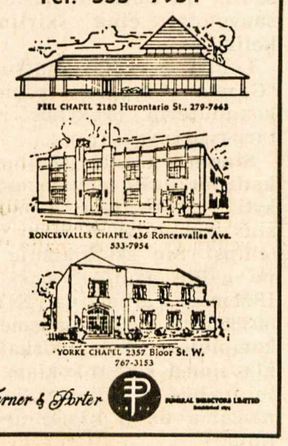

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
1531 Mosley St., Site 311, Box 79,
Wasaga Beach, Ont. L0L 2P0

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 429-2121,
namų tel. (705) 429-6428.

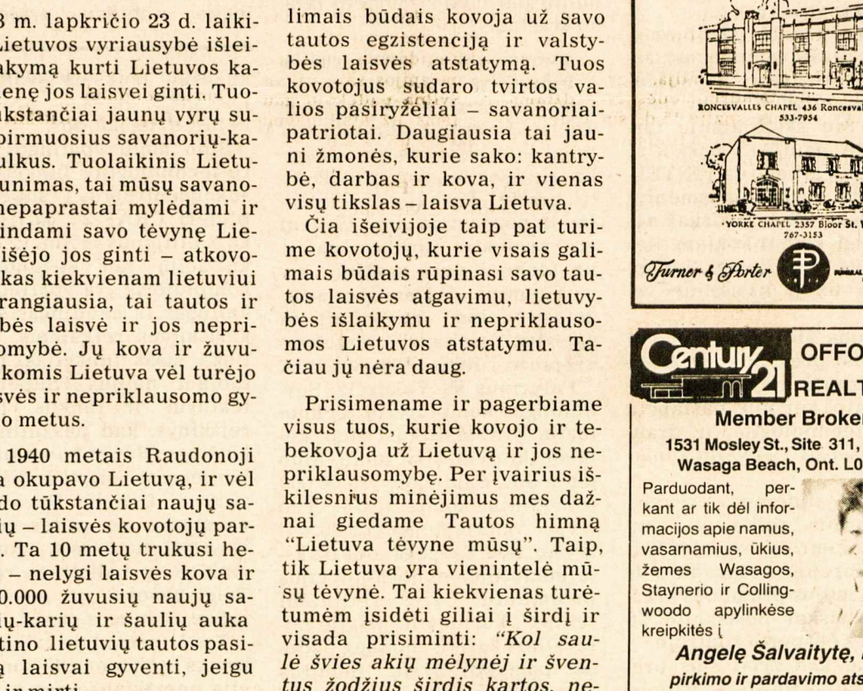

The Marlatt
The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.
615 Main Street East
(East of Sanford)
laidotuvių namai ir koplyčia
Telefonas: 528-6303
HAMILTON, Ontario

A. a. prelatas JONAS BALKŪNAS, miręs 1989 m. gegužės 31 d. Putname

Kad užtekėtų kitame krante...

Prisimenant a.a. prelatą Joną Balkūną bei jo uolią tarnybą Dievui ir tėvynei

Tėvas JUOZAS-KĘSTUTIS BUTKUS, OFM

J. Balkūnas gimė 1902 m. spalio 21 d. Motby, Pa., Amerikoje. Jo tautiškai susipratę tėvai Simonas ir Ona Balkūnai 10 metų Jonuką mokytis išsiveže į Lietuvą, kad pažintų savo tėvų žemę. Ten, mokydamasis Marijampolės gimnazijoje ir Zyplių-Gižų kunigų seminarijoje, jis tapo didesniu patriotu už daugelį Lietuvoje gimusiųjų. 1922 m. grįžo į JAV baigti teologijos studijų. 1926 m. gegužės 29 d. Lackawanoje, NY, įšventintas kunigu.

"Ne jūs mane išsirinkote, bet aš jus išsirinkau ir paskyriau, kad eitute, duotute vaisių ir jūsų vaisiai išliktų" (Jn 15, 16). Tai žinodamas, kun. J. Balkūnas visada su rimtimi žvelgė į kunigo pašaukimą. Septynerius metus išbuvęs vikaru, 1933 m. buvo paskirtas Maspetho, NY, lietuvių Viešpaties Jėzaus Atsimainymo parapijos klebonu. Energingai ir sumaniai vadovaudamas šiai parapijai, jis pastatė vieną gražiausių lietuviško stiliaus Viešpaties Atsimainymo šventovę, kleboniją ir parapijos mokykloje dirbančiom vienuolėm – vienuolyną. Roma, matydama klebono pasišventimą Dievui ir žmonėm, 1949 m. vasario 3 d. jį pakėlė prelatu, 1961 m. – Šv. Tėvo rūmų prelatu, o 1971 m. – apaštališkuoju protonotaru. Brooklyno vyskupija, matydama kunigišką prelato uolumą ir jo praktišką protą, 1949 m. jį išsirinko patarėju bei patikėtiniu. Be parapijos ir vyskupijos, jis daug širdies yra įdėjęs, padėdamas besikurinčiom lietuviškom vienuolijom Amerikoje.

Ne tik savo parapijoje, ne vien Brooklyno vyskupijoje, bet ir visoje Amerikoje ir už jos ribų prel. J. Balkūnas garsėjo kaip puikus pamokslininkas. Kai kurie jį vadino "Jonu Auksaburniu".

Šv. Paulius sako: "Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o galiausiai... jis prabilo į mus per Sūnų (Žyd 1,1-2) ir jo apaštalus. Tie dvasiniai turtai Naujajame ir Senajame Testamente yra patikėti kunigams. Juos prel. J. Balkūnas savo iškalbingumu dosniai žėrė visiem, kurie jo klausėsi šventovėse, radijo programose, šventėse, minėjimuose.

Velionis buvo ir didelio masto visuomenės veikėjas, kuris visą laiką dalyvavo jos gyvenime. Ar yra bent viena lietuviška tautinė arba religinė organizacija, kurioje jis nebūtų dalyvavęs? Ne tik jis joms priklausė, bet ir daugeliui jų pirmininkavo, pasiimdamas jų naštą ant savo pečių, o kai kurias jų jis pats įsteigė. Beveik neįmanoma visų tų organizacijų ir išvardyti. Jų paminėsiu tik kai kurias. Prelatas buvo vienas iš BALFo direktorių ir BALFo Našlaičių komisijos pirmininkas, Lietuvos universalinio biuro vienas steigėjų ir direktorius, ALK Akcijos fondo ir Ateitininkų šalpos fondo pirmininkas, Amerikos Lietuvių Bendruomenės Laikino organizacinio komiteto pirmininkas, "Crusade for Freedom" sąjūdžio lietuvių skyriaus pirmininkas, "Voice of America" kalbėtojas, nuo 1956 m. Amerikiečių, kilusių iš Vidurio ir Rytų Europos, konferencijos pirmininkas, BATŪNO pirmininkas, ilgametis Tautos fondo pirmininkas; Lietuvos laisvės kovos 1968 m. sudaryto jungtinio finansų komiteto pirmininkas, JAV Lietuvių Bendruomenės garbės pirmininkas. Be to, prelatas pirmininkavo Vašingtone 1966 m. surengtam religiniam lietuvių kongresui. Pažymėtina, kad jis buvo ir garbės pranciškonas.

Šv. Pranciškus savo testamente įrašė: "Niekas man nenurodė, ką turiu daryti, bet patsai Aukščiausias man apreiškė, kad turiu gyventi pagal Evangeliją". Jis norėjo Evangeliją ne aiškinti, bet ją įgyvendinti. Čia yra tikroji Bažnyčios atnaujinimo paslaptis – ne Evangelijos aiškinimas, bet jos tobulas įgyvendinimas.

Prel. J. Balkūnas ištikimai vykdė evangelinius Kristaus žodžius: "Atiduokite, kas Dievo, Dievui ir, kas ciesoriaus, ciesoriui". Jis, panaudodamas savo jėgas, turimus talentus ir laiką atidavė kas Dievo, Dievui ir kas tėvynės, tėvynei. Tikrai jis vertas amžinojo garbės vainiko iš Dievo ir savo tautos. Istorijos lapuose niekada tenemiršta jo kilnūs darbai, skleisdami savo šviesą palaimai tų, kurie žvelgia į juos.

Prieš savo mirtį prel. J. Balkūnas iš St. Petersburgo, Fla., buvo persikėlęs į Matulaičio namus Putname, Ct. Čia jis mirė 1989 m. gegužės 31 d. Laidojimui buvo nuvežtas į Atsimainymo parapijos šventovę Maspeth, NY, kurią jis pastatė ir kur jis praleido didžiąją savo gyvenimo dalį. Po iškilmingų pamaldų iš Atsimainymo šventovės 1989 m. birželio 5, pirmadienį, jo kūnas buvo išlydėtas į Šv. Jono kapines.

Kaip žvaigždės nusileidžia, kad užtekėtų kitame krante, taip prel. J. Balkūnas paliko žemę, kad Aukščiausiojo dangaus vainike žėrėtų per amžius. Ramiai paskutinį kartą, užmerkdamas akis, jis galėjo tarti su tautų apaštalu: "Iškovojau gerą kovą, baigiau bėgimą, išsaugojau tikėjimą. Todėl manęs laukia teisumo vainikas, kurį aną dieną duos Viešpats, teisingasis Teisėjas, – ir ne tik man, bet ir visiem, kurie su meile laukia jo pasirodant" (2 Tim 4,7-8).

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

A†A
PETRUI GUŽUI
atsiskyrus su šiuo pasauliu,
jo žmonai, dukteriai, sūnums ir jų šeimoms nuoširdžią užuojautą reiškiu bei kartu liūdžiu –
M. Kvedarienė
Hamiltonas

A†A
DANUTEI FIDLERIENEI
mirus,
jos vyrą VILIŲ, dukrą RASĄ, sūnų SAULIŲ ir visus gimines nuoširdžiai užjaučiu –
Jadvyga Marčiukaitienė

A†A
DANUTEI FIDLERIENEI
iškeliavusiai amžinam poilsiui,
jos vyrui dr. VILIUI FIDLERIUI, dukrai RASAI, jos vyrui, sūnui SAULIUI su žmona, motinai ONAI FIDLERIENEI, GRAŽINAI FIDLERYTEI-McCARTHY su šeima, jų skausmo ir liūdesio valandoje giliai bei nuoširdžiai užjaučiame –
Stasys, Angelika, Bernardas Kasparai
Anglija

A†A
AKVILINAI MUSTEIKIENEI
mirus,
vyrą ANTANĄ MUSTEIKĮ, sūnų RIMĄ, dukrą DANUTĘ ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime –
O. A. Bivainiai
B. J. Tamoliūnai
A. R. Zubrickai
M. J. Zažeckai

Informacija apie jaunimo kongresą

Mūsų vienybė – tautos stiprybė!

Šis šūkis suburs lietuvių jaunimą į VII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą, kuris įvyks 1991 m. gruodžio – 1992 m. sausio mėnesiais Argentinoje, Urugvajuje ir Brazilijoje.

Kongreso organizavimas, pradėtas jau senokai, dabar yra spartinamas; daromi konkretūs žingsniai, einama prie svarbių nutarimų.

Tuo reikalu Argentinos Lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė ir Argentinoje vykstančios kongreso dalies vyriausia koordinatorė Ariana Rastauskaitė, ir Finansų Komisijos atsakingas koordinatorius Alfredo Ruplėnas, buvo nuvykę rugsėjo 16,17 ir 18 d. į Sao Paulo, Braziliją, kur tarėsi su Brazilijos Jaunimo sąjungos ir Bendruomenės atstovais. Buvo sutarta pagreitinti organizavimo žingsnius, buvo numatyti tolimesni pasitarimai. Taip pat buvo aptartos Pietų Amerikos jaunimo suvažiavimo, kuris įvyks ateinančių metų sausio 6-12 d. Brazilijoje, detalės. Šis suvažiavimas bus pasiruošimas VII PLJ kongresui tiek organizaciniu, tiek ir turinio atžvilgiu. Yra kviečiami ir PLJ sąjungos atstovai, kurie turės progos susipažinti arčiau su kongreso ruošos darbais, programa, aplinkybėmis bei prisidėti savo patarimais. Laukiama gausaus jaunimo dalyvavimo iš įvairių Pietų Amerikos kraštų.

Toliau pasitarimai buvo tęsiami Urugvajuje. Rugsėjo 30 ir spalio 1 dienomis Ariana Rastauskaitė ir Alfredo Ruplėnas buvo nuvykę į Montevideo miestą, kuriame tarėsi su jaunimo ir Lietuvių kultūros draugijos atstovais. Savo laiku kilusios abejonės dėl Urugvajaus Jaunimo sąjungos prisidėjimo prie kongreso organizavimo, tapo išblaškytos, ir jie sutiko savo dalį atlikti, t.y. suorganizuoti Kongreso kultūrines dienas.

Paskutiniai pasitarimai buvo vykdomi Buenos Aires spalio 7,8 ir 9 d. Iš Brazilijos atvyko Marcelo Šapola ir Flavio Bacevičius, o iš Urugvajaus Gvidas Mačanskas su žmona Robertas Ibarra. Čia galutinai buvo nustatyta kongreso eiga, aptarti organizaciniai ir finansiniai reikalai. Toliau paruošiamieji darbai buvo vykdomi kiekvieno krašto nuožiūra, pasitariant pagal reikalą.

Buvo išrinktas kongreso šūkis ir ženklas-emblema. Sekantis visų trijų kraštų pasitarimas vyks sausio mėnesį Brazilijoje per Pietų Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimą.

VII PLJ kongreso spaudos ir informacijos komisija

Toronto Maironio mokyklos jauniausi auklėtiniai

Toronto Maironio mokyklos liepsnelė suliepsnojo

Su džiaugsmu sekame atgimimą Lietuvoje. Tam tikras atgimimas vyksta ir Kanados lietuvių bendruomenėje. Važiuojame svečiuotis į Lietuvą, svečiai Kanadoje iš Lietuvos. Jaunimo grupės – sporto, tautinių šokių, chorai, skautai, ateitininkai ir kt. – važinėja į Lietuvą.

Jaunuoliai, kurie yra baigę lietuvišką mokyklą, jau moka lietuviškai paskaityti, parašyti, žino šiek tiek iš Lietuvos istorijos ir geografijos, važiuoja į Lietuvą jau daugiau savimi pasitikintys ir trokštantys pamatyti ir pajausti tai, ką mokėsi iš knygų, žemėlapių, paveikslėlių. Iš skaičiaus, šiemet įstojusių mokinių į šeštadieninę mokyklą, matyti, kad jaunosios kartos lietuviai tėvai (kartais ir mišrių šeimų) supranta savos mokyklos svarbą.

Parengiamuose skyriuose šiemet turime 57 vaikučius, I-me skyriuje – 33. Viso mokykloje yra 230 mokinių. Mokiniai parengiamuose skyriuose piešia, žaidžia, mokosi lietuviško raidyno ir lietuviškų dainelių. Pirmieji skyriai dėsto žodžių skiemenis, mokosi skaityti, kiek vėliau ir rašyti. Aukštesniosios klasės mokosi gramatikos, literatūros, istorijos ir Lietuvos geografijos. Jaunesniųjų skyrius kas antrą savaitę aplanko seselė ir pamoko lietuviškai tikybos tiesų. Kas šeštadienį muzikos auditorijoje skamba lietuviškos dainelės. Gera pratyba gerai ištarti lietuviškus žodžius. Toronto šeštadieninės mokyklos choras yra žinomas ir kituose miestuose, išgarsėjęs gražiu dainavimu ir giesmių giedojimu šventovėse.

Gruodžio 9 d. mokykla ruošia Kalėdų eglutę, kurią aplanko daug vaikų iš Toronto ir apylinkių. Šiemet bus statomas "Skrajojantis paršiukas". Visi mokyklos mokiniai įsijungia Kalėdų eglutės programon. Mokykla visada pamini Vasario 16, o pavasarį vaikų pirmos Komunijos dienomis, suruošia mokinių darbų parodą abiejose parapijose. Tėvelių domėjimasis namų darbais, skatinimas juos gerai atlikti yra didelis įnašas mokinio pažangume. Lapkričio 4 d. įvyko mokyklos tėvų susirinkimas.

Pereitais mokslo metais Maironio mokyklą aplankė visa eilė svečių iš Lietuvos. Todėl šiais metais netrūksta atsiunčiamų laiškų, dovanėlių, knygų, plokštelių, juostelių. Mokykla džiaugiasi, kad broliams ir sesėms Lietuvoje padarėme gerą įspūdį.

Su gera nuotaika ir optimizmu pradėjome naujus mokslo metus. Jei kai kurie tėveliai dar nebuvo apsisprendę siųsti savo vaikučių į lietuvišką mokyklą – skubiai gali tai padaryti dabar. Ir nekalbantiems lietuviškai veikia speciali klasė. Čia jaunimas susiras sau lietuvių draugų ir pajaus tikras savo šaknis.

Mokykla sveikina naujus mokytojus, sutikusius dirbti, visus mokyklos draugus bei rėmėjus.

Liuda Šileikienė

● **Vaikams reikia mažiau kritikos, daugiau pavyzdžių (Joubert).**

Iš Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblio pasirodymo Anapilio didžioje salėje Nuotr. O. Burzdžiaus

Kompiuterių technologija šių dienų gyvenime

VYTAUTAS ŠEŠTOKAS

Dvidešimtojo amžiaus technikos pažanga pasiekė tokį laipsnį, kad elektroninių gaminių ir kompiuterių prekiavimas iš vakarų valstybių sparčiu tempu legaliomis ir nelegaliomis priemonėmis keliauja į Sovietų Sąjungą ir kitus Rytų bloko kraštus.

Ši eiga vyksta ne tik kaip reali trūkstamų kompiuterių būtinybė, bet ir kaip plataus prekiavimo priemonė.

"US News & World Report" žurnalo žiniomis, prekybos pasaulis ir karinių paslapčių saugotojai eina skirtingais keliais.

Lenkų žurnalas Varšuvoje "Gazeta Torgova" pasidarė kompiuterių prekybos ryšys tarp rytų ir vakarų.

Šiame žurnale skelbiama, kad per paštą galima užsisakyti iš Tolimųjų rytų naujausius kompiuterius ir jų dalis (chips). Šių skelbiamųjų tarpe galite gauti ir paskutinį IBM modelį arba jo dalį INTEL-80386 arba geriausią asmeninį kompiuterį PS/Z. Visiškai neklausiama, kam ir kokiam tikslui jis bus naudojamas, jei apmokama už jį užsienine valiuta.

Dauguma šie produktai yra Amerikos prekybos departamento draužiamųjų prekių sąraše, kaip karinių paslapčių turinti technologija, ir draudžiami išvežti į Sovietų bloko kraštus.

Sparčiai didėjanti prekyba elektroninių reikmenų, kurie gaminami Japonijoje, Taiwane, Korėjoje, Singapūre ir kituose naujos pramonės kraštuose, visiškai nesiskaito su Amerikos eksporto kontrole.

Ironija, kad žymi šios prekybos dalis tuose kraštuose yra didžiųjų Amerikos pramonininkų rankose. Gamyba į tuos kraštus perkelta dėl pigesnės darbo jėgos. Tai daroma, kad galima būtų išvengti Amerikos eksporto suvaržymų parduoti savo produktus visiems, kurie už juos apmoka doleriais.

Amerikos Komercijos departamentas, matydamas, kad sunku tuos suvaržymus įgyvendinti, savo paskutiniu potvarkiu palengvino suvaržymus ir leido asmeninius kompiuterius, tolygius IBM PC/AT, parduoti Rytų blokui. Tačiau to kompiuterio atskiros dalys, kaip "Chip 80286", negali būti atskirai parduodamos. Bet šias dalis Sovietų blokas gali laisvai importuoti iš kitų kraštų.

Amerikos krašto gynybos sekretorius Dick Cheney kritiškai atsiliepia apie šių gaminių pardavimą Sovietų bloko kraštams.

Asmeniniai ir kitos rūšies kompiuteriai gali būti naudojami ir kariškiems tikslams. Tačiau gyvenimo tikrovė yra – jeigu juos neparduoda Amerika, jie juos lengvai gaus iš kitų kraštų. Paskutinė priemonė, jų pardavimo sumažinimui yra projektas apriboti gamybą technoliginių mašinų, kurios gamina elektronines smegenis "chips". Suvaržant jų gamybą, tikimasi mažesnio eksporto į Rytų bloko kraštus.

Palyginus su Vakarais, Sov. Sąjungos kompiuterių technologija yra atsilikusi nuo kelerių iki dvidešimt metų. Šiuo metu Sov. Sąjungoje yra 50.000 asmeninių kompiuterių. Tuo tarpu Amerikoje jų yra 30 milijonų. Sov. Sąjungai dar trūksta moderniosios technologijos priemonių. Tie vadinami "chips", kuriuos jie įsigijo nelegaliais keliais, nedaug padeda pasiekti tikslą. Bendras kompleksas ir kombinuota dabartinių moderniškų "chips" technologija turi tūkstančius sujungimų. Be pilnų teoretiškų žinių aukštos kvalifikacijos elektroniškas produktas neturi daug naudos.

Šiuo metu ypatingos Vakarų technologijos funkcijos yra sukoncentruotos į "super kompiuterį CRAY-2", kuris atlieka 2 bilijonus aritmetiškų kalkuliacijų per sekundę. Šis kompiuteris yra ypatingai reikalingas ir naudingas sovietų kariškiems reikalams. Jis atlieka visas funkcijas, projektuojant naujus "Supersonic" lėktuvus ir tankus. Įdomus reiškinys, kad paskutiniu laiku šiuos "Super kompiuterius" jau mėgina įsigyti Indija, Brazilija ir Izraelis. Savaime suprantama, jie padės greičiau išvystyti tų kraštų atominius ginklus ir balistines raketas. Taigi pavojus yra ne vien tik iš Sov. Sąjungos pusės.

Todėl pasaulyje taikos išlaikymas ir ekonominė konkurencija nepriklauso nuo to, kieno žinioje yra visa elektroninė moderniška technologija, bet nuo to, kas ir kam ją parduoda.

Berlyno siena ir "Kabaretas tarp girnų"

DMITRIJUS KANOVIČIUS

V. Kernagio vadovaujamo "Kabareto tarp girnų" spalio 22 d. koncertas Anapilio salėje sukėlė kai kurias mintis.

Programos pagrindą sudarė Lietuvoje populiarios V. Kernagio sukurtos-aranžuotos dainos-popuri bei vaizdelis iš tarybinės sanatorijos šiokiadienių. Profesionaliniu požiūriu koncertas paliko gerą įspūdį: Kernagio režisūra buvo meistriška ir dinamiška. Talentingas žmogus V. Kernagis (režisierius, scenaristas, aktorius, dainininkas) sugebėjo išlaikyti pusiausvyrą tarp bulvariškumo ir meniškumo, nepasiduodamas pigaus triuko efektams, saikingai šaržuodamas ir komizuodamas.

Pakankamai aktyvūs buvo ir kiti sanatorijos pacientai, stropiai atlikę savo nepavydėtiną ligonio misiją. Įsiminė sanatorijos kamerinis orkestras, įkurtas "padvelkus gaiviems persitvarkymo vėjams"... Sanatorijos vyr. seseriai, atlikusiai programos vedančiosios bei Mis Stagnacijos pareigas, geriau pavyko pranešėjos nei dainininkės vaidmuo.

Dauguma koncerte atliktų dainų pasižymėjo originalia kompozicija. Ypatingai išsiskyrė M. Šnaro kūriniai, nuskambėję rimtai ir prasmingai.

Programa buvo idealiai apolitiška. Linksmas "show" — tai buvo programos esmė. Tai nėra politinė platforma ar rinkiminis vajus. Čia nelipama ant barikadų. Gal todėl V. Kernagiui nederėtų priekaištauti dėl politinio akcento stokos. Juk jis — menininkas. Politika ne jo sritis..., tačiau turint galvoje šių dienų įvykius Lietuvoje ir su tuo susijusias žiūrovų salės mintis bei viltis, V. Kernagio programa buvo "bedantė".

Humoras

V. Kernagio pasirinkta strategija publikai prajuokinti nepasiteisino. Negelbėjo nei Dolskis, nei nuolatinis vyr. ligonio "smagu". Bendros kalbos su žiūrovais kabaretui rasti nepavyko — didžioji žiūrovų dauguma niekada nesinaudojo tarybinių sanatorijų siūlomomis paslaugomis. V. Kernagis juokavo tik jam bei visai tarybinei lietuviškai auditorijai pažįstama kalba. ("Siaubas"!...). Nei mažai Šiaurės Amerikos rinkos analizės klausimuose kompetetingas vyr. ligonis, nei daugiau patyrę organizatoriai nepakankamai rūpestingai atliko "namų darbą", nesugebėjo kruopščiau ištirti rinką, t. y. atlikti lietuviškos žiūrovų auditorijos poreikių analizės. Rezultate Toronto lietuviams buvo pateikta Lietuvoje populiari, jaunimui "pasiūta" ir iš anksto pasmerkta provincialinei sėkmei bei liaupsinimui programa.

Šios programos provincialumas tapo Berlyno siena tarp atlikėjų ir auditorijos. Nei "naujas kolūkio MAZ'as, vairuojamas Jono, nei santechnikas, nei galų gale komandiruotės į saulėtąją Jamaiką" — dabartinių Lietuvos aktualijų mizanscenos, — nesusilaukė entuziastingos publikos reakcijos dėl gana paprastos priežasties: *daugumai žiūrovų visa tai buvo nesuprantama.*

Būtent dėl to dr. Ruth, organiškai ir akivaizdžiai neįsirašančios į lietuviškojo koncerto programą, paminėjimas sukėlė gana entuziastingą publikos reakciją, palyginus su mėginimais prajuokinti, naudojantis *tarybine* lietuviška tematika. Beje, ši tematika dažnai buvo nomenklatūrinio pobūdžio ("... įlipo dvi silkės į obelį", "... vienintelis šansas atspėti kas yra diližansas..." ir pan.), t. y. skirta specifiškoms Lietuvos jaunimo grupėms: sočiajai (privilegijuoto luomo), akademinei (universiteto, aukštųjų ir vidurinių mokyklų) ir kūrybinei (literatūra ir menas). Deja, Anapilio salėje tą dieną jų nebuvo...

Po koncerto

Šių pastabų autorius didesnę savo gyvenimo dalį praleido "tarybinėje sanatorijoje", todėl be didesnio vargo atpažino scenoje pasirodžiusius pacientus ir aptarnaujantį personalą, daug kas jam atrodė gerai pažįstama. Turėjau progos pasijuokti ir pailsėti, pasidžiaugti tuo, jog manęs nebėra sanatorijos pacientų sąrašuose...

Deja, didesnę dalį negausiai susirinkusių žiūrovų programa pagrįstai suglumino. Aistringas vyr. ligonio ir jo komandos apeliavimas į smalsiųjų žiūrovų humoro jausmą taip ir tebeliko be atsako. Pasibaigus koncertui, V. Kernagis atrodė sumišęs — šalta publikos reakcija jam aiškiai buvo netikėtumas. Lietuvoje išlepintas šlovės ir dėmesio, jaunimo ir žiūrovų numylėtas artistas tikėjosi, kad Toronto publika bus užkariauta be didesnių pastangų. Panašiai turbūt jaustųsi ir Johnny Carson, atvežęs savo amerikietiškąjį "show" į Didžiąją Britaniją, bet pamiršęs atitinkamai pakeisti programą, idant ji atitiktų vietinės auditorijos skonį...

Mano nuomone, geri atlikėjų norai ir profesinis meistriškumas nesugebėjo užpildyti tematikos svetimumo Anapilio žiūrovų auditorijai spragų. Tarybinėmis aktualijomis pagrįsta koncerto programa yra *provinciali* todėl, kad apeliuoja savo turiniu išimtinai į tarybinį žiūrovą ir į jo totalitarinės mašinos suformuotą mentalitetą, pažiūras ir skonį. Provincialumo nereikia bijoti — juk būtent iš jo dažnai išauga pasauliniai šedevrai (Vienuolis, Ibsenas, Šagalas). "Show biznis", pagrįstas tarybine tematika, šiai kategorijai nepriklauso.

V. Kernagis, tarybinio lietuviškojo "show biznio" pionierius ir būsimųjų jo kelionių "sponsoriai" turėtų gerai apie tai pamąstyti prieš nuspręsdami, ar "Kabareto tarp girnų" programa yra tinkamas Berlyno sienos tarp dviejų Lietuvų griovimo įrankis.

Bet juk, tiesą pasakius, kalbame apie biznį...

OVERSEAS VIDEO TAPE

Pakeičiame 3 val. video juostas iš vienos sistemos į kitą tik už $45. Darbas garantuotas. NTSC, PAL, SECAM, Europos, Azijos, Afrikos ir Australijos sistemas į kanadišką ir atvirkščiai. 8 ir 16 mm filmas ir skaidres pakeičiame į video.

KODĖL MOKĖTI DAUGIAU? Skambinkite tel. 244-1822.

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS

REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

Po sėkmingai pavykusios "Gintaro" kelionės į Lietuvą pranešame, *kad išrūpinam kvietimus ir suplanuojam išvykas pasirodymams į Lietuvą atskiriems menininkams ar ansamblinėms grupėms.*

Sudarom sąlygas *privačiai apsilankyti Lietuvoje.*

Nuperkam automobilius *ir kitas dovanas valiutinėje parduotuvėje.*

Sutvarkom dokumentus *iškvietimui giminių iš Lietuvos.*

Kreipkitės į **Stefą** arba **Algį Medelius**, vakarais tel. **(416) 434-1847**

Ar jie veiks? Taip, jeigu jūs pirksite iš mūsų!!!

Mes turime šių bendrovių gaminius: Sony, Panasonic, Hitachi, Sharp, Phillips, Fisher, Akai, Sansui, Toshiba, Fuji, NEC, Grundig, Siemens, Sanyo, JVC, ITT. Mūsų kainos yra žemiausios, į jas įeina pristatymas iki Montrealio, Otavos, Hamiltono, Niagaros ir kitur.

EUROPA

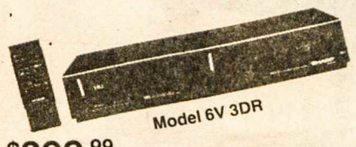

Model 6V 3DR

$399.99

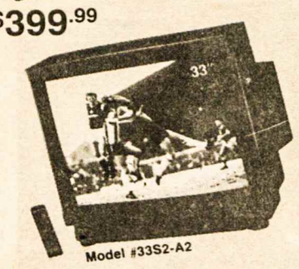

Model #33S2-A2

Importo-eksporto bendrovė ENCHANTE INC. maloniai praneša, kad yra atidariusi savo parduodamų europietiškos sistemos video aparatų ir kitų reikmenų taisymo ir naujų dalių skyrių Vilniuje. Bendrovė užtikrina parūpinimą visų dalių su vienerių metų garantija. Skyriui vadovauja Vidimantas Kėkštas, VILNIAUS SPORTO RŪMŲ pramoginių renginių vyriausias garso režisierius.

OUR EQUIPMENT WORKS WORLDWIDE

110/220 VOLTS

Model #WQ-T351

EUROPA

NATIONAL PANASONIC
NV-M7EN

$1,499.99

HITACHI
VM-600 E

$1,499.99

ENCHANTE INC
IMPORTERS EXPORTERS

110/220 V • MULTI-SYSTEM • T/V • VIDEO • AUDIO • APPLIANCES • CRYSTAL & CHINA

2938 Dundas St. W.
(į vakarus nuo Keele g-t.)

Tel. 769-0631

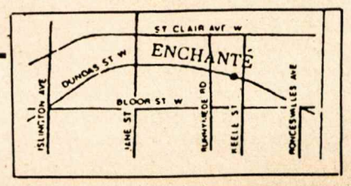

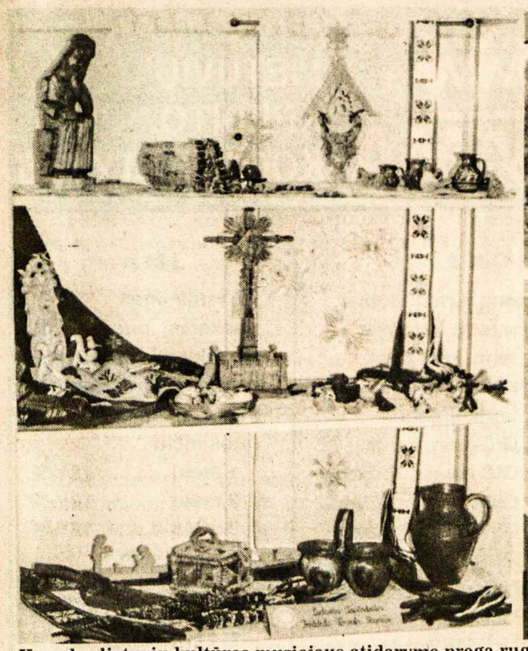

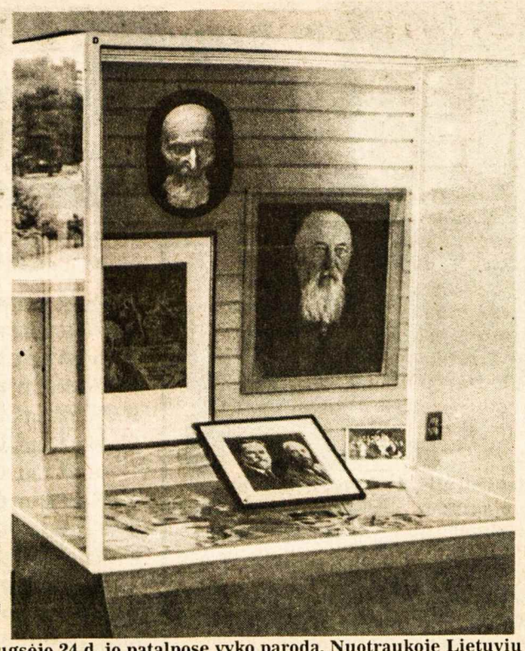

Kanados lietuvių kultūros muziejaus atidarymo proga rugsėjo 24 d. jo patalpose vyko paroda. Nuotraukoje Lietuvių tautodailės Toronto skyriaus rodiniai ir nuolatinė Mažosios Lietuvos patriarchui Martynui Jankui skirta vitrina
Nuotr. St. Dabkaus

Kanados lietuvių kultūros muziejus-archyvas

Jo įsteigimas ir atlikti darbai

Anapilio korporacija 1988 m. rudenį baigė statyti naują pastatą ir jame geraširdiškai sutiko priglausti archyvą-muziejų, kurį KLB jau seniai buvo nutarusi įsteigti, bet vis nerado tinkamų patalpų. Padėka Anapilio sodybos vadovybei už rūpinimąsi mūsų istorijos bei kultūros išsaugojimu.

Archyvas

Jau 1988 m. gale buvo įsteigtas ir reikmenimis aprūpintas archyvas: nupirktos lentynos, archyvinės dėžės, suformuota katalogavimo sistema, įsteigta raštinė. Visa tai tiesiogiai finansavo Lietuvių fondas, be kurio muziejus-archyvas iš viso negalėtų veikti. Esame labai dėkingi! 1989 m. balandžio mėnesį pradėtas tvarkyti didelis Elzės Jankutės palikimas. Renkama išeivijos, ypač Kanados, lietuviška spauda, taip pat gauta iš Lietuvos daug įvairių laikraščių, atspindinčių dabartinį tautinį atgimimą. (Aplamai, susidomėjimas mūsų archyvu yra beveik didesnis Lietuvoje negu čia — pvz. neseniai mums dovanotos 72 skaidrės, vaizduojančios XIX š. tautinius drabužius, laikomus Lietuvos etnografinio muziejaus sandėliuose. Tai labai naudingas žinių šaltinis mūsų audėjom). Archyvas gavo beveik visus 1952-1977 m. KLB dokumentus. Laukiame kitų organizacijų veiklos dokumentacijos. Turime daug programų bei lankstinukų iš įvairių minėjimų, koncertų, vaidinimų, meno parodų. Pageidaujama daugiau tokios medžiagos.

Muziejus

Rugsėjo 24 d. Lietuvos kankinių parapijos metinės šventės proga oficialiai atidarytas muziejus-archyvas. Paruošta pirma parodėlė. Kadangi dar mažai turėjome vitrinų, muziejaus patalpos būtų atrodžiusios gana tuščios, jei ne dail. J. Bakio suorganizuota meno paroda ir A. Vaitonienės paruošta audinių ir kitų rankdarbių paroda. Už tai jiems didelė padėka.

Muziejus pradėtas organizuoti tiktai 1988 m. pavasarį, o jau sukaupta nemažai istorinių retenybių ir gražių meno darbų. Neseniai jis praturtėjo, gavęs sekančius įdomius eksponatus:

— Tris didelius A. Veselkienės audinius, kaišytiniais raštais (dovanojo, Aušros Vartų parapija).

— Nepriklausomos Lietuvos valstybės paskolos lakštas, du medaliai ir 10 litų moneta (dovanojo Julė Šileikienė).

— Knyga "Pirmasis Lietuvos statutas" (dovanojo Benediktas Jackus).

— A. a. Antano Rinkūno vadovėlių pilnas komplektas ir daugelis kitų retų knygų (dovanojo Juzė Rinkūnienė).

— Pokario meto Kanados laikraščių straipsnių iškarpos apie lietuvius imigrantus (dovanojo Vanda Jasinevičienė).

— "Lietuvių enciklopedijos" pilnas komplektas (dovanojo Viktoras Dailydė ir šeima).

— Lietuviškos pirštinės, šiuometiniai Lietuvos laikraščiai bei tautinio atgimimo suvenyrai (dovanojo Romualdas Žiogarys).

— Lietuviškos periodinės spaudos parodos katalogas (dovanojo J. Arštikaitis).

— Nuotrauka iš carinių laikų, staltiesė, austa 1934 m. Lietuvos kaime (dovanojo Irena ir Juozas Grybai).

— Senas giesmynas bei maldaknygė, išspausdinta spaudos draudimo laikotarpyje (dovanojo Grėta Jotautienė).

— Antano Tamošaičio paveikslas (dovanojo dail. J. Bakis).

— Rinkinys retų knygų ir straipsnių, kurių iš viso nėra jokioje šio kontinento bibliotekoje (dovanojo V. Anysienė).

— Dabartinio Lietuvos tautinio atgimimo spaudos bei nuotraukų rinkinys (dovanojo Mirga Šaltmiraitė).

— Knyga "Šventųjų gyvenimai", išleista spaudos draudimo metu. Joje tarp šventųjų gyvenimų aprašymų paslėptas skundas: "Anie rašto anie spaudos mums turėt neduoda; tegul, sako, bus Lietuva ir tamsi, ir juoda" (dovanojo dr. P. Lukoševičius).

Naujai muziejui padovanotų eksponatų sąrašas bus skelbiamas kas mėnesį.

Didžiausias darbas buvo suprojektuoti ir įrengti specialiai padarytas muziejaus vitrinas. Jos gana brangios, bet geros — tinka labai įvairiems eksponatams. Dr. S. Čepo rūpesčiu, vieną vitriną nupirko Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas. Neseniai "Talkos" kredito kooperatyvas Hamiltone sutiko būti mecenatais dar vienos vitrinos, o taip pat ir "Paramos" kredito kooperatyvas. Labai ačiū!

1989 m. gegužės mėnesį KLB krašto valdyba nutarė, kad muziejaus-archyvo vedėjai mokės algą už 20 darbo valandų per savaitę (prie to ji prideda ir 5-10 val. per savaitę neapmokamo darbo). Jai vasarą padėjo jaunimas, kuriam mokėjo Ontario Archives organizacija. Dabar padėjėjai už 4 val. darbo per savaitę užmokama iš Ontario Historical Society organizacijos gautais pinigais. Toji organizacija taip pat nupirks ir vieną vitriną.

Bibliotekoje prisirinko daug mokslinių bei beletristikos knygų, kurios dabar kataloguojamos. Jomis bus galima naudotis tik muziejaus-archyvo patalpose. Renkamos ypač retesnės knygos.

Ateities planai

Muziejui reikės pirkti daugiau vitrinų ir jose rotacijos tvarka išstatyti vis naujus eksponatus. Maža vitrina-spinta kainuoja $1,103, didelė vitrina — $2,130. Ieškome mecenatų, kurių pavardės bus užrašytos dovanotoje vitrinoje.

Būtinai reikia įrašyti pokalbius su mūsų kultūros bei politikos veikėjais ir rinkti visų į Kanadą emigravusių lietuvių atsiminimus. Šiuo metu tokia "gyva istorija" labai susidomėję visų tautybių istorikai, ir ją galėtumėme rinkti visi. Būtų labai gerai prie tokio projekto pritraukti Maironio mokyklos mokinius. Ypač trūksta Kanados lietuvių muzikinės kultūros dokumentacijos — dabartiniai ir buvusieji chorvedžiai bei muzikai kviečiami susisiekti su vedėja. Taip pat reikia daugiau asmeninių imigracijos dokumentų bei suvenyrų (pvz. laivo bilietai, darbo kortelės, senos nuotraukos, laikraščių iškarpos).

Reikia užmegzti kontaktus su muziejais Lietuvoje. Jie gali mums padėti identifikuoti eksponatus ir patarti, kaip juos išsaugoti. Muziejų-archyvą aplankė labai daug svečių iš Lietuvos, ir visi džiaugėsi, kad mėginame išsaugoti dabartinę spaudą, tautinio atgimimo istoriją, nes jeigu politinė situacija pablogėtų, būsią sunkiau okupantui paneigti visa, kas per 1988-89 m. buvo pasiekta. Ruošiame platesnę parodą apie įvykius Lietuvoje.

Muziejaus patalpos gali priglausti ir keliaujančias rankdarbių, nuotraukų ar meno parodas iš Lietuvos ar kitų vietovių.

Norima ruošti ir vaizdajuosčių, filmų bei muzikos parodas, bet muziejui trūksta aparatūros. Labai būtume dėkingi, jei tautiečiai, sau pirkdami naują televizorių, VCR, filmų prožektorių, audio rekorderį ar gramofoną, senąjį padovanotų muziejui. Aukojusio pavardė bus įrašyta jo dovanotame daikte.

Muziejus ir archyvas dar tik kūdikystėje, o jau daug atlikta. Jeigu Kanados lietuvių visuomenė toliau jį rems, jis gali tapti mokslo centru bei lietuviškos kultūros židiniu. Muziejaus adresas: 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3, tel. (416) 566-8755. Visi kviečiami muziejų-archyvą aplankyti sekmadieniais 10.30 v.r. — 8 v.v. ir pirmadieniais 12 v. — 10 v.v.

Dr. Rasa Mažeikaitė,
vedėja

Atsiųsta paminėti

AIDAI. Kultūros žurnalas 1989, nr. 372 (384). Redaguoja Leonardas Andriekus, OFM. Leidžia Tėvai pranciškonai. Spaudžia pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Šiame numeryje: Vytautas Volertas – Lietuvos gyvenimo painiavos. L. A. – Prel. Jonas Balkūnas – Iškilusis išeivijos lietuvių veikėjas. Feliksas Jucevičius – Idėjos, problemos ir klausimai dvidešimtojo amžiaus filosofijoje. Alfredas Kulpavičius – Reikšmingi Broniaus Kviklio darbai. Julija Švabaitė – Artojo krikštas, Austėja (eil). Kun. Pranas Gaida – Naujo stiliaus kunigas. Vytautas Bagdonavičius, MIC, – Europos religija prieš čia atsikeliant indoeuropiečiams, arba megalitas. Vincentas Liulevičius – Kai "Rūtos" žaliavo ir dygo "Tulpės". Elena Urbaitytė – Išeivijos lietuvių dailininkų pasirinkimai, galimybės, galvosūkiai.

Ramovėnų veikla

KAZYS JANKŪNAS

1950 m. Čikagoj įsteigta "Ramovės" sąjunga išleido jau antrą ir galbūt paskutinį apžvalginį tomą. Pirmojoje šios knygos dalyje spausdinama 1950-1960 m. veiklos apžvalga.

"Ramovė" pabrėžia šiuos veiklos tikslus: palaikyti ir ugdyti kilnias tradicijas, remti lietuvių tautos išlaisvinimą, tobulinti savo narius ir rūpintis Lietuvos laisvės kovų invalidų bei "Ramovės" narių šalpa.

"Ramovės" nariais gali būti Lietuvos kariuomenės kūrėjai-savanoriai, buvę nepriklausomos Lietuvos kariai, buvę lietuvių Vietinės rinktinės ir Savisaugos dalinių kariai, 1918-20 m. ir vėliau okupacijos metu kovoję už Lietuvos laisvę partizanai, JAV ir kitų lietuvių tautai draugingų valstybių kariuomenėse tarnavę lietuviai.

Nors "Ramovė" išeivijoje dar turi pakankamai narių, bet dėl eilės priežasčių stokojant naujų kandidatų, organizacija ima silpnėti su grėsme netolimoj ateity užsidaryti dėl narių trūkumo. "Ramovės" skyriai veikia JAV, Kanadoje, Britanijoje ir Australijoje — visur sumažėję. Todėl "Ramovės" ryžtingos pastangos knygose apžvelgti savo veiklą yra suprantamos.

Antroji knyga apima 1961-87 metus. Ji "Ramovės" istorijai yra vertinga, nes atspindi visą centro valdybos veiklą, sąjungos narių rūpesčius, veiklos kryptį ir atskirų skyrių darbus bei kai kuriuos nuomonių skirtumus. O tos veiklos ir darbų vis dėlto būta apsčiai. "Ramovės" rūpesčiu prie Jaunimo centro rūmų Čikagoj buvo pastatydintas Lietuvos Laisvės kovų paminklas, ir dabar tebežadinąs išeivijos visuomenės patriotinius jausmus ir kviečiąs ją susikaupti valstybinių ir tautinių švenčių ar žymesnių renginių progom.

Girtinas "Ramovės" uždavinys yra ir Laisvės kovų muziejaus įkūrimas bei Lietuvos valstybės vadų pagerbimas, pastatydinant ir kitų dviejų Lietuvos prezidentų biūstus International Friendship Garden.

"Ramovės" Niujorko skyriui dėl sumažėjusio narių skaičiaus nebegalint nešti žurnalo "Kario" leidimo naštos, leidėjo pareigas perėmė centro valdyba. Tai taip pat labai girtinas žygis, nes "Karys" išeivijos gyvenime yra išvaręs žymią vagą. Žurnalas savo paskirtimi ir turiniu yra unikalus, nes tebetęsia nepriklausomoj Lietuvoj kariam skirto to paties vardo žurnalo tradicijas ir yra išleisdinęs gerą pluoštą karinės istorijos knygų.

Kalbant apie "Ramovės" veiklą, negalima užmiršti ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės karių šeimų draugijos veiklos. Ši draugija palaiko glaudžius santykius su "Ramove" pagal senas tradicijas. Turėdama tik kelis JAV skyrius, draugija pasižymi plačia kultūrine ir labdarine veikla. Gaila, kad ir šios draugijos tolimesnis likimas yra panašus į "Ramovės" — jai taip pat susidaro pavojus išnykti dėl narių stokos.

Iš atskirų "Ramovės" skyrių pagyrimo nusipelno Niujorko skyrius, sugebėjęs per ilgą metų eilę suorganizuoti "Kario" žurnalui leisti finansinį pagrindą. Rūpestingai per daugelį metų Zigmo Raulinaičio redaguojamas (dabar žurnalą redaguoja šios knygos redaktorius Balys Raugas) ir a.a. Leono Bilerio, o dabar Alfonso Samušio administruojamas "Karys" sugebėjo išleisti 18 karinės istorijos leidinių, V. Biržiškos "Praeities pabiras", J. Puzino "Kelią į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą" ir H. Sienkievičiaus 3 tomų romaną "Kryžiuočiai", kurį į lietuvių k. išvertė K. Jankūnas.

Redaktorių tenka pagirti už jo pastangas leidinį padaryti patrauklų ir įdomų pasiskaityti. Jį puošia daugybė fotografijų iš centro valdybos, suvažiavimų ir atskirų "Ramovės" skyrių veiklos. Birutietėm taip pat yra skirta daugybė fotografijų.

Knyga kietais viršeliais ilgiem metam išliks Lietuvos kariuomenės atsargos karių išeivijoj veiklos liudininku ateities kartoms.

Korektūros klaidų sunku išvengti, bet jų čia nėra daug. Žymi klaida yra įsivėlusi į 386 psl., kur liko supainiota įstatų pabaiga (79 str. nutrūksta, nebaigus sakinio ir pakartotinai grįžtama į 77 st.). Atrodo, kad įstatams trūksta kelių straipsnių. Spaustuvės darbas švarus, nuotraukos palyginti ryškios.

LIETUVIŲ KARIŲ VETERANŲ SĄJUNGOS "RAMOVĖ" VEIKLA. II dalis (1961-1987). Redaktorius **Balys Raugas.** Išleido LKVS "Ramovės" centro valdyba. Tiražas 500 egz. Spaudė Franciscan Press, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA.

VYTAUTAS MAČERNIS

Mano gyvenimas

Žemė, jos daina ir saulėtos padangės
Vėjas ir pavasariu girti laukai,
Šalys tolimos, kaip atminimai brangios,
Praeity mylėti rūstūs ir linksmi veidai

Vis vaidenas man, gyvena manyje,
Kol numiršta ritmo bangose.

Nežinau, ar tu paskui atsekt galėsi
Gyvąjį Gyvenimą iš sąskambių trumpų,
Ar pajusi meilę jam, jau užmirštam eilių pavėsy,
Ar suprasi dalią buvus pilną vargo ir kančių,

Bet žinau, kažkas švelniai palies tau širdį,
Kai pažvelgsi praeitin giedrėjančiu žvilgsniu;
Kai saldi, kaip vynas, forma bus tave nugirdžius
Ir atpalaidavusi nuo išgyvenimų sunkių,

Tu suprasi, gyva – miršta, lieka tik daina,
Kaip nemirštantis paminklas dainiaus kapuose.

Šarnelė, 1943.VIII.26

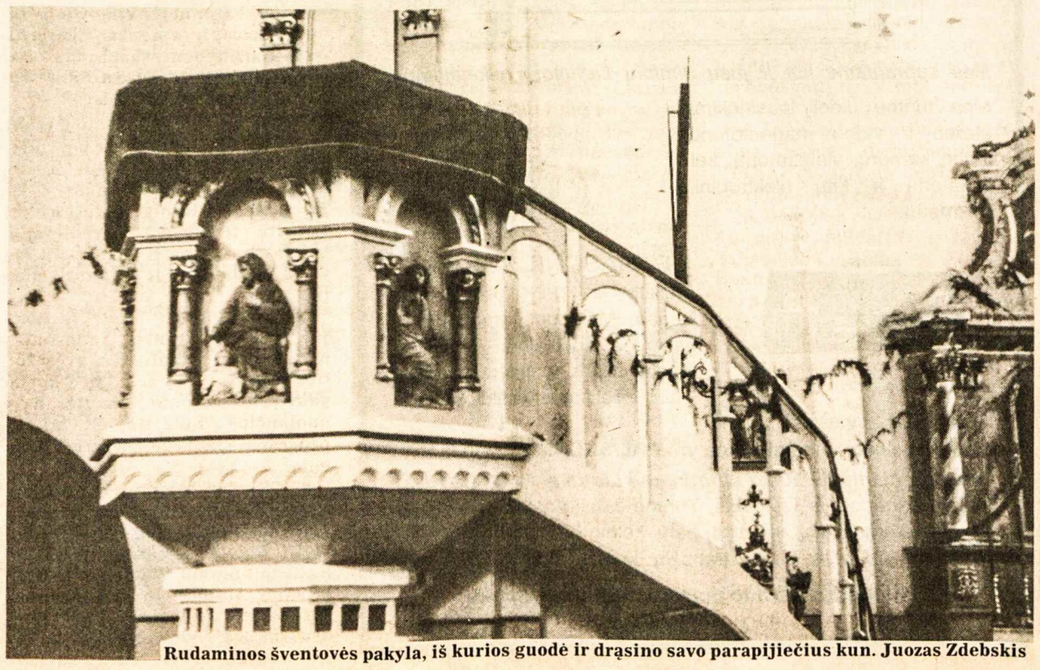

Rudaminos šventovės pakyla, iš kurios guodė ir drąsino savo parapijiečius kun. Juozas Zdebskis

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Niujorkietis dail. Kęstutis Zapkus savo naujausių darbų parodą rugsėjo 8-30 d.d. surengė Niujorke, J. Weberio galerijoje. Juos jis dabar pasirašo amerikiečiams lengviau įkandama sutrumpinto lietuviško vardo versija — Kes Zapkus. Dail. K. Zapkus gimė Žemaitijoje 1938 m. balandžio 22 d. Tapybos studijas Čikagos dailės institute baigė 1960 m., tobulinosi Paryžiuje. Dalyvauja grupinėse amerikiečių dailininkų parodose įvairiuose muziejuose ir galerijose. Savo individualias parodas rengia Niujorke. Jo kūrinių turi keliolika muziejų JAV ir Europoje. Dail. K. Zapkų išgarsino jo kūrybai skirtas amerikiečių filmas, laimėjęs I vietą 1980 m. Čikagoje surengtame XVI-jame tarptautiniame filmų festivalyje.

Britanijos lietuvių Mančesterio klube rugsėjo 16 d. lankytojų laukė trys parodos: Arkadijaus Podvoiskio — Lietuvos augmenijos ir gyvūnijos, Henriko Vaineikio — pašto ženklų ir Rūtos Popikienės — tautodailės darbų. Originaliausia buvo A. Podvoiskio surengta paroda, atidaryta rugpjūčio 16 d. Per šešerius metus jis sutelkė apie 750 spalvotų iškarpų su Lietuvos augmenijos ir gyvūnijos pavyzdžiais. Rinkinio iškarpos buvo suklijuotos ant 20 x 30 colių dydžio kartono gabalų ir skirtos buvusiai sekmadieninei lietuvių mokyklai kaip vaizdinė mokymosi priemonė. A. Podvoiskio rinkinys buvo išstatytas ir Salfordo mokslo muziejuje, kur jį matė tūkstančiai Mančesterio mokyklų mokinių, turėjusių retą progą susipažinti su Lietuva bei jos augmenija ir gyvūnija. Kitos dvi parodos Mančesterio klube buvo tik vienadienės. Jos visos trys uždarytos rugsėjo 16 d.

Los Angeles ir apylinkių lietuvius vis dar jungia iš KTYM stoties laidas 1969 m. vasario 16 d. pradėjusi lietuvių radijo valandėlė "Lithuanian Melodies" ("Lietuviškos melodijos"), neseniai atšventusi veiklos dvidešimtmetį. Lėšas šiai valandėlei papildė rugpjūčio 20 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje surengtas metinis pobūvis, kuriame koncertinę programą atliko vietiniai solistai sopranas Janina Čekanauskienė, tenoras Antanas Pavasaris ir jiems akompanavęs muz. Aloyzas Jurgutis. Koncertą Broniaus Budriūno, Stasio Šimkaus dainomis pradėjo sol. J. Čekanauskienė, klausytojus nukeldama Italijon populiariuoju Ernesto de Curtis kūriniu "Sugrįšk į Sorentą". Sol. A. Pavasaris buvo pasirinkęs Miko Petrausko, Antano Vanagaičio dainas ir tenorų labai pamėgtą ispanišką fantaziją "Granada". Koncertinė programa baigta Miko Petrausko, Juozo Tallat-Kelpšos, Stasio Šimkaus, Felikso Mendelsohno-Bartholdy duetais.

Lietuvos dailininkų tapybos ir grafikos darbų parodą "Atgimusi Lietuva" rugsėjo 23-24 d.d. Niujorko lietuviams Kultūros židinyje suorganizavo Antanas Baniūnas, pasinaudodamas rengėjo J. Shor International Antique, Inc. paslaugomis. Niujorkietis J. Shor yra iš Lietuvos kilęs menininkas ir dailės kūrinių rinkėjas. Jo dėka Niujorkan buvo atgabenti kūrybinę laisvę atspindintys Lietuvos dailininkų darbai. Parodą atidarė Paulius Jurkus, pabrėždamas jos profesionalumą bei įvairumą. Paroda susilaukė apie 300 lankytojų, nupirkusių keletą paveikslų. Vienas, vaizduojantis buvusį pranciškonų vienuolyną Kretingoje, buvo padovanotas išeivijos pranciškonams. P. Jurkus pabrėžė, kad 20% "Atgimusios Lietuvos" parodos pelno skiriama Lietuvos persitvarkymo sąjūdžiui. Parodai buvo sutelkti 87 grafikos ir 38 tapybos kūriniai. Grafikos darbais parodon įsijungė: L. Afanasjevas, A. Airiūnas, J. Bagdonavičius, R. Gibavičius, K. Grigaliūnas, D. Ivanauskaitė, J. Jonaitis, E. Juchnevičius, J. Jūraitytė, E. Kairiūkštytė, S. Kairiūkštytė, T. Kazimierėnienė, V. Kepežinskas, B. Kmieliauskaitė, J. Kutkus, A. Poizans, G. Pranskūnas, K. Ramonas, B. Stančikaitė, D. Steponavičiūtė, G. Šlektavičius, M. Vilutis ir B. Žilytė. Tapytojų grupę sudarė: R. Balinskas, B. Bičinskas, B. Bičiūnas, R. Borisaitė, L. Budrys, B. Cvirkienė, J. Čeponis, J. Daniliauskas, R. Filistavičius, B. Grašys, A. Griškevičius, L. Jankus, B. Kasčiūnaitė, R. Katiliūtė, K. Mackonis, J. Miliauskas, V. Natalevičius, A. Stasiulevičius, B. Uogintas, E. Urbanavičius, J. Urbonas.

Rokiškio kultūros mokyklos chorvedžiai, kamerinis dėstytojų choras, vadovaujamas Janinos Mikalajūnienės, ir moksleivių choras su savo vadove Birute Dauginyte surengė pirmąjį klasikinės religinės muzikos koncertą Rokiškio bažnyčioje. Akompanavo dėstytoja Vanda Gražienė, koncerto programą papildžiusi vienu kūriniu vargonams. Rokiškio kultūros mokyklos religinės muzikos koncertas pakartotas Zarasų ir Smalvų bažnyčiose.

Rež. Jonas Jurašas, viešėdamas Lietuvoje, sutiko paruošti vieno savo nuožiūra pasirinkto veikalo spektaklį Lietuvos teatre. Kultūros ministerio pirmasis pavaduotojas Giedrius Kuprevičius dabar pranešė, kad rež. J. Jurašas pasirinko Tilžėje gimusio ir vaikystę Klaipėdos krašte praleidusio vokiečių rašytojo Johannes Bobrowskio (1917-1965) romaną "Lietuviški fortepijonai", kuriame tarpukario metų Klaipėdos krašto gyvenimas siejamas su istorine Rytprūsių praeitimi ir Kristijonu Donelaičiu. Scenarijų parašė Aušra Marija Jurašienė. Pastatymui rež. J. Jurašas, darbą pradėsiantis 1990 m. pradžioje, pasirinko Kauno dramos teatrą.

Sol. Antanas Šabaniauskas (1903-1987), žymusis estradinių dainų atlikėjas Lietuvos nepriklausomybės metais, susilaukė antkapinio paminklo, kurį sukūrė skulptorius Julius Narušis. Paminklas iškilmingai atidengtas Vilniaus Rokantiškių kapinėse. Lėšas jo pastatymui labdaros koncertuose surinko kūrybinis klaipėdiečių susivienijimas "Vaizdas". Paminklo atidengiman įsijungė daug velionies gerbėjų, nors tada lijo smarkus lietus. Apie lietuvių tautinės estrados pradininką A. Šabaniauską kalbėjo muzikologas Vytautas Venskus. Menininkų rūmuose buvo surengtas prisiminimų koncertas, kuriame A. Šabaniausko plokštelių išgarsintas estradines dainas atliko jaunieji dainininkai. Koncerte skambėjo klasikinis A. Šabaniausko palikimas — "Tango noktiurno", "Ar atsimeni", "Liūdnas aš šiandien", "Nutilk, širdie", "Mano gitara", "Kareivio daina motinai".

Lacrimos slapyvardžiu pasirašyti eilėraščiai ilgus metus iš rankų į rankas keliavo Lietuvoje, pailsėti sustodami išeivijos lietuvių spaudos puslapiuose. Tada niekas nežinojo, kas yra autorius tų grakščių sonetų apie Vilnių, jo arkikatedrą, Gedimino kalną, gražiąsias bažnyčias, senuosius skersgatvius, ant kurių krinta nežemiška šviesa iš amžino Šaltinio. Buvo spėliojama, kad Lacrima pasirašantis autorius yra V. Mykolaitis-Putinas ar kun. K. Žitkus. Mįslė išspręsta Meno darbuotojų rūmuose Vilniuje surengtame literatūros vakare, kuriame Lacrimos eilėraščius, skambant muzikai, skaitė aktoriai V. Vainoraitė, S. Bagaliūnas, V. Širka ir skaitovė A. Daučiūnienė. Paslaptį atskleidė poetas Jonas Juškaitis, scenon atvedęs ilgametę žurnalo "Kultūros barai" korektorę, dabartinę "Katalikų pasaulio" atsakingąją sekr. Mariją Katiliūtę. Ji yra pogrindyje kūrusi Lacrima, savo eilėraščiais skaitytojus vedžiojusi po senąjį Vilnių, o dabar su jais išėjusi viešumon. Ilgai nenutilo audringi plojimai salėje, ilga vilniečių eilė poetę Mariją Katiliūtę-Lacrimą sveikino su rožių puokštėmis.

Lietuvos dramos teatro veteranė Galina Jackevičiūtė mirė spalio 17 d. Vilniuje. Ji gimė 1911 m. kovo 14 d. Petrapilyje. Grįžusi Lietuvon, baigė Kauno dramos teatro studiją ir teatrinėn veiklon įsijungė 1932 m. Prieškaryje dirbo Šiaulių ir Klaipėdos dramos teatruose, o 1940 m. persikėlė į Vilniaus dramos teatrą ir jame dirbo iki 1963 m. Tada įsijungė režisiere į Lietuvos radijo teatrą ir dėstytoja į Vilniaus konservatorijos aktorius ruošančią teatro katedrą. Paliko ryškių scenoje sukurtų vaidmenų. Velionė buvo pašarvota Šv. Rapolo bažnyčios koplyčioje. Jos palaikai pervežti į Kauną ir spalio 20 d. palaidoti Petrašiūnų kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo daug meno bei kultūros darbuotojų ir visuomenės atstovų, su velione atsisveikinusių prie kapo duobės. Kalbėtojų eilėse minimi: Šiaulių dramos teatro aktorius Pranas Piaulokas, kuriam teko būti velionės mokiniu, Vilniaus dramos teatro aktorius Jonas Kavaliauskas ir gedulinę valandą užbaigęs kun. Ričardas Jakutis.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	9½%
180-185 d. term. ind.	9¾%
1 metų term. indėlius	9¾%
2 metų term. indėlius	9½%
3 metų term. indėlius	9½%
1 metų GIC-met. palūk.	11 %
2 metų GIC-met. palūk.	10½%
3 metų GIC-met. palūk.	10½%
1 metų GIC-mėn. palūk.	9¾%
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11 %
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	10½%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	10½%
Taupomąją sąskaitą	8 %
Kasd. pal. taupymo sąsk.	9¼%
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	13 %
Sutarties paskolas nuo	13 %
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	12¾%
2 metų	12½%
3 metų	12½%
Su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ir 3 metų	11½%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 43 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- *atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių*
- *įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius*
- *atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas*

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7

Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo.

ANTANAS GENYS

an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8

232-9000 res: 231-2839

Greitas ir tikslus *patarnavimas!*

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

ŠALFASS-gos metinio suvažiavimo Klivlande prezidiumas: iš kairės, Vytautas Petrulis, Audrius Šileika – pirmininkai; Ona Jokubaitienė ir Algimantas Tamošiūnas – sekretoriai Nuotr. V. Bacevičiaus

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

T.V.

Kada pradės pūsti nauji vėjai...?

Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir Sporto sąjungos metinis darbuotojų ir klubų atstovų suvažiavimas įvyko spalio 28, Klivlando lietuvių namuose. Suvažiavimo darbotvarkė buvo labai plati, ir ją teko atlikti per vieną dieną.

Atidarymo žodį tarė ŠALFASS pirmininkas Valdas Adamkus, kviesdamas į prezidiumą pirmininkais Audrių Šileiką, torontietį, ir Vytautą Petrulį iš Detroito, o sekretoriauti Oną Jokubaitienę iš Klivlando ir Algimantą Tamošiūną ir Čikagos. Taip pat buvo sudarytos mandatų ir rezoliucijų komisijos iš Algirdo Bielskaus, Mindaugo Leknicko ir Prano Mickevičiaus.

Sveikinimų buvo iš Bendruomenės, organizacijų raštu ir žodžiu. Praeito suvažiavimo protokolą skaitė V. Grybauskas. Sukėlė kai kurių ginčų, buvo priimtas su pataisom. ŠALFASS varžybinės programos ir 1990 varžybinis kalendorius priimtas sekančiai: 1990 m. ŠALFASS metinės žaidynės nutarta vykdyti Bostone gegužės 27-28 d., o 1991 m. jas vykdyti Klivlande. Rimo Kuliavo siūlymu, į metinių žaidynių programą nutarta įtraukti softbolą, ir daugumos pageidavimu į ŠALFASS žaidynes bus įtraukiamos ir jaunučių varžybos. Prano Gvildžio pasiūlymu, sutikta leisti žaidynėse dalyvauti Lietuvos sportininkams.

ŠALFASS santykiavimas su Lietuvos Tautiniu olimpiniu komitetu ir kitomis Lietuvos sporto institucijomis yra opus klausimas. Pranešimą padarė Valdas Adamkus. Jis yra pakviestas LTOK eiti jų atstovo JAV-se pareigas. V. Adamkus pareiškė, norint atlikti sklandesnį darbą, jis yra sudaręs savo komitetą, į kurį patariamuoju balsu pakvietęs Praną Gvildį iš Niujorko, Vytautą Grybauską iš Čikagos ir Sigitą Krašauską iš Toronto. Dėl santykiavimo su Lietuvos sporto organizacijomis ir sporto klubais V. Adamkus pareiškė, kad ten neturima aiškaus vaizdo apie ŠALFASS ir jos funkcijas. Jiems atrodo, kad pasiuntus komandą ar pavienius sportininkus į Ameriką, automatiškai ŠALFASS turi pasirūpinti jų išlaikymu, transportacija ir kt. Tai sudaro neišpasakytai daug problemų. Reikėtų visa tai išaiškinti . . .

1990 m. numatytame Lietuvos ir išeivijos sporto darbuotojų suvažiavime, V. Adamkaus nuomone, turėtų būti išrinkta 3 asmenų reprezentacinė delegacija, kuri kalbėtų ŠALFASS vardu. Kilo ginčų, ir Pranas Gvildys, Balys Savickas ir kt. pareiškė, kad jų klubams ar sporto šakoms gali tik jie atstovauti. Taip ir pasiliko nebeaišku. Tokia reprezentacinė delegacija turėtų suvažiavime atstovauti visų interesams, nes 20-30 klubų atstovai ten padarytų kitą ŠALFASS "suvažiavimą . . ."

IV-jų PLS žaidynių organizaciniais reikalais kalbėjo V. Grybauskas. Jis neseniai lankėsi Lietuvoje, todėl pranešimas buvo išsamus. (Apie LTOK ir IV-jų PLS žaidynių reikalus, "TŽ" sporto skyriuje rašysime plačiau ir atskirai. Red.).

Apie Lietuvių sporto fondo reikalus kalbėjo Pr. Berneckas. Pagrindinis kapitalas dabar yra $42,500. Siekiama jį padidinti iki $50,000 ateinantiems 5-6 metams. Nuošimčiai, nuo fondo įsteigimo dienos perleidžiami ŠALFASS centro valdybai.

Statuto pakeitime buvo keli pasiūlymai. A. Bielskus siūlė padidinti sporto klubų įtaką ŠALFASS veikloje. Suvažiavimuose nuo 15 klubo narių skirti vieną atstovą (anksčiau būdavo nuo 20-1). Patikrinti revizijos komisijos veiklos ribas ir kt. Priėmimas žaidėjų į komandas ir toliau lieka klubų nuožiūrai.

Emanueliui Daniliūnui, ilgamečiam Londono, Ont., "Tauro" sporto veikėjui, už nenuilstamą darbuotę lietuvių sporto baruose ŠALFASS pirmininko V. Adamkaus buvo įteikta plaketė.

Toliau pirmininkas V. Adamkus kalbėjo apie "Goodwill Games", žaidimus mieste Seattle, W. Jis sakė, jei lietuviai laimėtų kurią rungtį, turėtų būti pristatyti kaip lietuviai, pakeliant lietuvišką vėliavą ir sugrojant Lietuvos himną.

Santykiai su Bendruomene yra blogi. Gaila, kad PLB atstovai neatvyko į šį suvažiavimą, nors, dr. V. Bieliauskas daras žygius santykius sunormalinti.

Po tradicinių apygardų vadovų pranešimų V. Grybauskas papasakojo apie III-sias PLS žaidynes Australijoje. "Vėjo" kelionę į Lietuvą nušvietė jo steigėjas Rimas Miečius. Jo pranešimą papildė Audrius Šileika ir Sigitas Krašauskas, dalyvavę toje išvykoje. Pastarasis pranešė, kad jau yra paruoštas leidinys apie "Vėjo" išvyką į Lietuvą, ir jis neužilgo bus atiduotas spausdinti. ŠALFASS pirmininkas Valdas Adamkus, tuo metu viešėdamas Lietuvoje, stebėjo "Vėją". Jis pagyrė "Vėją", nes jis pasiekė pasigėrėtinų rezultatų. Tačiau netvarkingas apsirengimas, dalyvaujant priėmimuose, darė neigiamą įspūdį. Daug tiesos, tačiau V.A. gal ir kiek sudramatizavo šį reikalą. Gerai, kad jis tai pareiškė. Ateityje mūsų vadovai turėtų į tai atkreipti dėmesį. Kaip R. Miečius paaiškino, "Vėjas" buvo per daug visur varinėjamas, ir nebuvo laiko iš krepšinio uniformos persirengti į paradinę aprangą . . .

Apie 39 žaidynes Toronte kalbėjo jų organizacinio komiteto pirmininkas Rimas Sonda. Jis priminė suvažiavimui apie III-jų PLS žaidynių reikalams renkamus pinigus ir Kanadoje, tačiau Toronto "Vyčio" klubas neminimas.

Revizijos komisijos pranešimu, finansiniai atsiskaitymai atrodė tvarkingi. "Išeivijos lietuvių sportas 1944-1984" knygos platinimo apyskaita, pateikta Sigito Krašausko, buvo užgirta tvarkingumu, bet Pr. Bernecko atsiskaityme trūko dokumentacijos.

Suvažiavimas baigtas Tautos himnu. Kanados sportininkams atstovavo: R. Sonda, A. Blauzdžiūnas, A. Šileika, Sig. Krašauskas, B. Savickas, Pr. Berneckas, K. Sapočkinas, R. Kuliavas ir M. Leknickas.

A. Blauzdžiūnas

"Vėjas" vyksta į Niujorką. Po sėkmingos išvykos Lietuvon 1989 liepos 5-23 d.d. "Vėjas", Šiaurės Amerikos lietuvių krepšinio rinktinė, vyksta Niujorkan, kur lapkričio 18 d. žais prieš Wagner College, Staten Island ir lapkričio 19, prieš Fordham universiteto rinktines. Šiose rungtynėse dalyvaus L. Rautinš, neseniai mėginęs patekti į NBA New Jersey "Nets", tačiau nesėkmingai, ir Jonas Karpis, kuris su Vilniaus "Statyba" šiuo metu žaidžia eilę draugiškų rungtynių prieš JAV universitetų komandas Amerikoje.

Toronto "Vyčio" klubo valdybos posėdis įvyko spalio 26 d. Ričardo Duliūno namuose, dalyvaujant klubo pirmininkui R. Sondai, R. Duliūnui, A. Klimui ir T. Akelaičiui. Tartasi dėl geresnės organizacinės, varžybinės ir auklėjamosios sistemos išvystymo, turint galvoje pačius jauniausius klubo sportininkus. Diskutuota planavimo reikalai, vykstant 1991 m. į PLS žaidynes Lietuvoje. Sutarta dažniau susitikti pasidalinti mintimis ir idėjomis, kas skatintų klubo sportininkus geresnei veiklai.

Aleksandras Žaliauskas (aštuoniolikmetis) po penktųjų metinių "Pan American" jaunių lengvosios atletikos pirmenybių Santa Fė, vietovėje Argentinoje 1989 m., peršokęs kartelę 2.20 mtr. ir laimėjęs pirmą vietą Kanados jaunių pirmenybėse, liepos mėnesį Saskatčevane laimėjo pirmą vietą ir taurę kaip geriausias Kanados jaunis.

Kanados atvirose lengvosios atletikos pirmenybėse Otavoje, rugpjūčio mėnesį, jis laimėjo antrą vietą ir užsitikrino vietą vyrų rinktinėje atstovauti Kanadai 1990 m. vasario mėn. Commonwealtho žaidynėse, Naujoje Zelandijoje, Auklando mieste. Pirmasis Kanados rinktinės dalyvis yra Malta Ottey su geriausia pasekme 2.32 mtr.

Aleksandras yra treniruojamas Toronto universiteto trenerio C. Georgewski (national coach). Jis, kaip Kanados rinktinės dalyvis, jau gaus paramą iš Kanados valdžios.

Slidinėjimas. Kas domisi kalnų slidinėjimu Lietuvoje ir Kaukaze ir nori bendrauti su lietuviais slidininkais, skambinkite **Vyteniui Čiurlioniui** tel. 1-(216)481-1525 (Klivlande). Vykstame vasario 14 – kovo 5 1990 m., slidinėti Jugoslavijon, Kaukazan ir varžyboms Lietuvoje.

V. Čiurlionis

Skautų veikla

• Skautininkių-kų draugininkai ps. V. Grybienė ir ps. St. Kuzmas kapinių lankymo dieną suorganizavo ir aplankė iškeliavusių amžinybėn skautų-čių bei skautininkų-kių kapus, ant kurių buvo uždegtos žvakės.

• Skautiškos Kūčios bus gruodžio 10, sekmadienį, 4 v.p.p., Prisikėlimo parapijos salėje. Kūčių organizatorės – tuntininkė v.s. D. Keršienė ir Kunig. Birutės vyr. skaučių draugovė. Tradiciniai valgiai bus sunešti skautų-čių tėvelių. Žada būti ir Kalėdų senelis.

• Lapkričio 19 d. "Nerijos" jūros skaučių tuntas, vadovaujamas j. ps. V. Paulienės, švęs 20-ties veiklos metų sukaktį, į kurią pakviestos Toronto j. skautės, dainuojančios "Sutartinėje", atlikti programą Jaunimo centre Čikagoje.

• Kanados rajono pereitos vasaros "Romuvos" stovykloje ėjęs komendanto pav. pareigas ps. Ramutis Bulota tragiškai žuvo, palikęs nuliūdime žmoną Valentiną ir sūnų Antaną. Jo netikėtas iškeliavimas amžinybėn atėmė gerą drausmingą vadovą ne tik "Baltijos" tuntui, bet ir "Romuvai". **M.**

FIRCHUK TEXTILES LTD.

610 Queen Street West, Toronto, Ontario M6J 1E3

Tel. (416) 364-5036

Turime šių firmų prekes: Sharp, Panasonic, Hitachi, Sanyo, Toshiba, Sony, JVC, AIWA, Akai, National.

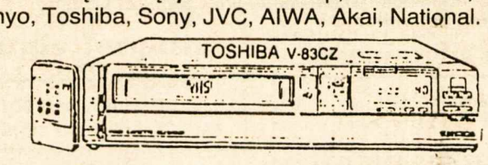

Mes suprantame jus ir jūsų giminių Lietuvoje reikalavimus.

Mes turime didelį pasirinkimą stereo ir video magnetofonų, video kamerų, sintezatorių, kalkuliatorių ir kitų elektroninių reikmenų.

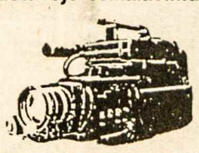

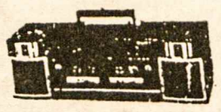

PANASONIC NV-M7EN

Ateikite ir palyginkite mūsų kainas. Malonus patarnavimas, galimybė susikalbėti angliškai, ukrainietiškai, lenkiškai, rusiškai bei jugoslaviškai.

SONY CFS-W350S

Visos elektroninės prekės yra PAL/SECAM, 220-VOLT.

Mes siunčiame iki 20 kg siuntinius į Lietuvą. Muitą galite sumokėti Kanadoje ar Lietuvoje. Turime didelį pasirinkimą didelių ir mažų skarų, šalikų, sportinių batų, kelnių (jeans), odinių paltų, dirbtinio kailio paltų ir kitų drabužių, kuriuos mėgsta Lietuvoje.

Darbo valandos nuo pirmadienio iki šeštadienio 9 v.r. – 5.30 v.p.p.

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

9½% už 90 dienų term.indėlius	
9¾% už 6 mėn.term.indėlius	
9¾% už 1 m. term. indėlius	
9½% už 2 m. term. indėlius	
9½% už 3 m. term. indėlius	
9¾% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
11 % už 1 m. GIC invest. pažym.	
10½% už 2 m. GIC invest. pažym.	
10½% už 3 m. GIC invest. pažym.	
8¾% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
11 % už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
10½% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
10½% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
8¾% už namų planą - OHOSP (variable rate)	
8 % už taupymo sąskaitą	
9¼% kasd. pal. sąsk. virš 10.000	
6½% už kasd. pal. čekių sąsk.	

IMA:

už asmenines paskolas nuo	13 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	12¾%
2 metų	12½%
3 metų	12½%
(fixed rate)	
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų	11½%
(variable rate)	

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 73 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų

BŪSTINĖ: Lietuvių namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir

Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – **savininkai**

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA YORK APPRAISAL CORPORATION

1211 Gorham St., Units 1&2, Newmarket, Ont. L3Y 7V1.

Telefonas (Toronto linijos)

(416) 773-6480, (416) 773-3779

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

Nemokamas namo įkainojimas.

Telefonai 535-2331 arba 537-2869

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.

associate broker

4887 dundas street west islington, ontario M9A 1B2 res: 239-9892

232-2322

DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, *turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:*

- **RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai**
- **RRIF pensijų fondas**
- **metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)**
- **įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda**
- **atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm**
- **klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus**

Canada Life Assurance Company

390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2

Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

zacijos narė. Tačiau pirminių Kanados gyventojų palikuonys indėnai tęsia protestus. Šiuo metu apie 100 jų laukia teismo už atsisėdimą ant lėktuvų pakilimo ir nusileidimo tako. Labradoro indėnų delegacijos su protesto raštais jau lankėsi Britanijoje ir Olandijoje, o dabar pas popiežių Joną Paulių II išvyko dvylikos indėnų vadų grupė šauktis jo pagalbos. Atlanto sąjungos vadovybė šį mėnesį turį paskelbti, kur bus įsteigtas jos žemųjų skrydžių treniruotės centras – Kanadoje ar Turkijoje.

Kompromisinį sprendimą spalio 10 d. laidoje pasiūlė dienraščio "The Toronto Sun" karinių reikalų red. Richardas Rohmeris. Jis yra II D. karo naikintuvo pilotas, atsargon išėjęs su aviacijos generolo majoro laipsniu, Kanados teritoriją gerai pažįstantis iš savo skrydžių. Jis primena, kad Manitobos Churchillyje prie Hudsono įlankos II D. karo metais buvo didelė aviacijos bazė. Ten ir dabar tebėra 9.200 ir 5.000 pėdų ilgio cementiniai pakilimo bei nusileidimo takai. Juos lengvai būtų galima pritaikyti Atlanto sąjungos žemųjų skrydžių centro reikalams. Yra ir išlikusių angarų, kurių dabar niekas nenaudoja. Pasak R. Rohmerio, toje šiaurinėje Manitobos vietovėje nėra medžiojančių indėnų ir kitų gyventojų. Esą tai būtų ideali vieta netoli žemės paviršiaus atliekamiems skrydžiams, sukeliantiems didelį triukšmą. Jis pataria Labradorą palikti indėnams, o Atlanto sąjungos treniruočių centrą steigti Churchillyje.

Kanados statistika paskelbė pagrindinius 1988 m. gyventojų duomenis. Jie tėra apytikriai, nes oficialus surašymas nebuvo pravestas. Statistikos specialistai daro išvadą, kad pernai Kanados gyventojų skaičius padidėjo 298.200 ir pasiekė 25.923.300. Natūralaus prieaugio buvo susilaukta 188.866, o kitą jo dalį sudarė ateiviai. Ontario provincijos gyventojų skaičius padidėjo 160.100 iki 9.430.800. Mat ji pernai susilaukė 56% visų ateivių Kanadon. Antrą vietą su 16,2% užėmė Kvebekas, trečią su 13,1% — Britų Kolumbija. Saskačevanas yra vienintelė Kanados provincija, kurioje gyventojų skaičius sumažėjo 2.800.

Pastovų gyventojų skaičių išlaikė Niufaundlandija. Pagal gyventojų skaičių Kanados provincijos rikiuojasi šia tvarka: I. Ontario — 9.430.800, II. Kvebekas — 6.639.200, III. Britų Kolumbija — 2.984.000, IV. Alberta — 2.401.100, V. Manitoba — 1.084.700, VI. Saskačevanas — 1.011.200, VII. N. Skotija — 883.900, VIII. N. Bransvikas — 714.400, IX. Niufaundlandija — 568.100, X. Princo Edvardo sala — 128.700.

Griūva Berlyno...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

sujungimas būtų leistas tik sujungtoje Europoje. Šiuo klausimu nenori kalbėti ir JAV prez. G. Bushas. Europos šalių vadai. Jiems visiems rūpestį sudaro sujungtos Vokietijos neišvengiamas tapimas ekonominiu ir politiniu požiūriu stipriausia Europos valstybe.

Sujungimo, atrodo, nenori ir R. Vokietijos komunistai, į viršūnes iškopę Maskvos dėka, keturis dešimtmečius R. Vokietijoje sėję sovietinio komunizmo sėklas. Jos turėjo įtakos kai kuriems gyventojams. Kanadietis žurnalistas R. Gwynas pasakoja R. Berlyne girdėtas diskusijas tarp jaunos vakarietės merginos ir rytietės moters. Mergina aiškino, kad vokiečiai yra viena tauta, kuriai užtenka vienos Vokietijos. Vokietė priminė, kad R. Vokietija turi 40 metų savo istoriją. Tačiau ir vėl laimėjo merginos argumentas: "Betgi mes abi esam vokietės, vokiečiai yra mūsų tauta!" Tada R. Berlyno vokietė ilgai galvojo, kol surado atkirtį: "Visi arabai yra arabai, bet jie turi daug skirtingų arabiškų valstybių!..." **V. Kst.**

Kanadiečiai dažnai skundžiasi, kad juos slegia per brangūs namai ir per aukštos butų nuomos. Todėl tenka stebėtis Reed Stenhouse draudos bendrove, kuri pirmoji Kanadoje įvedė sveikatos bei gyvybės draudą kanadiečių šunims ir katėms. Savininkams siūlomas auksinis arba sidabrinis draudos planas. Metinė auksinio plano įmoka yra $180, sidabrinio — $120. Kačių savininkams duodama 20% nuolaida, nes jos rečiau suserga už šunis. Drauda padengia šunų ir kačių susirgimus, nudvėsimą, žuvimą, pavogimą, dingimu pasibaigusį paklydimą. Kanadiečio Reed Stenhouse bendrovei talkino kačių bei šunų draudos pradininkė Britanijoje Patsy Bloom. Susirgusių šunų ar kačių savininkams drauda padengia gydymo išlaidas iki $2.000, o per ankstyvos mirties atveju savininkui išmoka $500 turbūt to naminio gyvulėlio laidotuvėms.

Atsisako tarnauti...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Teisė tvarkytis savarankiškai

Lapkričio 3 d. Lietuvos Aukščiausioji taryba pripažino Bažnyčiai ir religinėms organizacijoms juridinio asmens statusą, užtikrindama teisę joms tvarkytis savarankiškai.

Lietuvos TSR konstitucijos 50 straipsnis išdėstomas taip:

"50 straipsnis. Lietuvos TSR užtikrinama minties, sąžinės ir tikybos ar netikėjimo laisvė ir lygi teisė pavieniui ar bendrai su kitais išpažinti ir taikiais būdais reikšti bei skleisti savo įsitikinimus ir pažiūras.

Niekas negali kito asmens versti, nė pats būti verčiamas, kalbėti, elgtis ar veikti prieš savo sąžinę ar įsitikinimus.

Valstybės institucijos, jos mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės. Šios institucijos bei įstaigos įstatymų numatyta tvarka bendradarbiauja su Bažnyčia ir kitomis religinėmis organizacijomis, ugdant visuomenės dorovę".

Kremlius įspėja

"The Globe and Mail" lapkričio 11 d. laidoje rašoma kad Kremlius, TASSo pranešimu, įspėjo neramias respublikas atšaukti naujus įstatymus, kurie prieštarauja sovietų konstitucijai. Kremlius pasakęs Estijai, Latvijai ir Lietuvai panaikinti tuos įstatymus, kurie stiprina šių kraštų ekonominę ir politinę nepriklausomybę. Toks pat įsakymas buvo duotas ir Azerbaidžanui, kurio valdžia, spaudžiama tautinio judėjimo, irgi siekia nepriklausomybės. **J.A.**

Paieškojimai

Lonora Lukšaitė-Jenčauskienė, Prano, ieško pusbrolio **Alekso Lukšos**, Alekso. Prašome jis pats arba apie jį žinantys pranešti Lithuania, Neringos miestas, 235871 Preila, Preilos 91-4, Petras Jenčauskas.

Juozo Raudonio, gimusio ir augusio Šiauliuose, ieško seserys – Marija ir Liuda iš Lietuvos. Jis pats arba apie jį žinantys prašomi pranešti Juozui Vilimui tel. (416) 648-2814.

Iškilmingos laidotuvės

Nepriklausomos Lietuvos generalinis konsulas dr. Jonas Žmuidzinas, sulaukęs 91 metų amžiaus, mirė lapkričio 3 d. Toronte. Laidotuvėm rūpinosi sūnus dr. Jonas Žmuidzinas, atvykęs su šeima iš Kalifornijos, ir konsulas Haris Lapas.

Atsisveikinimas su velioniu buvo lapkričio 7 d. po pamaldų prie karsto Lietuvos kankinių šventovėje. Maldas kalbėjo iš Prisikėlimo, Anapilio ir Aušros Vartų parapijos – penki kunigai. Giedojo vyrų choras, vadovaujamas sol. Vaclovo Verikaičio, vargonavo muz. Jonas Govėdas ir solo giedojo – sol. Slava Žiemelytė ir sol. Rimas Strimaitis. Prie karsto, apdengto Lietuvos trispalve, sargybą ėjo Vlado Pūtvio kuopos šauliai.

Su velioniu atsisveikino – diplomatai, Bendruomenės ir organizacijų atstovai. Pirmas kalbėjo konsulas Haris Lapas, primindamas ryškiausius velionio gyvenimo momentus, ilgą ir garbingą diplomatinę tarnybą Lietuvai, išreikšdamas užuojautą sūnui dr. Jonui Žmuidzinui, jo žmonai ir penkiems velionio vaikaičiams. Taip pat perdavė užuojautą artimiesiems Lietuvos diplomatinės tarnybos šefo dr. Stasio Bačkio, atstovo Anglijoje Vinco Balicko, Lietuvos konsulų iš JAV – Aniceto Simučio, Vaclovo Kleizos ir Vytauto Čekanausko.

Užuojautos telegramą atsiuntė Brazilijos konsulas Odilon de Camargo Penteado, konsularinio korpuso dekanas Toronte.

Kanados estų ir savo vardu atsisveikino Estijos generalinis konsulas Ilmar Heinsoo, o latvių – Latvių tautinės federacijos tarybos pirm. Janis Mežaks, pabrėždami netekimą žymaus lietuvio diplomato ir išreikšdami velionio artimiesiems bei visiems lietuviams užuojautą.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu kalbėjo jos narys E. Čuplinskas, Kanados Lietuvių Bendruomenės – pirm. Algis Pacevičius, KLB Toronto apylinkės – pirm. Rimas Strimaitis, Kanados lietuvių fondo – pirm. dr. Petras Lukošević ius, Tautos fondo – Liudas Norvaiša-Girinis, Šaulių – Stasys Jokubaitis, skautų – Vyt. Skrinskas, ateitininkų ir KLK moterų – dr. Ona Gustainienė. Jie visi šiltais žodžiais prisiminė velionį, kuris visada dalyvaudavo organizacijų renginiuose ir pasakydavo taiklų žodį.

Kalbėjo svečias iš Lietuvos, Kauno Sąjūdžio tarybos pirm. Česlovas Stankevičius, primindamas kokia svarbi yra Lietuvos bylai diplomatinė tarnyba užsienyje ir kaip esame netekę vieno didelio jos darbuotojo.

Kalbų intarpus gražiai ir prasmingai paįvairino vyrų choras "Aras" giesmėmis, o "Lietuva brangi" visi dalyviai sugiedojo sustoję.

Velionis palaidotas lapkričio 8 d. iš Lietuvos kankinių šventovės, Šv. Jono lietuvių kapinėse Anapilyje, šalia neseniai mirusios žmonos.

Gedulingas Mišias atnašavo prel. Pranas Gaida su klebonu kun. Augustinu Simanavičium, OFM, klebonu kun. Jonu Staškum ir kun. Valdu Braukyla. Pamokslą pasakė kun. Jonas Staškus, pažymėdamas velionio prasmingą misiją šioje žemėje ir užsitarnautą amžiną buveinę Kristaus karalystėje.

Per pamaldas giedojo sol. Slava Žiemelytė ir sol. Rimas Strimaitis, vargonavo muz. Jonas Govėdas. Prie karsto budėjo Toronto šauliai, vadovaujami St. Jokubaičio.

Paskutines maldas prie karsto kapinėse sukalbėjo klebonas kun. J. Staškus. Palydėjusieji velionį į amžinos ramybės vietą sugiedojo "Marija, Marija" ir Lietuvos himną. Ant karsto buvo užberta žemės iš Lietuvos ir gintaro gabaliai. Kryžius ir Lietuvos trispalvė nuo karsto buvo įteikti velionio sūnui dr. Jonui Žmuidzinui.

Taip buvo atsisveikinta su žymiu tautiečiu, skyrusiu visą savo gyvenimą Lietuvai. Dalyviai buvo pakviesti į Anapilio salę pietums, kuriuos paruošė J. Bubulienė.

Konsulo dr. Jono Žmuidzino mirtį paminėjo visi trys didieji Toronto dienraščiai: "The Toronto Star", "The Globe & Mail" ir "The Toronto Sun". Jie rašė, kad velionis buvo gyvasis lietuvių tautinių siekių simbolis, kurio liūdi Lietuvos diplomatinis korpusas visame pasaulyje. Taip pat trumpai aprašė jo diplomatinę karjerą, prasidėjusią 1930 m. ir pasibaigusią mirtimi.

1962 m. jis buvo paskirtas Lietuvos generaliniu konsulu Kanadai. John Diefenbakeris, tuometinis Kanados ministeris pirmininkas, visus tris Baltijos kraštų atstovus pripažino, tuo pareikšdamas, kad Kanada nepripažįsta Baltijos valstybių aneksavimo. **J.**

Papildymas

Papildant straipsnį "Naujoji Rusijos imperija", "TŽ" 45 nr., pateikiame šiek tiek žinių apie Bronių Genzelį, kurio mintys skelbiamos tame straipsnyje. Jis gimęs 1934 m. vasario 16 d. Aukštadvaryje, Trakų rajone. Filosofijos mokslų daktaras, baigęs Maskvos universitetą, dėstęs Šiaulių pedagoginiame institute ir Vilniaus un-te. Parašęs eilę mokslinių veikalų, tarp kurių ir "Lietuvių filosofijos istorijos bruožai". Sudarė antikos, vidurinių amžių, renesanso ir XIX-XX a. V. Europos ir Amerikos filosofijos chrestomatijų keturias knygas.

TORONTO ONT

PADĖKA

Nuoširdi padėka visiems mūsų globėjams Kanadoje.

Ypatinga padėka "Tėviškės žiburiams", klebonui kun. J. Staškevičiui, KML draugijai "Žara" ir Audra Travel bendrovei.

Jūsų visų dėka mūsų koncertinė viešnagė Kanadoje tapo nepamirštama šventė. Dar kartą ačiū jums.

"Dainos teatro" atlikėjai ir teatro vadovas Vytautas Kernagis

PADĖKA

Naujai įsikūrusios kultūros, meno bei literatūros draugijos "Žara" pirmininkė Audronė Kairienė nuoširdžiai dėkoja V. E. Abromavičiams, S. Čeponienei, E. Galiauskienei, K. Puidokaitei, J. Norkui, V. Paliuliui bei visiems mūsų veikliems "Žaros" nariams už "Dainos teatro" atlikėjų globą ir paramą. Dėkojame "Tėviškės žiburiams", kun. kleb. J. Staškevičiui už salę, K. Mikšiui, L. Stungevičienei, Hamiltono pensininkų klubui, R. ir P. Kurams, Londono jaunimo organizacijai ir visiems hamiltoniškiams bei londoniškiams už tokį malonų ir nuoširdų pirmą kartą atvykusio į Kanadą V. Kernagio vadovaujamo "Dainos teatro" priėmimą. Tikimės, kad bendromis pastangomis ir toliau galėsime džiuginti mūsų lietuvišką išeiviją, kviesdami ir globodami Lietuvos menininkus.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500
Bloor ir Jane gatvių kampas
Toronto, Ontario M6S 4W3
Telefonai:
įstaigos (416)**762-7393**
namų **233-0303**

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS
B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.
15 John St., Suite 2
Weston, Ontario M9N 1J2
Tel. 240-0594
Fax. 248-5922

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.
perėmė a.a.advokato **Algio Puterio**
bylas ir testamentus
3425 Dundas St. W., Suite 200
prie Windermere Ave.
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonas
įstaigos (416) **763-3362**

Century 21 MLS REALTOR
G. KELLEHER REAL ESTATE LTD.
Susan Jurėnienė
Profesionali pirkimo ir pardavimo atstovė mielai jums patarnaus Toronto, Mississaugos, Oakvillės apylinkėse.
Verslo — (24 v.) tel. 279-6338
Namų — 542-1708

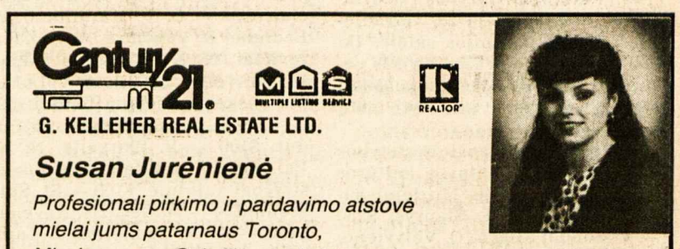

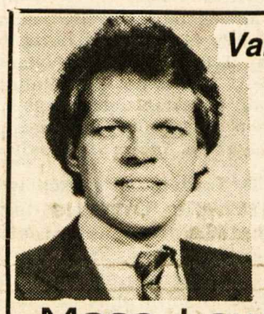

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734
- **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
- **Aukso kasyklų analizuotojas**
- **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
- **Sąžiningai patarnauja lietuviškai arba angliškai**

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

FUTURE.I
REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates
Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835
- ***Patarnauja lietuvių kalba.***
- ***Nemokamas namų įvertinimas***

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9
Pirkite namus geresnei savo ateičiai

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker

Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.

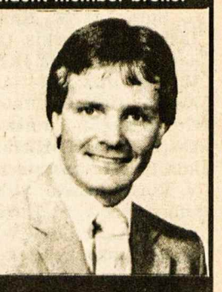

1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3
769-1616

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

Century 21
DRESHER Ltd.
Real Estate
Member Broker
FAX 233-0285 **Tel. 233-3334**
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Valterį Drešerį. *Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.*
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC REALTOR

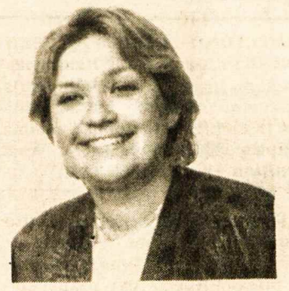

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.
Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.
Lina Kuliavienė tel. 534-7788
431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

LOW COST ELECTRONICS (NA ELECTRONICS)
110 V. arba 220 V. PAL-SECAM-NTSC
Naudojami Lietuvoje
Visi videomagnetofonai yra europietiškos voltažo sistemos.
Mes turime didžiulį elektroninės aparatūros pasirinkimą žemomis kainomis.

SONY CFS-W365S

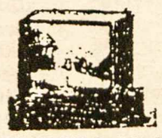

SHARP – WQ 260 110V.– 220V.

JAMAHA SINTEZATORIUS

JVC/14" TV C-140 ME

HITACHI VM-600E

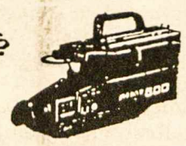

KOMPIUTERIAI

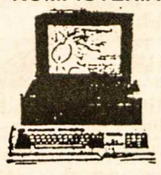

PAL-SECAM-NTSC

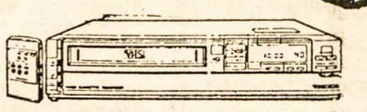

TOSHIBA V-83CZ

AIWA VIDEO

Pasiunčiame į Lietuvą ir kitus Europos kraštus.
NORTH AMERICA ELECTROMECHANIC
231 Robert Hicks Dr., Willowdale, Ont. Canada M2R 2R3
Tel. (416) 663-9497 arba (416) 665-4250

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

HALLING ELECTRICAL
(Estonian)
Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.
- elektros išvedžiojimas
- elektros vielų atnaujinimas
- elektrinis šildymas
- vėdinimo įrengimas
- geras darbo atlikimas

Tel. 762-9190 LIC E 1044

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Lapkričio 5, sekmadienį, labai gražiai praėjo kapinių lankymo diena. Pamaldų metu pamokslą sakė kun. V. Braukyla, giedojo sol. S. Žiemelytė ir mūsų parapijos choras, vadovaujamas muz. J. Govėdo. Automobilių judėjimą tvarkė Toronto Vl. Pūtvio šaulių kuopa. Koplyčią pamaldoms paruošė J. Ramanauskas ir A. Sagevičius, o garso sistemą tvarkė V. Paliulis.

— Lapkričio 11 iš mūsų šventovės lietuvių kapinėse palaidota a.a. Ona Kuniutienė, 80 m. amžiaus.

— Pirmajai Komunijai besiruošiančių vaikučių pamokos vyksta sekmadieniais po 9.30 v.r. Mišių parapijos klebonijoje. Pamokas veda ses. Palmira.

— Tėvai, kurie norėtų, kad jų vaikučiai giedotų šventovėje per Kalėdų šventes, prašomi vesti vaikučius į choro repeticijas kiekvieną sekmadienį po 9.30 v.r. Mišių.

— Ateinantį sekmadienį parapijos salėje po pamaldų bus pradedami platinti bilietai į Naujų metų sutikimą Anapilyje.

— Lietuviai norintieji išsinuomoti Anapilio sales 1991 metams, prašomi tai daryti nedelsiant, nes nuo gruodžio 1 d. tos salės bus pradedamos nuomoti ir svetimtaučiams.

— Parapijos tarybos susirinkimas bus lapkričio 28, antradienį, 7.30 v.v. parapijos salėje. Iki šio susirinkimo prašome visas parapijos tarybos sekcijas sušaukti savo posėdžius ir nustatyti metų veiklos planus.

— Tęsiamas finansinis statybos vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Muziejui aukojo: $1,000 — H. Šiaurys; $250 — V. Sonda; $100 — O. Vėlyvienė; $10 — E. Jokūbaitienė.

— Aukojo Šv. Jono lietuvių kapinėms: $200 — K. Pauplis; $100 — O. Rimkus, V. Kubilienė, J. Vaičeliūnas, B. Stalioraitienė, N. Preibys, M. J. Astrauskai, E. Siman, J. Stankaitis, P. Murauskas, B. Vaišnoras, V. Baubinas, A. Rankauskas, A. M. Bumbuliai, J. Gegužis, J. O. Mickai, S. E. Pusvaškiai; $60 — D. Zulonienė, V. Rupniak, B. Januškaitė; $50 — Z. Vainauskas, S. Dabkus, E. Juzėnienė, J. Bubulienė, J. A. Lesčiai, S. Kuzmickas, A. Ledienė, O. Vėlyvienė, V. K. Gapučiai, E. Vindašienė, J. Januškevičius, S. Pacevičius, E. Ažubalienė, O. Dementavičienė, M. Šeflerienė, J. Kirvaitis, M. Povilaitienė; $40 — E. Valeška, S. Radzevičienė, S. Domeika; $30 — P. Lėverienė, A. Dobienė, K. Makauskienė; $25 — V. Timošenko, I. Indres, D. T. Renkauskai, O. Jakimavičienė, K. K. Norkai, V. Jasiūnienė, J. Liutkienė; $20 — E. Girėnienė, D. Radzevičienė, P. Balasevičius, G. Šutas, E. M. Kazakevičiai, E. Jaškus, J. Dimskis, O. T. Krašauskai, J. Zabulionis, D. Stukas; $15 — M. Dirmeitis; $10 — A. Masionis, B. Antanaitienė, J. Puteris; $5 — L. Gutauskas, J. Janušas, P. Jankauskas, J. Pužas, P. Kitra; $2 — V. Lackus, S. Žūtautas; parapijai: $200 — V. V. Ivanauskai; $100 — A. G. Valiūnai; $50 — V. Kušneraitienė, P. Ročys, A. Ledienė, A. E. Šiškai, J. Maziliauskas.

— Mišios lapkričio 19, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Vincą Vasiliauską, 11.00 v.r. už parapiją; Wasagoje 2.00 v.p.p. už a.a. dr. Joną Žmuidziną.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams a.a. Lietuvos generalinio konsulo dr. Jono Žmuidzino atminimui $200 aukojo Toronto Lietuvių namai. Iš viso statybos fonde yra $148,267. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259. Aukos atleidžiamos nuo valstybinių mokesčių.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 320 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: J. O. A. Pesukai, N. Župerkienė iš Kauno; M. Kozikis, B. Timpa iš Tauragės; J. Baltrušaitienė, A. Laurinaitis iš Marijampolės; dr. V. Gegužis su dukra Edita iš Ukmergės; R. Baltakienė iš Vilniaus; V. T. V. Underiai, N. Zarankaitė iš Detroito; R. Žmuidzinaitė iš Santa Monikos, A. Žmuidzinienė iš Glendale, Kalifornijos; N. Mikolaitienė su dukra Julija iš Otavos; Yonė Kvietytė-Young iš Kalgario.

— LN tradicinis pobūvis-koncertas įvyks lapkričio 18, šeštadienį, 6.30 v.v. Karaliaus Mindaugo menėje. Koncerto programą atliks sol. Bronius Kazėnas iš Klivlando, akompanuojant muz. Jonui Govėdui. Bilietai gaunami LN raštinėje arba skambinti tel. 532-3311, pas bilietų platintojus: A. Jankaitienę tel. 762-9183, L. Pocienę tel. 622-4286, K. Raudį tel. 239-7040 ir pas V. Kulnį tel. 769-1266. Stalai numeruoti. Įėjimas suaugusiems — $8, pensininkams ir studentams $7.

— LN valdybos posėdis — lapkričio 23, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį per 10.15 v.r. Mišias buvo Con Brio fleitos ir smuiko duetas, R. Underys ir V. Vaičiūnas grojo gitarom, giedojo vaikučių choras. Praeitą sekmadienį per šias Mišias grojo viešnia iš Lietuvos smuikininkė Asta Ramaškaitė, o jai akompanavo pianistė Leokadija Kanovičienė.

— Pakrikštyta Victoria Margaret, Julijos (Bekerytės) ir Jono Yčų dukrelė.

— Susituokė Susan C. Stulginskaitė su Duane R. Moore.

— Salėje po Mišių platinami bilietai į Nek. Prasidėjimo Švč. Mergelės Marijos seserų Toronto skyriaus ir jų rėmėjų metinę vakarienę, kuri įvyks lapkričio 26 d. parapijos salėje. (žiūr. sklb.).

— Pirmai Komunijai pasiruošimo pamokos prasidės ateinantį sekmadienį po 10.15 v.r. Mišių. Tėveliai prašomi atvesti vaikučius į muzikos studiją po šių Mišių. Juos ruoš ses. Teresėlė.

— KLK moterų parapijos skyrius rengia pritaikomojo meno ir įvairių rankdarbių parodą lapkričio 18-19 d.d. Parodų salėje.

— Per išpardavimą naudotų drabužių ir daiktų labdaros sekcija surinko apie $3,000.

— Parapijai aukojo: $500 — A. Šiukšta; $200 — J. J. Yčai, H. Sakalauskas, N.N.; $150 — M. Danielius; $100 — K. A. Ambrozaičiai, L. V. Matukas, H. E. Stepaičiai; $50 — O. P. Karaliūnai, A. Ledienė, B. Vaišnora, A. D. Zakarevičiai, N. N.; Religinei šalpai: $1,000 — N.N.; $100 — A. V. Lukai; pranciškonų klierikų fondui: $90 — S. M. Gudaičiai; Vyskupo fondui: $100 — V. Skirgaila, N. N.; Pal. Jurgio Matulaičio šventovės statybai Vilniuje: $100 — St. Štuikienė; $30 — M. Gegužis; Novenai: $100 — A. M. Danieliai, J. Lapavičius, S. Treigienė, F. Kudreikis; $50 — R. S. Geidukytės, J. Milerienė, M. Jakubauskienė, J. V. Zinkevičiai.

— Mišios lapkričio 19, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Juozą Pesecką, 9.20 v.r. už a.a. Vytautą Vingelį, 10.15 v.r. — už Vėlinių novenai pavestas sielas, 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius, 7 v.v. — už a.a. Adolfą Simonavičių.

KLB Toronto apylinkės valdyba kviečia tautiečius dalyvauti diskusijose apie Lietuvos ateitį. Kalbės ir į klausimus atsakys Kauno Sąjūdžio tarybos pirmininkas ir Sąjūdžio seimo politinės komisijos narys Česlovas Stankevičius. Bus svarstoma dabartinė Lietuvos padėtis ir sovietų reakcija — atšaukti Baltijos tautų išleistus įstatymus, siekiančius didesnio politinio ir ekonominio suvereniteto. Diskusijos vyks Lietuvių namuose lapkričio 16, ketvirtadienį, 7.30 v.v. Įėjimas — $20 auka. Surinktos lėšos skiriamos Sąjūdžio veiklai remti. **V.K.**

Toronto Vlado Pūtvio šaulių kuopa lapkričio 26, sekmadienį, Toronte rengia Lietuvos kariuomenės atkūrimo šventės minėjimą. Iš ryto 10 v. Šv. Jono lietuvių kapinėse prie Lietuvos laisvės paminklo žuvusiems pagerbti bus padėtas vainikas. Visuomenė kviečiama dalyvauti. Iškilmingos Mišios — 11 v.r. Lietuvos kankinių šventovėje. Jose su vėliavom organizuotai dalyvauja šauliai. Minėjimas įvyks 2.30 v.p.p. Lietuvių namuose. Programoje: Lietuvos konsulo žodis, prof. R. Vaštoko paskaita, Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras, vadovaujamas muz. D. Deksnytės, akompanuojant muz. J. Govėdui. Po minėjimo — kavutė ir pyragai. **Inf.**

A. a. D. Fidlerienės atminimui J. Marčiukaitienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $70.

Paremkite "Tėviškės žiburius" auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi –

"TŽ" leidėjai

NUO GRUODŽIO 1 D. IŠNUOMOJU 2 kambarius dirbančiam asmeniui. Yra vieta pastatyti automobiliui. Galima gaminti maistą. Rami vieta. Nuoma pagal susitarimą. Tel. 626-3298.

Siunčiame ir parduodame
220 voltų/50 H_2
elektrinius reikmenis
įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje
Universal Overseas Services
1960 Ellesmere Rd. Unit 6
Scarborough, Ont. M1H 2V9
Tel. (416) 438-7500

Tradicinis Toronto Lietuvių namų **POBŪVIS** – **KONCERTAS**

1989 m. lapkričio 18, šeštadienį, 6.30 v.v.
Programos pradžia – 7.30 val. vakaro
Karaliaus Mindaugo menėje
(1573 Bloor St.W.)

Muzikinę programą atliks
solistas Br. Kazėnas iš Klivlando, akompanuojant muz. J. Govėdui

Po koncerto – šokiai, įvairių gėrimų baras, šiltų valgių bufetas, loterija.
Šokiams gros "Les & The Music Masters" orkestras. Įėjimas – $8, pensininkams ir studentams – $7.
Bilietus platina darbo metu Lietuvių namai tel. (416) 532-3311, bet kuriuo kitu laiku – K. Raudys tel. 239-7040, A. Jankaitienė tel. 762-9183, L. Pocienė tel. 622-4286, V. Kulnys tel. 769-1266.
Maloniai kviečiame visus torontiečius ir apylinkės lietuvius dalyvauti!
Toronto Lietuvių namai

Nekaltai Pradėtosios Marijos vienuolijos Toronto skyriaus ir jo rėmėjų rengiama

METINĖ ŠVENTĖ –

lapkričio 26, sekmadienį, 4 v.p.p., Prisikėlimo parapijos salėje

Programoje: RELIGINIS KONCERTAS
Prisikėlimo parapijos šventovėje;
MIŠIOS *gyvų ir mirusių rėmėjų ir vakarienės dalyvių intencijom.*
Dalyvaus seselės-viešnios.

Po Mišių salėje ***VAIŠĖS-VAKARIENĖ***
Palaimintojo Jurgio Matulaičio gyvenimas skaidrėse ir žodyje, paruoštas Putnamo seselių.
AUKA — $18.00, pensininkams ir studentams — $15

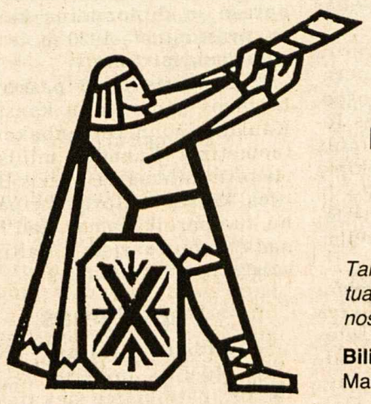

Iš Estijos atvyksta
Filharmonijos berniukų choras *bei*
Estų kamerinis orkestras
pirmą kartą Kanados publikai pasirodys lapkričio 30, ketvirtadienį, 8 v.v., Massey Hall ir gruodžio 2 d., šeštadienį, 6 v.v., Convocation Hall patalpose.
Tai reta proga išgirsti vieną iš geriausių berniukų chorų, kurio repertuarą sudaro žymiausių pasaulio kompozitorių kūriniai, o taip pat dainos estiškai, vokiškai, itališkai, čekoslovakiškai, suomiškai ir latviškai.
Bilietai lapkričio 30 dienai gaunami, skambinant tel. **872-4255** (ar Massey Hall), gruodžio 2 d – tel. **872-1111** (ar Ticketmaster Outlets)

A. a. Mato Antanaičio palikimu "Tėviškės žiburiams" paskirta $5,000.

A. Ripkevičius, paremdamas "Tėviškės žiburius", atsiuntė $100.

A. a. kun. Alfonso Petraičio atminimui Juozas Staškevičius "Tėviškės žiburiams" aukojo $20.

A. a. Elenos Jutelienės 2-jų mirties metinių atminimui P. Jutelis "Tėviškės žiburiams" aukojo $20.

Zigmas Vaišvila, vienas iš Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatorių, Lietuvos ekologinės srities specialistas, dvi savaites su žmona Regina lankėsi Kanadoje. Toronte, kaip Sąjūdžio įgaliotinis, dalyvavo KLB Krašto tarybos suvažiavime spalio 28-29 d.d. ir skaitė paskaitą. Taipgi turėjo progos susitikti su valdžios pareigūnais. Buvo pristatytas Ontario parlamente, kalbėjosi su premjeru David Petersonu, aplinkos ministeriu J. Bradley, NDP vadu Bob Rae ir kitais. Aplankė Toronto Maironio mokyklą ir pakalbėjo vyresniųjų skyrių mokiniams apie Lietuvos ekologinę padėtį. Otavoje Vaišvila susitiko su NDP vadu Ed. Broadbentu finansų ministeriu Michael Wilsonu užsienio reikalų ministerijos atstovu ir kitais parlamentarais. Valdžios atstovai jį priėmė šiltai ir parodė susidomėjimą siųsti stebėtojų komisiją Lietuvon rinkimų metu. Prieš išvykstant Vaišvilams į JAV, kur jie lankysis Vašingtone, Niujorke ir Klivlande, su jais atsisveikinti ir palinkėti sėkmės, buvo suruoštas priėmimas pas dr. Rimą ir Aušrą Karkus, kur susirinko apie 45 jaunesnio amžiaus tautiečių. **Inf.**

Rašytojas Grigorijus Kanovičius Toronte

Išeivijai ligi šiolei mažiau žinomas žydų tautybės rašytojas, bet žymus Lietuvoje, Grigorijus Kanovičius, vienas iš Sąjūdžio organizavimo pradininkų, seimo deputatas sovietų Aukščiausioje taryboje, pereitą savaitę lankėsi Toronte. Lapkričio 11 d. buvo sudaryta proga su juo susitikti Lietuvių namuose. Nedidelę LB pareigūnų, spaudos atstovų ir šiaip dabartinėmis Lietuvos problemomis besidominčią auditoriją su svečiu trumpai supažindino Algis Juzukonis, pabrėždamas, kad rašytojas Kanovičius yra parašęs visą eilę romanų, daugiausia iš žydų gyvenimo.

Savo žodyje G. Kanovičius labai glaustai palietė keletą bendrinių įžvalgų, o po atsakinėjo į klausimus. Paminėtinos kelios jo mintys.

Malonu būti Lietuvių namuose, kuriuose jau antrą kartą. Su žmona keliauja Šiaurės Amerikoje, kur turi ir dar turės naudingų susitikimų su žydais ir lietuviais. Kaip tik ir atvažiavęs su vienais, ir su kitais susitikti. Būsiąs ir JAV valstybės departamente, kur paliesiąs Lietuvos klausimą.

Žydų atžvilgiu Lietuvos katalikų Bendrija — labai reikšmingas veiksnys. Nei vyriausybė, nei tauta nesanti antisemitinė. Lietuvoje žydų esą apie 8,000. Kaune, kur nepr. laikais žydai laisvai prekiaudavę ir mokslinęsi, dabar vos 1,000 tegyvena. Religinis žydų gyvenimas labai menkas. Tėra kelios sinagogos be rabinų. Jaunimas atšaląs. Žydų egzodas iš Sovietų S-gos nesustabdomas. Lietuvių-žydų santykiuose reikia užmiršti kaltes ir kaltintojus. Išaugusios naujos kartos, kurios suprantančios viena kitą. Išeivijos žydų kapitalas Lietuvai turėtų būti priimtinas.

Išeivijoje reikėtų ieškoti glaudesnio lietuvių-žydų bendravimo. Lietuvos žydai, kur jie begyventų, visada palaikys Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Politikoje esąs pradžiamokslis, bet tikįs dar daug ko išmokti. Nėra lengva atsakyti į visus klausimus, nes atsakymai dar nesubrendę. O ir iš viso pasaulyje buvo ir bus visada daugiau klausimų, negu atsakymų.

Lietuvos nepriklausomybės atgavimui vilčių esama, nors staigių pasikeitimų artimoje ateityje nereikėtų laukti. Lietuvos laisvinimo politikoje reikia apdairumo ir didelės išminties, ko Sąjūdis turi. Labai tik svarbu — nedaryti klaidų. Lietuvos deputatų delegacija Maskvoje — pati inteligentiškiausia. Demonstratyviai parodžiusi, kad ir mažuma galinti vieningai pasipriešinti.

Kremliaus paviršiuje Baltijos kraštų laisvėjimo įtaka nėra jaučiama, bet gilumoje ji yra. Sacharovo demokratijos rusai esą už Baltijos kraštų nepriklausomybę. Bet kiti, kurių dar žymiai daugiau, kalba už didelę valstybę, nes galvojama, kad tik didelė valstybė galinti pagerinti jų gyvenimą.

Lietuvių-lenkų santykius stebint, reikia džiaugtis, kad lenkai katalikai, o ne musulmonai... Natūralu, kad kiekviena tautybė žiūrinti savo reikalų. Tenka žvelgti dvigubu žvilgsniu — žydo ir Lietuvos problemomis besirūpinančio. Misijos tikslas — padėti abiem tautom: žydams ir lietuviams. **Snk.**

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS ir virtuvė antrame aukšte vyresnio amžiaus asmeniui. Skambinti tel. 534-8057 Toronte.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

IŠNUOMOJAMAS kambarys su baldais ir bendra virtuve High Park rajone. Skambinti tel. 763-1031 Toronte.

HAMILTONO LIETUVIŲ PENSININKŲ namuose "Rambynas" nuo š. m. gruodžio 1 d. išnuomojamas vieno miegamo butas. Šildymas ir elektra įskaitoma į nuomą. Kreiptis: 206-1880 Main St. West, Hamilton, Ont. Tel. 526-8281.

PARDUODAMAS gražus butas (condo.) St. Petersburg Beach vietovėje, netoli Šv. Jono šventovės, du miegamieji ir dvi prausyklos. Teirautis tel. (813) 360-2564 arba tel. (416) 632-3134.

JAUNA MERGINA IŠ LIETUVOS norėtų rasti darbo ilgesniam laikui. Gali tvarkyti butą, prižiūrėti vaikus ar senelius, padėti kituose namų ruošos darbuose. Kalba lietuviškai, rusiškai ir angliškai. Skambinti tel. 1-476-2846.

IEŠKAU AUKLĖS, kuri sutiktų ateiti į namus High Park rajone prižiūrėti dviejų vaikučių penkias dienas nuo 9 v.r.– 5 v.p.p. Skambinti Aldonai tel. 767-6091 Toronte.

RUSIŠKAI KALBANTI šeima ieško auklės, kuri sutiktų gyventi kartu ir prižiūrėti dviejų metų mergaitę. Skambinti tel. 770-3724 Toronte.

ST. PETERSBURG BEACH, FL., parduodamas vieno miegamojo butas. Gyventi sąlygos geros. Matyti jūra, arti pranciškonų koplyčia, maisto parduotuvė, bankas "Kasa" ir autobuso sustojimo vieta. Kaina – $40,500. Išlaikymas – $40. Skambinti tel. 813 – 367-7827 Valauskui.

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, "Vilnius Manor" pensininkų namuose pas J. Gustainį.

IŠNUOMOJAMAS kambarys vienam asmeniui su galimybe naudotis virtuve. Yra baseinas ir garažas. Skambinti tel. 767-7159 Toronte.

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS. Lietuvoje žinomų video magnetofonų Toshiba 83CZ šiuo metu jo kaina tik $295. Turime kompiuterių ir elektronikos tinkamos Lietuvoje. Reikalingiausių vaistų siuntinukas į Lietuvą $65 su persiuntimu be muito. Siunčiame ir receptinius vaistus. Romas Pukštys, TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 10-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-2 v.p.p. Tel. 312-436-7772; namų tel. 312-430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.

CATERING
Maistas gaminamas visom progom – vestuvėm, krikštynom, laidotuvėm, parengimam. Skambinkite Vidai Šiaučiulienei tel. (416) 626-5184.

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.

Akupunktūros ir vaistažolių
KLINIKA
Ūmių ir chroninių susirgimų gydymas, taikant dietą, okupuntūrą, vaistažoles.
Danutė Turčinskienė, ***MD (Lietuva), ND.***
3425 Dundas St. W. Toronto, Ont. M6S 2S4 (Prie Windermere Ave.)
Klientus priima susitarus telefonu – **760-9445**

MONTREALQUE

Su prof. Bronium Genzeliu platų pasikalbėjimą ir nuotrauką įsidėjo Montrealio "The Gazette" spalio 28 d. Profesorius su Vilniaus universiteto ansambliu grįžo į Lietuvą spalio 24 d.

Komitetas, kuris buvo atsikvietęs "Armoniką" ir dabar Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblį, lapkričio 2 d. Reginos ir Juozo Piečaičių namuose turėjo posėdį. Komiteto nariai jautėsi kiek pavargę, bet džiaugėsi pavykusiu koncertu bei geru montrealiečių susiorganizavimu, priimant svečius. Komitetas be tiesioginio darbo dar turėjo ir pridėtinio – išsiųsti "cargo" ne tik montrealiečių, bet ir iš kitur atsivežtų dovanų. Taip pat vienos ansamblio šokėjos nepasirodymas laiku orauoste sukėlė rūpesčių. Ačiū Dievui, po savaitės mergaitė laimingai pasiekė Vilnių.

Posėdyje iškilo ir daugiau klausimų, susijusių su svečiais arba jų grupėmis, atvykstančiomis iš Lietuvos. Kadangi į Kanadą beveik visi atvyksta per Montrealį, montrealiečiams darosi per sunku būti visiems gerais. Ir šiuo metu yra vienas profesorius, atvykęs į universitetą paskaitoms. Gavo butą ir penkiasdešimt dolerių, o gyvena jau dvi savaites. Žmogus beveik badauja. Posėdžio dalyviai jam sudėjo šimtinę, bet tai problemos neišsprendžia. Netolimoje ateityje tokių atsitikimų gali būti ir daugiau. Turėtų kas nors tokiais atvejais pasirūpinti.

AV parapijos metiniai pietūs lapkričio 5 d. praėjo su geriausiu pasisekimu. Žmonių prisirinko pilnutėlė salė. Net šeimininkės baiminosi dėl maisto, bet visi dalyviai buvo pakankamai ir labai skaniai pavaišinti. Prieš pietus AV parapijos komiteto pirm. Antanui Čepuliui visus pasveikinus, Montrealio vyrų oktetas, vadovaujamas muz. Aleksandro Stankevičiaus, nuotaikingai padainavo kelias populiarias dainas. Vaišes palaimino parapijos įkūrėjas kun. Jonas Kubilius, SJ. Pietų metu didžiąją loteriją pravedė parapijos komiteto narys inž. Izidorius Mališka. Pabaigoje klebonas kun. Juozas Aranauskas, SJ, padėkojo visiems prie šių pietų rengimo prisidėjusiems ir dalyviams už gausų atsilankymą. Mažoji loterija taipgi patenkino nemažą svečių skaičių.

Kariuomenės šventės minėjimas įvyks lapkričio 26 d. AV parapijoje. Paskaitą skaitys maj. Laisvydas Baršauskas. **B.S.**

1990 METŲ KELIONĖS LIETUVIAMS

Kelionė iš Montrealio į stebuklingą šv. Marijos apsireiškimo vietą Medjugorje, Jugoslavijoje, nuo gegužės 10-19 ..... $1599
Kelionė iš Montrealio į šokių ir dainų šventę Vilniuje nuo liepos 2-15 d.d. $2550

Užsirašiusiems 120 dienų prieš išvykimą $50 nuolaida ir nemokamas bilietas į vieną šventės koncertą.
Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į **L. Stankevičių,**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, Laval, Que. Canada H7G 4K7.
Tel. (514) 669-8834

Greitas ir tikslus patarnavimas
Tel. Bus.: 722-3545 **PETRAS ADAMONIS**
Res.: 256:5355 **C. I. B.**
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA
1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 766-5827; 766-5830
Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard
VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI
AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11 %	Taupymo – special.	6 %
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5¾%
1 metų	10 %	Taupymo – kasdienines	5½%
180 d. - 364 d.	9¾%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	9¾%	RRIF – RRSP – term.	11½%
60 d. - 119 d.	9½%	RRIF – RRSP – taup.	6½%
30 d. - 59 d.	9¼%		

IMA UŽ:
Nekiln. turto nuo 13 %, asmenines – nuo 13 %

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	———
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00